

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΞΕ΄ (95) - ΤΕΥΧΟΣ 8 - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ του Μακ. Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Κλάδος Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὁρωποῦ κ. Κύριλλος,
Διευθυντής Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΞΙΑ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ὙΛΗΣ: Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΙΩΝ: Κωνσταντῖνος Χολέβας, Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Κλάδος Ἐκδόσεων, δρ Γιασμῖνα Μωυσεΐδου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ὑπεύθυνος τυπογραφείου: Χρ. Κωβαῖος, Πρωτομαγιάς 3 - 145 68 Κρουονέρι Ἀττικῆς

Τηλ. 210-8160127 - FAX 210-8160128

Διεύθυνση περιοδικού: Ἀθηνᾶς 30, 105 51 Ἀθήνα - Τηλ. 211-1825296 - FAX 211-1824317

<http://www.ecclesia.gr>

e-mail: periodika@ecclesia.gr

Γιά τήν ἀποστολή ἀνακινώσεων καί εἰδήσεων ἀπευθύνεσθε:

• γιά τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ: periodika@ecclesia.gr

• γιά τό περιοδικό ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ: efimerios@ecclesia.gr • γιά τό περιοδικό ΘΕΟΛΟΓΙΑ: theologia@ecclesia.gr

Περιεχόμενα

Τεύχος-8ο
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ	532
ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ	533
ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ Συγκρότησις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Συνοδική περίοδος 162α	535
ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ <i>Τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ἰγμπτοῦ κ. Δανιὴλ, Ἡ συμφιλίωσί μας μέ τόν Θεό</i>	540
ΓΜΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ <i>Τοῦ Θεοδώρου Δ. Παπαγεωργίου Δικηγόρου LLΜ-Είδ. Νομικοῦ Συμβούλου Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Κατευθυντήριες γραμμές καί ὑποχρεωτικότητα τοῦ μαθήματος τῶν Θεολογικῶν</i>	549
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	570
ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ	588
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ	592
ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ	606

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ Αύγουστου-Σεπτεμβρίου τοῦ περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ δημοσιεύουμε τή Σύνθεση τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 162ας Συνοδικῆς Περιόδου, τόν ὀρισμό Συνοδικῶν Συνδέσμων καί τή συγκρότηση τῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων.

Στήν ἐνότητα τῶν Συνοδικῶν Ἀναλέκτων θά βρεῖτε τό κείμενο τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ μέ θέμα: «Ἡ συμφιλίωσί μας μέ τόν Θεό».

Στή στήλη τῶν Γνωμοδοτίσεων μπορεῖτε νά διαβάσετε τή μελέτη τοῦ κ. Θεοδώρου Παπαγεωργίου, Εἰδικoῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ τίτλο: «Κατευθυντήριες γραμμές καί ὑποχρεωτικότητα τοῦ μαθήματος τῶν Θεοσκευτικῶν».

Ἡ ὕλη τοῦ τεύχους συμπληρώνεται μέ τά ὑπηρεσιακά κείμενα τοῦ Πίνακος Ὑποψηφίων, τῶν Κανονισμῶν καί τῶν Προκηρύξεων, καθώς καί μέ τίς εἰδησεογραφικές στήλες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν καί τῶν Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν.

ΠΙΝΑΞ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Τελικός Πίναξ Υποψηφίων προς Αρχιερατείαν

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 3950

Άριθ. Αθήναι, 10η Σεπτεμβρίου 2018

Διαβιβ. 1898

Έχοντες υπ' όψιν τό άρθρον 21 παρ. 1 τοῦ Ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καί τοὺς διά τῶν ὑπ' ἀριθ. 2990 (ἀριθ. πρωτ. 114/118/16.1.2018) καί 2992 (ἀριθ. πρωτ. 632/542/14.3.2018) Συνοδικῶν Ἐγκυκλίων δημοσιευθέντας ἀντιστοιχῶς «προκαταρκτικόν πίνακα» καί «συμπληρωματικόν προκαταρκτικόν πίνακα» τῶν ὑποψηφίων Κληρικῶν πρὸς ἐγγραφὴν εἰς τόν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν Ἐκλογίμων, δημοσιεύομεν κατωτέρω τόν καταρτισθέντα ὑπὸ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν τῇ Συνεδριά τῆς 28.8.2018, «τελικόν πίνακα τῶν ὑποψηφίων κληρικῶν», τῶν ἐχόντων τά ὑπὸ τοῦ Νόμου καί τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὀριζόμενα τυπικά καί οὐσιαστικά προσόντα διά τὴν ἐγγραφὴν αὐτῶν εἰς τόν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν ἐκλογίμων.

ΤΕΛΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΚΛΗΡΙΚΩΝ
ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙ' ΕΓΓΡΑΦΗΝ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

1. Ἀρχιμ. Ἰωάννης Ἀρσενιάδης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαγκαδά, Λητῆς καί Ρεντίνης.
2. Ἀρχιμ. Τίτος Γερονικολός, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος,
3. Ἀρχιμ. Γαβριήλ Γιαννόπουλος, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας καί Φιλαδελφείας.
4. Ἀρχιμ. Γαβριήλ Ἐμμανουηλίδης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.
5. Ἀρχιμ. Πολύκαρπος Θεοφάνης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου.
6. Ἀρχιμ. Νεκτᾶριος Κακουλίδης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας.
7. Ἀρχιμ. Στέφανος Καραμούζης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.
8. Ἀρχιμ. Χρῦσανθος Καρατζαφέρης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ν. Ἰωνίας καί Φιλαδελφείας.
9. Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κωτούλας, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ν. Κρήνης καί Καλαμαριᾶς.
10. Ἀρχιμ. Νικόλαος Λαγουμτζῆς, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.

11. ρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.
Ἄρχιμ. Γρηγόριος Διέπουρης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κηφισίας, Ἀμαρουσίου καί Ὠρωποῦ.
12. Ἄρχιμ. Δαμασκηνός Μακριδάκης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πειραιῶς.
13. Ἄρχιμ. Ἰάκωβος Πιτσίλκας, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου.
14. Ἄρχιμ. Θεοφύλακτος Τσαγκάρης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος, καί
15. Ἄρχιμ. Δαβὶδ Ψαράκης, κληρικός τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος.

Ἐντολῆ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
Ὁ Ἀρχιεραγματεὺς

† Ὁ Μεθώνης ΚΛΗΜΗΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 20.9.2018

Το Θέμα του Μηνός

Συγκρότησις τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου Συνοδική Περίοδος 162α

ΠΡΟΕΔΡΟΣ:

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

† Ὁ Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς
κ. Νικόλαος
† Ὁ Πατρῶν κ. Χρυσόστομος
† Ὁ Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ
† Ὁ Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμᾶς
† Ὁ Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως
κ. Ἱερεμίας
† Ὁ Κορίνθου κ. Διονύσιος

ΕΚ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΧΩΡΩΝ

† Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί
Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος
† Ὁ Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς
κ. Παντελεήμων
† Ὁ Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεώργιος
† Ὁ Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος
† Ὁ Ἐλασσῶνος κ. Χαρίτων
† Ὁ Γρεβενῶν κ. Δαβίδ

Ἀρχιγραμματεὺς
Ὁ Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλίμης

A. ΣΥΝΟΔΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Νόμου 590/1977 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὀρίζεται εἷς ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν παρ' ἐκάστη Συνοδικῆ Ἐπιτροπῆ, ὅστις καὶ ἀποτελεῖ τὸν Σύνδεσμον τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν τρέχουσαν 162αν Συνοδικὴν Περίοδον ὡς κάτωθι:

1. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ἀρχιεραγματείας: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος.

2. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καὶ Μουσικῆς: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Γεώργιος.

3. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεΐμων.

4. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας καὶ τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος.

5. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ Βίου: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Κοσμάς.

6. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀγωγῆς τῆς Νεότητος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Δαβίδ.

7. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

8. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ Ἐπιμορφώσεως τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος.

9. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Τύπου καὶ τῶν Δημοσίων Σχέσεων: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος.

10. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμίας.

11. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῆς Κοινωνικῆς Προνοίας καὶ Εὐποίας: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ.

12. Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Χαρίτων.

B. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΣΥΝΟΔΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τῶν ἄρθρων 13 καὶ 14 τοῦ Νόμου 5383/1932 «περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», συγκροτοῦνται τὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια διὰ τὴν τρέχουσαν 162αν Συνοδικὴν Περίοδον ὡς ἑξῆς:

A. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ

Συνοδικόν Δικαστήριον (διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοῦς)

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

Μέλη (κατόπιν γενομένης κληρώσεως):

1. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Κοσμάς, 2. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Γεώργιος, 3. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Χαρίτων, 4. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Δαβίδ.

Ἀναπληρωματικόν Μέλος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος.

Β. ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟΝ
 Συνοδικόν Δικαστήριον
 (διά Πρεσβυτέρους, Διακόνους
 καί Μοναχούς)

Πρόεδρος: Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμος Β΄.

Μέλη (ἐκ τῶν ὑπολειπομένων μετά ἀπό τήν κλήρωσιν):

1. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος, 2. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ, 3. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἰερεμίας, 4. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος, 5. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος, 6. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων.

Ἀναπληρωματικόν Μέλος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος.

Γ. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 976/1946 «περὶ Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», συμπληροῦται τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» διά τήν τρέχουσαν 162αν Συνοδικήν Περίοδον ὡς ἑξῆς:

Μέλη: 1. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἰερεμίας, ἀναπληρούμενος ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κορίνθου κ. Διονυσίου, καί

2. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος, ἀναπληρούμενος ὑπό τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονος.

Δ. ΑΝΩΤΑΤΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΝ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ (Α.Υ.Σ.Ε.)

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τῶν: α. Ἄρθρου 42, παρ. 5 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», β. Ἄρθρου 2, παρ. 1 τοῦ Κανονισμοῦ 3/1977 «περὶ τῶν ἀρμοδιοτήτων, συνθέσεως, ὀργανώσεως καί λειτουργίας τοῦ Ἀνωτάτου Ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.)», γ. Ἄρθρου 5 τοῦ Κανονισμοῦ 5/1977 «περὶ Κώδικος Ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων», δ. Ἀρθρῶν 2 καί 3 τοῦ Κανονισμοῦ 6/1979, ε. Ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 167/2005 Κανονισμοῦ, ὡς ἀντικατεστάθη ὑπό τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 182/2008 Κανονισμοῦ, καί στ. Ἄρθρου 14, παρ. 2 τοῦ Ν. 3149/2003 ἐν συνδυασμῶ πρὸς τό ἄρθρον 2, παρ. 2 τοῦ Ν. 2993/2002, συγκροτεῖται τό Ἀνώτατον Ὑπηρεσιακόν Συμβούλιον τῆς Ἐκκλησίας (Α.Υ.Σ.Ε.), διά τήν τρέχουσαν 162αν Συνοδικήν Περίοδον ὡς ἑξῆς:

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

Ἀναπληρωτής: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος.

Μέλη Τακτικά:

1. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, 2. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», 3. Ἐντιμότητος κ. Γεώργιος Κούρτης, Πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐ.τ., 4. Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Σαλῶνων κ. Ἀντώνιος, Γενικός Διευθυντής Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Οἰκονομικῶν (Ε.Κ.Υ.Ο.), 5. Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Χερουβεῖμ Βελέντζας, Μετακλιπτός Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καί 6. Ἀξιότιμος κ. Ἀντώνιος Κουσαθανᾶς,

Υπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς.

Μέλη ἀντιστοίχως Ἀναπληρωματικά: 1. Ὁ Παν-οσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος Θεοχάρης Ἀ΄ Γραμματεὺς - Πρακτικογράφος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, 2. Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Κάλλιστος Ροδόπουλος, Διευθυντὴς παρὰ τῆ Γενικῆ Διευθύνσει τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», 3. Ἐντιμότητος κ. Ἀριστείδης Μπίκος, Σύμβουλος Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐ.τ., 4. Ἀξιότιμος κ. Διονύσιος Σταθουλόπουλος Διευθυντὴς Διοικήσεως Ε.Κ.Υ.Ο., 5. Ἐρίτιμος κ. Εὐαγγελία Δουρίδα, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, 6. Ἐρίτιμος κ. Εἰρήνη Λιγνοῦ, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Γραμματεὺς: Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Σεραπίων Μιχαλάκης, Γραμματεὺς παρὰ τῷ Ἀρχιεραματεῖ.

Ἀναπληρωτὴς Γραμματεὺς: Ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Τσοῦτσος, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ε. ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1, παράγραφος 3 τοῦ Κανονισμοῦ 23/1982 «γιά τί συγχώνευση τῶν Ὑπηρεσιακῶν - Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τῆς Ἐκκλησίας καί ἀνασύνθεση τῶν Τριμελῶν Ὑπηρεσιακῶν - Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5/1978 Κανονισμοῦ», συγκροτεῖται τό Τριμελές Ὑπηρεσιακόν - Πειθαρχικόν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν, διά τὴν τρέχουσαν 162αν Συνοδικήν Περίοδον ὡς ἐξῆς:

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ.

Ἀναπληρωτὴς: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητρο-

πολίτης Ἐλασσῶνος κ. Χαρίτων.

Μέλη Τακτικά: 1. Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Λεωνίδης Ψαριανός, Ὑπάλληλος τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», καί 2. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Γεώργιος Σώρρας, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μέλη Ἀναπληρωματικά: 1. Ἡ Ἐρίτιμος κ. Παναγιώτα Καραμπίνη, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καί 2. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Παναγιώτης Γιαννόπουλος, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Γραμματεὺς: Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος Κολιόπουλος, Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων.

Ἀναπληρωτὴς Γραμματεὺς: Ἀξιότιμος κ. Χριστοφόρος Ζαρκάδας, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΣΤ. ΤΡΙΜΕΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

Συμφώνως ταῖς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 2, παράγραφος 2 τοῦ Κανονισμοῦ 23/1982 «γιά τί συγχώνευση τῶν Ὑπηρεσιακῶν - Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τῆς Ἐκκλησίας καί ἀνασύνθεση τῶν Τριμελῶν Ὑπηρεσιακῶν - Πειθαρχικῶν Συμβουλίων τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5/1978 Κανονισμοῦ», συγκροτεῖται τό Τριμελές Ὑπηρεσιακόν-Πειθαρχικόν Συμβούλιον Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπαλλήλων Ἱερῶν Μητροπόλεων, διά τὴν τρέχουσαν 162αν Συνοδικήν Περίοδον ὡς ἐξῆς:

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος

Ἀναπληρωτὴς: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων.

Μέλη Τακτικά: 1. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Ἰωάννης Τσοῦνης, Ὑπάλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,

καί 2. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Ἰωάννης Τσέλιος, Ὑπάλ-
ληλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς,
Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ.

Μέλη Ἀναπληρωματικά: 1. Ὁ Ἀξιότιμος κ.
Βασίλειος Ντάγκαλος, Ὑπάλλληλος τῆς Ἱερᾶς
Μητροπόλεως Θήρας, Ἀμοργοῦ καί Νήσων,
καί 2. Ὁ Ἀξιότιμος κ. Θεόδωρος Φερεντίνος,
Ὑπάλλληλος τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας».

Γραμματεὺς: Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχι-
μανδρίτης κ. Ἀθηναγόρας Σουπουρτζῆς,
Γραμματεὺς τοῦ Γραφείου Πρωτοκόλλου καί
Διεκπεραιώσεως Ἀλληλογραφίας τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου.

Ἀναπληρωτὴς Γραμματεὺς: Ὁ Ἀξιότιμος κ.
Βασίλειος Σώρρας, Ὑπάλλληλος τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου.

Ζ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΠΤΥΧΩΝ

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεώργιος.

Ἀναπληρωτὴς: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπο-
λίτης Γρεβενῶν κ. Δαβίδ.

Μέλη: 1. Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης
κ. Βαρνάβας Θεοχάρης, Γραμματεὺς τῆς Συν-
οδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Θείας Λατρείας
καί τοῦ Ποιμαντικοῦ Ἔργου, 2. Πανοσιολο-
γιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Ματθαίου,
Ἐφημέριος Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Λουκᾶ Ἀθηνῶν,
3. Ἐλλογιώτατος κ. Ἀχιλλεὺς Χαλδαιάκης,
Καθηγητὴς - Μουσικολόγος, 4. Ἀξιότιμος κ.

Εὐάγγελος Καρακοβούνης, Προϊστάμενος Γρα-
φείου Ἐκδόσεων τῆς «Ἀποστολικῆς Διακο-
νίας».

Γραμματεὺς: Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. κ.
Πλάτων Κρικρῆς.

Ἐπιμελητὴς τοῦ Τυπολογικοῦ Μέρους
τῶν Διπτύχων: Ἐλλογιώτατος κ. Διονύσιος
Μπιλάλης-Ἀνατολικιώτης, Δρ. Θεολογίας,
Ὑπάλλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Η. ΕΦΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Συμφώνως ταῖς διατάξεσι τοῦ Κανονισμοῦ
31/1974 «περὶ ἰδρύσεως καί λειτουργίας Ἐκ-
κλησιαστικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἐκκλησίας τῆς
Ἑλλάδος», συγκροτεῖται ἡ Ἐφορευτικὴ Ἐπι-
τροπὴ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,
διὰ τὴν τρέχουσαν 162αν Συνοδικὴν Περίοδον
ὡς ἑξῆς:

Πρόεδρος: Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος.

Μέλη: 1. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Με-
θώνης κ. Κλήμης, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς
Συνόδου, 2. Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμαν-
δρίτης κ. Φιλόθεος Θεοχάρης, Α΄ Γραμματεὺς
- Πρακτικογράφος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, 3.
Ἀξιότιμος κ. Σεβαστιανὸς Ἀνδρεάδης, 4. Ἐντι-
μότατος κ. Θεόδωρος Παπαγεωργίου, Εἰδικὸς
Νομικὸς Σύμβουλος παρά τῆ Ἱερᾶ Συνόδου.

Εἰσηγητὴς: Ἀξιότιμος κ. Ἐμμανουὴλ Μελι-
νός, Ὑπάλλληλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἡ συμφιλίωσή μας με τόν Θεό*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος
καί Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ

Παρακινούμενοι ἀπό τήν παράκληση καί προτροπή τοῦ ἀποστόλου Παύλου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους «καταλλάγητε τῷ Θεῷ» (Β΄ Πρὸς Κορινθίους ε΄, 20), δηλαδή «συμφιλιωθεῖτε με τόν Θεό» με τή μετάνοια καί τήν πίστη, καί νά ἐνωθοῦν μαζί Του με τά Ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπευθύνουμε τό παρόν κεμενό μας γιά νά ἐμβαθύνουμε στό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας καί στόν σκοπό τῆς ἀποστολῆς καί διακονίας μας, πού εἶναι νά συμφιλιωθοῦν οἱ ἄνθρωποι με τόν Θεό.

Ἡ παράβαση τῶν θείων ἐντολῶν ἀπό τόν ἄνθρωπο διαταράσσει τή σχέση του με τόν Δημιουργό Θεό καί Πατέρα του καί ἐπιφέρει ὀλέθριες καί ὀδυνηρές συνέπειες στόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο πρωτίστως καί ἀκολουθῶς σ' ὀλόκληρη τή δημιουργία. Ἀνάμεσα στά ἀποτελέσματα συμπεριλαμβάνεται καί ἡ διακοπή τῆς κοινωνίας του με τόν Θεό, πού καταλήγει στήν ἐκπτώσή του ἀπό τή θεία ζωή. Ἡ πνευματική ἀποκατάστασή του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ἡ συμφιλίωσή του με τόν Πλάστη του ἀποτελεῖ ἀγαθό θέλημα τοῦ Θεοῦ, πού βρῆκε τρόπο γιά νά πραγματοποιηθεῖ. Συγχρόνως, πρέπει νά ἀποτελεῖ καί κύριο μέλημα κάθε ἀνθρώπου πού ἐπιθυμεῖ νά ζεῖ ἐν Θεῷ.

Ὡστόσο, ἡ πνευματική ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπου προϋποθέτει τήν ἀπόρριψη καί ἀποστροφή τῆς ἁμαρτίας, ἔργο δυσχερέστατο γιά τήν ἀνθρώπινη φύση ἐφ' ὅσον, ὅπως ὁμολογεῖ ἡ Ἁγία Γραφή «ὁ ἄνθρωπος ἐκ νεότητος

αὐτοῦ ῥέπει ἐπὶ τὰ πονηρά» (Γενέσεως ν΄, 21).

Γιά τόν σκοπό αὐτόν ἐπισημαίνουμε τοὺς νόμους πού διέπουν τήν περί ἀνθρώπου διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας πού ἰσχύουν καθολικῶς, δηλαδή γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐποχῶν, πιστούς καί ἀπίστους, εὐσεβεῖς καί ἀσεβεῖς, δικαίους καί ἁμαρτωλούς. Διότι, ἐάν δέν ἴσχυαν γιά ὅλους, ὁ Θεός θά ἦταν μεροληπτικός, ὅπερ ἄτοπο· ἄλλα νά ἰσχύουν γιά τοὺς μὲν καί ἄλλα γιά τοὺς δέ, μί ἔχοντας σταθερές ἀρχές καί κανόνες πού θά ἰσχύουν γιά ὅλους.

1. **Ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι ἀυθύπαρκτος. Εἶναι δημιούργημα τοῦ Θεοῦ.** Κάθε ἄνθρωπος ὀφείλει τήν ὑπαρξή του στόν Θεό. Ὑπάρχει καί ζεῖ ἐπειδή θέλει ὁ Θεός. Αὐτός μᾶς παρήγαγε ἐκ τοῦ μί ὄντος, μᾶς ἔφερε στή ζωή ἀπό τήν ἀνυπαρξία. Αὐτός εἶναι ἡ Ἀρχή καί ἡ Αἰτία τῶν πάντων. Ἀπό τή θεία καταγωγή τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖται ἡ ἐξάρτησή του ἀπό τόν Θεό Πατέρα Του καί ἡ ὑπαρκτική σχέση μαζί Του (Πράξεων ιζ΄, 29). Γι' αὐτό προσφωνοῦμε τόν Θεό «Πάτερ ἡμῶν» (Ματθαίου στ΄, 9), ὅπως μᾶς δίδαξε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

2. **Ὁ Πλάστης καί Δημιουργός καί Πατέρας μας Θεός ἔθεσε τοὺς νόμους πού διέπουν τή ζωή καί τή συμπεριφορά τοῦ ἀνθρώπου.** Οἱ νόμοι αὐτοί εἶναι καθολικοί, ἰσχύουν γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σέ ὅλες τίς ἐποχές.

* Εἰσήγηση στήν 9η Κληρικολαϊκή Συνέλευση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ, 18.9.2017.

Ἔχουν δηλαδή αἰώνιο κῦρος καί θεία αὐθεντία εἴτε οἱ ἄνθρωποι τούς σέβονται καί τούς τηροῦν εἴτε ὄχι (Δευτερονομίου ια´, 27-28 καί κη´, 18).

Βέβαια, αὐτή ἡ ἀπολυτότητα δημιουργεῖ ἐρωτήματα σέ πολλούς ἀνθρώπους. Γι' αὐτό πολλοί ἐπεχείρησαν νά δώσουν ἀπαντήσεις, πού ὅμως δέν μποροῦν νά ἐξιχνιάσουν τό μυστήριο τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο πάντως πού εἶναι βέβαιο εἶναι:

α´. Ὅτι ὁ νόμος τῆς γενικῆς ἢ καθολικῆς Κρίσεως εἶναι κοινός γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, δηλαδή ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά κριθοῦν.

β´. Ὅτι ὁ Κύριος φιλανθρώπως, ἀπό ἀγάπη, μᾶς ἀποκάλυψε μέ ποιό νόμο θά κριθοῦμε ἐμεῖς. Αὐτό πρέπει νά μᾶς ἐνδιαφέρει πρωτίστως, νά μάθουμε ἐμεῖς πῶς θά κριθοῦμε καί ὄχι πῶς θά κριθοῦν οἱ ἄλλοι. Ὁ Θεός εἶναι ὁ Κριτής καί ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι σοφώτερος καί δικαιότερος ἀπό τόν Θεό.

3. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι αὐτεξούσιος καί ἐλεύθερος. Ὁ Θεός δημιούργησε τόν ἄνθρωπο ἐλεύθερο. Ἡ ἐλευθερία δημιουργεῖ εὐθύνη. Κάθε ἀπόφαση ἔχει συνέπειες. Κανένας δέν μπορεῖ νά ἀπαλλάξει τόν ἄνθρωπο ἀπό τίς συνέπειες τῶν ἀποφάσεων καί τῶν πράξεων του «εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός» (Μάρκου β´, 7), δηλαδή ὁ Νομοθέτης καί Κριτής. Σ' αὐτόν τόν νόμο στηρίζεται ὁ ἔπαινος τοῦ ἐναρέτου καί ἡ τιμωρία τοῦ ἀσεβοῦς.

4. Ἡ ἀθέτηση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν ἄνθρωπο δημιουργεῖ συνέπειες καί καθιστᾷ τόν ἄνθρωπο ἐχθρό τοῦ Θεοῦ, ἔνοχο καί ὑπόλογο. Ὁ ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφότης διδάσκει κατηγορηματικά ὅτι: «ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐχθρα τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ὅς ἂν οὖν

βουλῆθῃ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται» (Ἰακώβου δ´, 4).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπικαλεῖται τὰ παραδείγματα ἀπό τὴν ἱστορία τῶν Ἰσραηλιτῶν τὰ ὁποῖα ἀποδεικνύουν ὅτι ὅσοι δέν ὑπάκουσαν στίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ ἢ τίς παρέβησαν ὑπέστησαν τίς συνέπειες τῶν ἀποφάσεών τους: «Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν» (Πρὸς Ἑβραίους β´, 2).

Συνεπῶς ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι αὐτόνομος. Ὅφειλε νά κινεῖται σύμφωνα μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός νομοθετεῖ, δέν παραιτεῖται οὔτε μετακινεῖται ἀπό τό ἅγιο θέλημά Του. Ἡ ἀπολυτότητα αὐτή δέν ὀφείλεται σέ μία δεσποτική, ἄκαμπτη στάση τοῦ Θεοῦ, ἀλλά στό ὅτι ὁ σεβασμός τοῦ ἀνθρώπου στό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ τόν διατηρεῖ στή ζωὴ καί στή σχέση μέ τόν Πατέρα Του.

5. Ὁ Θεός δέν ἀναγνωρίζει ἐλαφροντικά καί δέν δέχεται δικαιολογίες. Κρίνει ἀπροσωπολήπτως. Ὡς ἀπροσωπόληπτο Κριτὴ θεωροῦσαν τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό οἱ σύγχρονοὶ τοῦ Ἰουδαίου, ὅπως συναγεται ἀπό τόν εὐαγγελικό λόγο: «Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῶ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων» (Ματθαίου κβ´, 16).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διακηρύσσει ὅτι: «Πρόσωπον Θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει» (Πρὸς Γαλάτας β´, 6).

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος τονίζει ὅτι, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ὁ Θεός εἶναι δίκαιος Κριτής, ὁ κάθε πιστός πρέπει νά συμπεριφέρεται μέ σεβασμό στόν ἀπροσωπόληπτο Θεό πού θά κρίνει τὴ ζωὴ του: «Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου

ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε» (Α΄ Πέτρου α΄, 17).

6. Ἐμεῖς ξέρουμε ὅτι ὁ Θεὸς συγχωρεῖ. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν καταργεῖ τίς ἐντολές Του, διότι αὐτὸ θὰ σήμαινε αὐτοδικαίως ἀναίρεση τοῦ ἑαυτοῦ Του, ἀλλὰ νομοθετεῖ τρόπο, σύμφωνα μὲ τὸ ἅγιο θέλημά Του, γιὰ νὰ ἀπαλλάξει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τίς συνέπειες τῶν ἁμαρτιῶν του. Πρόκειται γιὰ τὴν ἄφεση πού δόθηκε χάρις στή σταυρική θυσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος τὴ δικαιούται καί τὴν λαμβάνει μὲ τὴ μετάνοια καί τὴν πίστη καί τὸ Βάπτισμα καί τὴ συμμετοχὴ του στὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται στό σωτήριο θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ συγχωρεῖ τὰ παραπτώματα τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὁποία αὐτοὶ διέπραξαν ἐπειδὴ ἀγνοοῦσαν τίς ἐντολές Του: «Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν» (Πράξεων ιζ΄, 30).

Ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν ἐπιφέρει τὴ συμφιλίωση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό: «Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ» (Πρὸς Ῥωμαίους ε΄, 10).

7. Ἡ συμφιλίωση εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ τὸ θέμα μᾶς ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ... ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσει ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ· τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ

ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενόμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ» (Πρὸς Κορινθίους Β΄, ε΄, 18-21).

Στοὺς ἀποστολικούς αὐτοὺς λόγους τονίζεται ὅτι:

α΄. Τὸ σχέδιο τῆς συμφιλίωσης καί ἡ πραγματοποίησή του προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸ πού μᾶς συμφιλίωσε μαζί Του διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι Αὐτὸς πού στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ συμφιλίωσε τὸν κόσμο μαζί Του, ἀπαλλάσσοντας τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τίς συνέπειες τῶν παραπτωμάτων τους.

β΄. Οἱ νόμοι Του δὲν ἀκυρώθηκαν, δὲν καταργήθηκαν. Ἀλλὰ νομοθέτησε νέο νόμο. Γι' αὐτὸ ὁ Κύριος δὶλωση: «Μὴ νομίσετε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι» (Ματθαίου ε΄, 17).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διευκρινίζει ὅτι μὲ τὴ μετάνοια καί τὴν πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ δὲν καταργοῦνται οἱ ἐντολές, ἀλλὰ μὲ τὴν πίστη τίθεται σέ ἰσχὺ ἕνας νέος νόμος, ἡ ἄφεση πού δίδεται μὲ τὴ μετάνοια: «Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως· μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν» (Πρὸς Ῥωμαίους γ΄, 31).

Ἐξ ἄλλου ὁ Θεὸς παιδαγωγικῶς στὸν καιρὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔδωσε στοὺς ἀνθρώπους διαφόρους νόμους, ὅπως τὸν Ἑδεμικό, τὸν Ἀδαμικό, τὸν τοῦ Νῶε, τὸν τοῦ Ἀβραάμ, τὸν τοῦ Μωυσέως. Τέλος, στὴν Καινὴ Διαθήκη ἔδωσε τὸ Εὐαγγέλιο μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ πού ἀνακεφαλαιώνει ὅλους τοὺς προηγουμένους νόμους.

γ΄. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, Αὐτὸς πού δὲν γνώρισε τὴν ἁμαρτία, δὲν διέπραξε ἁμαρτία, δέχθηκε νὰ ὑποστῆ τίς συνέπειες ὡς ἔνοχος, γιὰ ὅλες τίς ἁμαρτίες ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

δ΄. Ἐμεῖς ἀνταποκρινόμαστε σ' αὐτὴν τὴ σωτήρια ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ νὰ ὑπαχθοῦμε στὸν νόμο τῆς πίστεως μὲ τὴ μετάνοιά μας.

ε΄. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀπευθύνεται στοὺς

πιστούς λέγοντας ότι μέσα από τό άποστολικό κήρυγμα εἶναι σάν νά τούς παρακαλεῖ ὁ Θεός. Στό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ λοιπόν σᾶς παρακαλοῦμε: Συμφιλιωθεῖτε μέ τόν Θεό. Αὐτόν πού δέν εἶχε γνωρίσει (διαπράξει) ἁμαρτία, Τόν φόρτωσε ὁ Θεός μέ ὅλη τήν ἁμαρτία (δηλαδή τόν κατέστησε ὑπόλογο καί ἔνοχο) γιά χάρη μας, γιά νά μπορέσουμε ἔμεῖς μέσῳ Ἐκείνου νά βροῦμε τή σωτηρία κοντά στόν Θεό.

στ´. Οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργοῦν ὡς πρεσβευτές τοῦ Χριστοῦ πού παρακαλοῦν τούς ἀνθρώπους νά συμφιλιωθοῦν μέ τόν Θεό κατά τούς ὅρους καί τίς προϋποθέσεις πού ἔθεσε Αὐτός ὁ Θεός.

8. Ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἐνσαρκη οἰκονομία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλοῦμε τό σχέδιο τό ὁποῖο ὁ Θεός πραγματοποίησε γιά τή σωτηρία καί υἰοθεσία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καί γενικῶς τήν πνευματική ἀποκατάσταση τῶν ἀνθρώπων μέ τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ Του καί Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτό τό σχέδιο, πού ὁ Θεός κρατοῦσε μυστικό, καθῶς περνοῦσαν οἱ αἰῶνες τό ἀποκάλυπτε κατά τή διαδρομή τοῦ χρόνου σταδιακά, συντελούντων καί τῶν ἐπιγείων καί ἀνθρωπίνων συνθηκῶν, «*ὅτε ἤρχετο τό πλήρωμα τοῦ χρόνου*» (Πρὸς Γαλάτας δ´, 4). Αὐτό εἶναι τό μυστήριο τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ. Ὅσο ὁ ἀνθρώπος στοχάζεται καί ἐμβαθύνει καί μελετᾷ αὐτό τό μυστήριο τῶν μεγαλειωδῶν καί θαυμαστῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ, διεγείρεται σέ δοξολογία τοῦ Παντοδύναμου, Πανσόφου καί Παναγίου Θεοῦ καί ἀναφωνεῖ: «*Μέγας εἶ Κύριε καί θαυμαστά τὰ ἔργα σου Καὶ οὐδεὶς λόγος ἐξαρκέσει πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασιῶν σου*».

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξομολογεῖται ὅτι παρακαλεῖ καί προσεύχεται γονατιστός στόν Θεό γιά νά ἐνισχύσει πλουσιοπάροχα καί δυναμικά τόν ἐσωτερικό μας ἀνθρώπο μέ τό Ἅγιο

Πνεῦμα Του, νά κατοικήσει ὁ Χριστός στίς καρδιές μας μέ τήν πίστη καί νά εἶναι ριζωμένος καί θεμελιωμένος στήν ἀγάπη. Ἔτσι θά μπορέσουμε νά συλλάβουμε ποιό εἶναι τό πλάτος καί τό μήκος, τό βάθος καί τό ὕψος τοῦ μυστηρίου τῆς σωτηρίας καί νά γνωρίσουμε τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, πού ὑπερβαίνει κάθε θεανθρώπινη γνώση. Ἔτσι θά γεμίσει ἡ ζωὴ μας μέ τήν πλούσια χάρη τοῦ Θεοῦ (Πρὸς Ἐφεσίους γ´ 14-19).

Μ´ αὐτό τό πνεῦμα καί γιά αὐτόν τόν σκοπό ὀφείλουμε νά μελετᾷμε πάντοτε μέ ταπεινώση τίς ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ, τὰ ἔργα τοῦ Κυρίου.

Ἀκολουθῶς θά ἀναφερθοῦμε σέ δύο σημαντικά θέματα:

Ἀφ´ ἑνός στήν ἐξαγγελία τῆς σωτηρίας μας μετά ἀπό τήν παράβαση τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀπό τούς Πρωτοπλάστους Προπάτορές μας, πού ἀποδεικνύει ὅτι τό σχέδιο αὐτό ὑπῆρχε στήν προαιώνια βούληση τοῦ Θεοῦ καί ἀπεκάλυψε τίς ὑψιστες ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, τή σοφία, τή ἀγαθότητα, τή δύναμη, τή δικαιοσύνη.

Ἀφ´ ἐτέρου στή θεληματική πνευματική ἀπελευθέρωσή μας ἀπό τήν ἁμαρτία καί τόν θάνατο καί ἐπιστροφή μας στήν ἐν Θεῷ ζωή.

Συνοπτικά ἡ πνευματική ἀποκατάσταση τοῦ ἀνθρώπινου γένους πραγματοποιήθηκε μέ τή συνεργασία τοῦ θείου θελήματος καί τοῦ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου.

α´. Ἡ ἐξαγγελία τῆς σωτηρίας

Τό μυστήριο τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας πραγματοποιήθηκε σύμφωνα μέ τό προηγούμενο θέλημα τοῦ Θεοῦ, τό καλούμενο καί εὐδοκία Θεοῦ (Πρὸς Ἐφεσίους α´, 3), καί ἀποκαλύφθηκε στους Προπάτορες εὐθύς μετά ἀπό τήν παράβαση τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ μέ ἐκείνους τούς λόγους, τούς ὁποίους εἶπε ὁ Θεός πρὸς τόν ὄφι, δηλαδή τόν διάβολο: «*Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ*

σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν» (Γενέσεως γ', 15).

Ὅπου «Σπέρμα γυναικός» ὀνομάζεται ὁ Χριστός ἐπειδὴ δὲν γεννήθηκε ἐκ σπέρματος ἀνδρός. Αὐτός «τήρησε», δηλαδή συνέτριψε, τὴν κεφαλὴν, εἴτε τὸν θάνατο, εἴτε τὴν ἁμαρτία, εἴτε τὴ δύναμη τοῦ διαβόλου, καθὼς ἔτσι κατανόησαν τό ρητό ὁ Αὐγουστίνος, ὁ Ἀμβρόσιος καὶ πολλοὶ ἄλλοι θεῖοι Πατέρες.

Ὁ Ἀδάμ, μετὰ ἀπὸ τὴ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας, ἦταν λυπημένος διότι νόμιζε, ὅτι παρευθὺς ἐπρόκειτο νὰ πεθάνουν κατὰ τὴν προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ ὅτι: «ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (Γενέσεως β', 17).

Ὁ δὴ διὰ τοῦτο λυπημένος Ἀδάμ εὐθύς ὅταν ἄκουσε τὸν λόγο αὐτὸν τοῦ Θεοῦ χαροποιήθηκε, ἀποκτώντας καλὲς ἐλπίδες, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ πεθάνει ἀμέσως, ἀλλὰ πρόκειται νὰ ζήσει καὶ νὰ τεκνοποιήσει καὶ πρόκειται κάποτε νὰ ἐλευθερωθεῖ μὲ τὸν ἀπόγονο τῆς γυναίκας του ἀπὸ τὴν τυρανία τοῦ ὄφεως, δηλαδή τοῦ Διαβόλου. Γι' αὐτὸ ἐξ αἰτίας τῆς υπερβολικῆς χαρᾶς του ὀνόμασε μετὰ ἀπὸ τὴν παράβαση τὴ γυναῖκα του «Εὐα», ζωὴ, γιὰ δύο λόγους δηλαδή: διότι ἐπρόκειτο νὰ γεννηθοῦν ἀπὸ αὐτὴ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ διότι ἀπ' αὐτὴν, διὰ τῆς Θεοτόκου, ἐπρόκειτο νὰ γεννηθεῖ ἡ ὄντως ζωὴ, ὁ Χριστός, αὐτός πού ἐπρόκειτο νὰ ζωοποιήσει ὅλους τοὺς τεθνατωμένους: «Καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Εὐαν (ὅπερ ἐστὶ ζωὴ) ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων» (Γενέσεως γ', 20).

Ἐάν δὲν κατανοοῦσε αὐτὰ ὁ Ἀδάμ, ἢ μᾶλλον ἐάν αὐτὰ δὲν εἶχαν ἀποκαλυφθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν Ἀδάμ, πῶς ἦταν κατάλληλο νὰ ὀνομάσει ζωὴ τὴ γυναῖκα του; Μᾶλλον ἄρμοζε νὰ τὴν ὀνομάσει θάνατο, ἐπειδὴ ἔγινε πρόξενος θανάτου. Ἄν δὲ καὶ μετὰ ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς πρὸς τὸν ὄφι ἀνακοίνωσε ὁ Θεὸς τὴν ἀπόφαση τοῦ θανάτου κατὰ τοῦ

Ἀδάμ, λέγοντας σ' αὐτόν, «Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει» (Γενέσεως γ', 19), ὅμως τὴν ἀπόφαση αὐτὴν ἔδωσε μαζί μὲ τὴν ἐπαγγελία, ὑπόσχεση καὶ συμφωνία ὅτι θα ἀνατρέψει αὐτὴν Αὐτός πού θὰ ἐγεννᾶτο ἀπὸ σπέρμα γυναικός, ὁ ὁποῖος πρόκειται νὰ καταργήσει τὸν θάνατο καὶ νὰ χαρίσει τὴ ζωὴ. Γι' Αὐτὸν προφήτεψε ὁ Ἰώβ λέγοντας: «καταράσαιτο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὁ μέλλον τὸ μέγα κῆτος χειρώσασθαι» (Ἰώβ γ', 9), καὶ πάλιν: «Οὐ δέδοικας ὅτι ἠτοίμασται μοι» (ὁ δράκων δηλαδή) (Ἰώβ μα', 2).

β'. Θεληματική ἀποκατάσταση

(ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, ἐπιστροφή στὴν ἐν Θεῷ ζωὴ)

Μὲ τὴν ἔνσαρκο οἰκονομία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτεύχθηκε ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ κακό καὶ ἡ ἐπιστροφή του στό ἀγαθὸ μὲ τὴ θέλησή του. Ἐπειδὴ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸν Θεὸ ἔγινε θεληματικά, θεληματικά ἔπρεπε καὶ ἦταν δίκαιο νὰ γίνεи καὶ ἡ ἐπάνοδος. Διαφορετικά, ἡ ἀναγκαστικὴ προσαγωγή τοῦ ἀνθρώπου στό ἀγαθὸ θὰ ἦταν μία πράξη στερητικῆς τῆς ἐλευθερίας του, «ἀφαίρεσις τοῦ προέχοντος ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἰσοθέου τιμῆς ἀποστέρησις, ἰσόθειον γάρ ἐστὶ τὸ αὐτεξούσιον». Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ βρεθεῖ ἓνας τρόπος ὥστε καὶ τὸ αὐτεξούσιο νὰ μὴν παραβιασθεῖ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπάνοδος πρὸς τὸ ἀγαθὸ νὰ μὴν παρεμποδισθεῖ κατὰ τὸν ἅγιον Γρηγόριο Νύσσης (PG 46, 524).

Στὸ ἐρώτημα σέ ποιὸν ἐναπέκειτο ἡ ἐξεύρεση τοῦ τρόπου γιὰ τὴν ἀνόρθωση τοῦ πεσμένου ἀπὸ τὸ ὀλίσθημα στό ὁποῖο «τὸ τρεπτὸν τῆς φύσεως ἡμῶν πρὸς τὸ ἐναντίον παρωλίσθησεν», ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀπαντᾷ: «Τίτι ἄλλῳ ἢ τῷ Κυρίῳ πάντως τῆς φύσεως;» (PG 45, 40). Ἄλλ' αὐτός ὁ τρόπος ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀντάξιος τοῦ Θεοῦ.

Αυτό που διατύπωσε με τούς λόγους αυτούς ο ἅγιος Γρηγόριος ὡς «δέον γενέσθαι», ὁ ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας στὸν α' λόγο του περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς τὸ παρουσιάζει ὡς «γεγονός τετελεσμένο», ὅταν γράφει: «Δέν κινήθηκαμε οὔτε ἀνεβήκαμε ἐμεῖς πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἐκεῖνος ξεκίνησε καὶ κατέβηκε πρὸς ἐμᾶς· δέν ζητήσαμε, ἀλλὰ ζητηθήκαμε· δέν ἀναζήτησε τὸ πρόβατο τὸν ποιμένα, κι ἡ δραχμὴ τὸν κάτοχο, ἀλλὰ αὐτὸς ἔσκυψε στή γῆ καὶ βρῆκε τὸ νόμισμα καὶ ἔφθασε στὸν τόπο, ὅπου περιπλανιόταν τὸ πρόβατο, τὸ πῆρε στὸς ὦμους του κι ἔθεσε τέρμα στὴν περιπλάνηση» (PG 150, 504).

Βέβαια, ἀναγνωρίζει καὶ ὁ ἴδιος ὅτι ἦταν ἀδύνατο στὸς ἀνθρώπους νὰ ζήσουν κοντὰ στὸν Θεό, ἂν δέν πέθαιναν ὡς πρὸς τὴν ἁμαρτία. Ἀλλὰ ἐκεῖνος πού μπορεῖ νὰ ἐξαφανίσει τὴν ἁμαρτία εἶναι μόνο ὁ Θεός. Γιατί αὐτὸ ναι μὲν ὄφειλαν νὰ τὸ κάνουν οἱ ἀνθρώποι, πού εἶχαν τὴν ὑποχρέωση νὰ ἐπαναλάβουν τὸν ἀγῶνα ἀφοῦ εἶχαν νικηθεῖ θεληματικά, ἀλλὰ δέν μπορούσαν οὔτε νὰ τὸ πλησιάσουν ἐπειδὴ εἶχαν ἤδη γίνει δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας κατὰ τὸ «ὅ ἥττηται τις τούτῳ καὶ δεδούλωται» (Πέτρου Β' β', 19). Ἀλλὰ πῶς θὰ μπορούσαν νὰ γίνουν ἀνώτεροι ἀπὸ τὴν ἁμαρτία τὴ στιγμή πού ἦταν δοῦλοι τῆς; Ὅποτε ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὅτι: «οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ» (Ματθαίου ι', 24).

Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὸς πού εἶχε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀναλάβει αὐτὸν τὸν ἀγῶνα καὶ νὰ κερδίσει τὴν νίκη ἦταν δοῦλος ἐκείνων πού ἔπρεπε νὰ νικήσει στὸν πόλεμο, ὁ δὲ Θεός πού μπορούσε νὰ τὸ ἐπιτύχει δέν εἶχε ὑποχρέωση, γι' αὐτὸ καὶ κανεὶς ἀπὸ τούς δύο δέν ἦταν δυνατόν νὰ ἀναλάβει τὸν ἀγῶνα μόνος του κι ἔτσι ζοῦσε ἡ ἁμαρτία κι ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀνατελεῖ γιὰ μᾶς ἡ ἀληθινὴ ζωὴ, ἀφοῦ ἄλλος (ὁ ἀνθρώπος) ὄφειλε νὰ κερδίσει τὸ τρόποιο τῆς νίκης κι ἄλλος (ὁ Θεός) εἶχε τὴ δύναμη

νὰ νικήσει: «Τούτων ἔνεκα συνελθεῖν ἐδέεσε τοῦτο κάκεῖνο» (PG 150, 512), χρειάσθηκε νὰ συναντηθοῦν καὶ τὰ δύο καὶ νὰ γίνουν ἓνα οἱ δύο φύσεις, καὶ ἐκείνου πού ἔπρεπε νὰ πολεμήσει καὶ ἐκείνου πού μπορούσε νὰ νικήσει.

«Γίνεται τοίνυν καὶ Θεὸς μὲν οἰκειοῦται τὸν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων ἀγῶνα, ἀνθρώπος γὰρ ἀνθρώπος νικᾷ τὴν ἁμαρτίαν, καθαρὸς ὢν ἁμαρτίας ἀπάσης Θεὸς γὰρ ἦν» (PG 150, 512-513). Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπαλλάσσεται ἡ ἀνθρώπινη φύση ἀπὸ τὸ ὄνειδος καὶ στεφανώνεται μὲ τὸν στέφανο τῆς νίκης, ἀφοῦ ἠττήθηκε ἡ ἁμαρτία.

Σύμφωνα μὲ αὐτὰ, ἡ σωτηρία μας εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνεργασίας τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ πού ἐκδηλώνεται μὲ τὴ Θεία Χάρι καὶ τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου πού ἀνταποκρίνεται μὲ τὴν πίστη στὸν Θεό καὶ τὴν ἀποκήρυξη καὶ ἄρνηση τῶν ἔργων τῆς ἁμαρτίας.

9. Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ - ἡ ζωὴ πού δέν μᾶς ἀνήκει. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προχωρεῖ περαιτέρω ἀναλογιζόμενος τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἐμᾶς ἀλλὰ καὶ τῆς δυναμικῆς τοῦ θανάτου Του, λέγοντας: «Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι» (Πρὸς Κορινθίους Β', ε', 14-15).

Μᾶς διακατέχει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ ἀφοῦ ξεκινᾶμε μὲ τὴν πεποίθηση πῶς ἓνας πέθανε γιὰ χάρι ὅλων, γεγονός πρᾶγμα, πού σημαίνει πῶς ὅλοι πέθαναν. Πέθανε γιὰ χάρι ὅλων καὶ αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὅσοι ζοῦν δέν μποροῦν νὰ ζοῦν γιὰ τὸν ἑαυτό τους, ἀλλὰ γιὰ ἐκεῖνον πού πέθανε κι ἀναστήθηκε γι' αὐτούς.

Ἡ ἔνσαρκος οἰκονομία, κατὰ τὴν ὁποία ὁ αἰὼν ἐκ τοῦ αἰὼν ὄντος ὑπὲρ αἰτίαν καὶ λόγον,

ὁ μονογενής καί ἀγαπητός καί ὁμοούσιος ἐκεῖνος Υἱός, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς, ὁ Προαιώνιος ἐκεῖνος Λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο καί ὁ ἐκ Θεοῦ ἀληθινός Θεός, ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων καταδέχθηκε νά γίνει ἄνθρωπος, νά φανερωθεῖ ἐπὶ τῆς γῆς καί νά συναναστραφεῖ μέ τούς ἀνθρώπους, πραγματοποιήθηκε ἀπό τήν ἰδική Του ἀγάπη γιά ὄλο τό ἀνθρώπινο γένος, ὅπως ἀποφαίνεται ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης: «Οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάννου γ', 16).

Ὁ ἱερός Αὐγουστίνος διδάσκει ὅτι: «Ὁ Θεός, ἐξ αἰτίας τῆς ἀγάπης Του ἔρχεται στοὺς ἀνθρώπους καί γίνεται ἄνθρωπος. Ὁ ἀόρατος Θεός διὰ μέσου τῆς ἀγάπης ἔγινε ὁμοιος μέ τούς δούλους Του καί γιά τήν ἀγάπη «μεγαλάκιστα διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν» (Ἡσαΐου νγ', 5). Στίς πληγές τοῦ Σωτῆρα βέβαιο καί ἀσφαλές καταφύγιον βρῖσκουν οἱ ἀσθενεῖς καί ἁμαρτωλοί. Ἐκεῖ ἀσφαλῆς ἀναπαύομαι, φανερόνται σπλάγχνα οἰκτιρῶν του σέ μένα. Σέ ὀτιδήποτε ὑπολείπομαι, καταφεύγω στά σπλάγχνα τοῦ Κυρίου μου, διότι εἶναι πλήρης ἐλέους καί ποτέ δέν ἐκλείπουν. Μέσα ἀπό τὰ τρυπήματα τοῦ σώματός Του φανερόνται σέ μένα τὰ μυστήρια τῆς καρδιάς, φανερόνται «τὸ μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον» (Πρὸς Τιμόθεον γ', 16), φανερόνται «σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους» (Λουκᾶ α', 78). Οἱ πληγές τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πλήρεις ἐλέους εἶναι, πλήρεις εὐσεβείας, πλήρεις γλυκύτητας, πλήρεις χάριτος. Προσίλωσαν τὰ χέρια καί τὰ πόδια καί μέ λόγῃ τήν πλευρά αὐτοῦ ἐκέντησαν. Μέσα ἀπό τὰ παθήματα αὐτῶν μπορῶ νά γευθῶ τήν ἠδύτητα τοῦ Κυρίου μου, διότι εἶναι «χρηστός καὶ ἐπιεικὴς καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ» (Ψαλμοῦ πε', 5), σέ ὅλους πού Τὸν ἀναζητοῦν, σέ ὅλους πού ἀγαποῦν τήν

Ἀλήθεια. Δαιριλὴς ἀπολύτρωση δίνεται μέ τίς πληγές τοῦ Σωτῆρα μας, μεγάλη γλυκύτητα, πληρότητα χάριτος καί τελειότητα ἀρετῶν [Ἐγχειρίδιον, (De Manuale), κεφ. κα' (c. XXI), PL 40, 960]:

«*Amor Christi. Passionis ac mortis Cliristi fructus. Deus amore venit ad homines, venit in homines, factus est homo. Amore Deus invisibilis servis suis factus est similis: amore vulneratus est propter delicta nostra. Tuta et firma requies est infirmis et peccatoribus in vulneribus Salvatoris. Securus illie habito, patent mihi viscera per vulnera: quidquid ex me mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei: quoniam misericordia affluunt, nec desunt foramina per quae effluant. Per foramina corporis patent mihi arcana cordis, patet magnum pietatis sacramentum, patent viscera misericordia. Dei nostri, nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto. Vulnera Jesu Christi plena sunt misericordia, plena pietate plena dulcedine et charitate. Foderunt manus ejus et pedes ejus, et latus ejus lancea perforaverunt. Per has rimas licet mihi gustare quam suavis est Dominus Deus meus: quoniam revera suavis et mitis et multae misericordiae est omnibus eum invocantibus in veritate, omnibus inquirentibus, et maxime diligentibus. Copiosa redemptio data est nobis in vulneribus Salvatoris nostri, magna multitudo dulcedinis, plenitudo gratiae, et perfectio virtutum»*

Συνεχίζει λέγοντας ὅτι: «Δές τό πλῆθος τῆς θεϊκῆς ἀγάπης γιά μᾶς. Ἀπό τό μηδέν καί τήν ἀνυπαρξία μᾶς δημιούργησε καί ὀτιδήποτε κατέχουμε Αὐτός μᾶς τό ἔδωσε. Ἄλλ' ἐπειδή ἐμεῖς ἀγαπήσαμε τό δῶρον περισσότερο ἀπό Αὐτόν πού μᾶς τό ἔδωσε, τήν κτίσιν παρὰ τὸν κτίσαντα» (Πρὸς Ῥωμαίους α', 25), μπλεχθήκαμε στήν πλεκτάνη τοῦ Διαβόλου καί γίναμε δοῦλοι ἐκείνου. Ὁ Θεός ὅμως ἀπό τήν πολλή Του εὐσπλαγχνία ἔστειλε τόν Υἱό Του γιά νά ἐξαγοράσει τούς δούλους καί τό

Ἅγιο Πνεῦμα γιά νά υἰοθετήσει τούς δούλους. Καί τόν Υἱό Του ἔδωσε ὡς τιμή γιά μᾶς γιά νά μᾶς ἐξαγοράσει, τό δέ Ἅγιο Πνεῦμα ὡς προνόμιο τῆς ἀγάπης μας καί τόν Ἐαυτό Του ὄλο Τόν φυλάττει ὡς κληρονομία τῆς υἰοθεσίας μας. Ἔτσι ὁ Θεός, «ὡς χρηστός καί ἐπιεικής» [Ψαλμοῦ πε´ (85), 5] ἐξ αἰτίας τῆς πρὸς τούς ἀνθρώπους ἀγάπης Του, ἐξ αἰτίας τῆς θελήσεώς Του καί τοῦ ἔρωτός Του χάριν τῶν ἀνθρώπων χορήγησε ὄχι μόνο τά ἀγαθά Του, ἀλλά καί τόν ἑαυτό Του, μέ σκοπό νά ἀνακτήσει τόν ἀνθρώπο, ὄχι τόσον γιά Ἐκεῖνον, ἀλλά γι' αὐτόν τόν ἀνθρώπο. Γιά νά γεννιοῦνται οἱ ἀνθρώποι ἀπό τόν Θεό καθώς πρῶτος Ἐκεῖνος γεννήθηκε ἀπό αὐτόν. Ποῖος ἀνθρώπος εἶναι τόσο σκληρός στήν καρδιά, τόσο ἀσθενής στήν ἀντίληψη, ὥστε δέν μπορεῖ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ νά τόν ἀπαλύνη; Ἦταν τόσο μεγάλη ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιά τόν ἀνθρώπο, ὥστε γι' αὐτόν Ἐκεῖνος ἔγινε ἀνθρώπος. Ποῖος μπορεῖ νά μισήσῃ τόν ἀνθρώπο, τοῦ ὁποίου ἡ φύση καί ἡ ὁμοιότητα φαίνονται στήν ἀνθρωπότητα τοῦ Θεοῦ; Χωρίς ἀμφιβολία, ἐκεῖνος ὅπου μισεῖ τόν ἀνθρώπο, μισεῖ καί τόν Θεό καί ὀδηγεῖται στήν ἀπώλεια. Ὁ Θεός γιά τόν ἀνθρώπο ἔγινε ἀνθρώπος, γιά νά εἶναι ὁ ἴδιος καί πλάστης καί λυτρωτής· ὄχι μόνον γιά νά ἐξαγορασθεῖ ὁ ἀνθρώπος, ἀλλά καί γιά νά ἀγαπᾶται ὁ Θεός ἀπό τόν ἀνθρώπο μέ περισσότερη ὁμοιότητα. Διότι, ὁ Θεός φάνηκε «ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπου» (Πρὸς Φιλιππησίους β´, 7), γιά νά μακαρίζεται κάθε ἀνθρώπινη αἴσθησι καί γιά νά ἀναπαύεται κάθε πνευματική ὄρασι στή θεότητα Του, καθώς καί κάθε σωματική ὄρασι νά ἀνανεώνεται μέ τήν ἀνθρωπότητα Αὐτοῦ ὥστε ἐάν κάποιος εἰσέρχεται ἢ ἐξέρχεται, νά ἀπολαμβάνῃ στήν ἀνθρωπότητα τοῦ Θεοῦ τόν πασχάλιο ἔπαινο τῆς δικῆς μας φύσεως, ἡ ὁποία ἔγινε ὠραία ἀπό αὐτόν» [Εγχειρίδιον, (De Manuale), κεφ. κστ´ (c. XXVI), PL 40, 962-3]:

«*Veritatis cognitio. Dei in hominem benefacia. Incarnationis causæ. Vide ergo quam ineffabilis est divinæ charitatis erga nos dilectio. De nihilo nos creavit, et quidquid habemus nobis donavit: sed quia plus dileximus datum quam datorem, creaturam quam Creatorem, cecidimus in laqueum diaboli, et facti sumus ejus servi. Deus vero misericordia motus, misit Filium suum quo redimeret servos; misit etiam Spiritum sanctum, quo servos adoptaret in filios: Filium dedit in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium amoris, se denique totum servat in hereditatem adoptionis. Ita Deus, ut piissimus et misericordissimus amator hominum, præ desiderio vel amore hominis, non solum sua, verum etiam et se ipsum impendit, ut hominem recuperaret, non tam sibi quam homini ipsi. Ut homines ex Deo nascerentur, primo ex ipsis natus est Deus. Quis est tam durus, quem non emolliat amor Iur, Dei sic hominem praeveniens; tam, inquam, vehemens amor, quod Deus propter hominem homo dignatus est feri? Quis potest odire hominem, cujus naturam et similitudinem videt in humanitate Dei? Revera qui odit illum, odit Deum, et ita perdit quidquid facit. Deus namque propter hominem factus est homo, ut esset redemptor qui est et creator, et ut de suo redimeretur homo; et tam familiaris diligeretur ab homine Deus, in similitudine hominis apparuit, et uterque sensus hominis in ipso beatificaretur et reficeretur oculus cordis in ejus divinitate, et oculos corporis in ejus humanitate; ut sive ingrediens sive egrediens, in ipso pasqua inveniret natura humana condita ab ipso».*

Περαιτέρω ὁ ἀπόστολος Παῦλος διευρύνει καί διαφωτίζει τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ λέγοντας: «*Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε*» (Πρὸς Ῥωμαίους ε´, 8).

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος ἐξαίρει τὴ δύναμι τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου, πού γίνεται ἀκόμη πιό

ιερή και πολύτιμη χάρη στήν αγιότητα του θυσιασθέντος Υιού του Θεού: «Ειδότες ότι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαράδοτου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α΄ Πέτρου α΄, 18-19):

Ἀναλογιζόμεστε τό μέγεθος τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ καί τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ «εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον» (Πρὸς Κορινθίους Β΄ ε΄, 14) καί μπορούμε νά συνοψίσουμε ὅλη τή διδασκαλία ὡς ἑξῆς:

α΄. Ὁ Ἀδάμ κατέστησε ὅλο τό ἀνθρώπινο γένος ὑπεύθυνο γιά τήν ἁμαρτία του. Ὑπήγαγε τόν ἑαυτό του καί τούς ἀπογόνους του στό «θανάτῳ ἀποθανεῖσθε» (Γενέσεως β΄, 17). (Ἄμαρτία-Ἐκπτώση ἢ Ἐξορία-Θάνατος.

β΄. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός ὑπέστη θεληματικά τίς συνέπειες, δηλαδή τόν θάνατο, χωρίς νά εἶναι ἁμαρτωλός, γιά νά δοθεῖ ἡ ἄφεση (Θυσία-Ἄφεση).

γ΄. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός μέ τήν Ἀνάστασί Του ζωοποίησε ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος (Δωρεά-Ζωή).

δ΄. Κατά τόν ἀπόστολο Παῦλο ἡ θυσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ συνεπάγεται ὅτι ἡ ζωή δέν μᾶς ἀνήκει: «Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν· ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὲ τὸν Θεὸν

ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ» (Πρὸς Κορινθίους Α΄, στ΄, 19-20). Δηλαδή: «Δέν ἀνήκετε στὸν ἑαυτό σας· σᾶς ἀγόρασε ὁ Θεός καὶ πλήρωσε τό τίμημα. Τὸν Θεὸ λοιπὸν νά δοξάζετε μέ τό σῶμα σας καί μέ τό πνεῦμα σας, τά ὅποια ἀνήκουν σ' αὐτόν».

10. Ἐπειδὴ ὁ Θεός Πατέρας γνωρίζει τὴν ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως νά πολεμήσει κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ νά νικήσει, γιά νά λάβει ὡς στέφανο τὴν υἱοθεσία ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα, χορηγεῖ σέ κάθε ἄνθρωπο τό Ἅγιο Πνεῦμα γιά νά τὸν θεραπεύσει, νά τὸν ἐνισχύσει, νά τὸν φωτίσει καὶ νά τὸν στηρίξει σ' αὐτὴν τὴν πάλη, ὥστε νά ἀναδειχθεῖ νικητὴς καὶ ὡς ἐκ τούτου νά λάβει δικαιοματικά τὸν στέφανο τῆς δικαιοσύνης.

11. **Ἡ συμφιλίωσή μας μέ τὸν Θεὸ Πατέρα μ' αὐτό τό φιλόανθρωπο σχέδιο μᾶς διεγείρει σέ εὐχαριστία καὶ καύχησι:** «Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν» (Πρὸς Ῥωμαίους ε΄, 10-11).

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Κατευθυντήριες γραμμές καί υποχρεωτικότητα
τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν¹

Τοῦ Θεοδώρου Δ. Παπαγεωργίου
Δικηγόρου LLM-Είδ. Νομικοῦ Συμβούλου
Τερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Α. Εἰσαγωγή

Το σχολικό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν (ΜτΘ) βαρύνεται μέ δύο θεμελιώδεις ἀδυναμίες. Πρῶτον, ἀποβλέπει στή μετάδοση γνώσεων γιά θρησκευτικές διδασκαλίες, οἱ ὁποῖες ἐκτός σχολικοῦ περιβάλλοντος ἀποτελοῦν ἀδιαπραγμάτευτες ἀλήθειες γιά τίς οἰκείες θρησκευτικές κοινότητες, γεγονός πού παρέχει κατ' ἀρχάς τήν ἐντύπωση ὅτι τό κράτος κατά τή χάραξη τοῦ σκοποῦ τοῦ ΜτΘ (κατηχητικό ἢ μή κ.λπ.), τελικά καθορίζει καί τή στάση του ἀπέναντι στό θρησκευτικό φαινόμενο ἐκτός σχολείου. Ἡ ἀδυναμία αὐτή εἶναι σύμφυτη μέ τό περιεχόμενο τοῦ μαθήματος. Δεύτερον, εἰδικά στήν Ελλάδα, τό μάθημα συνδέεται ἀπό πολλούς ἐπικριτές καί ὑποστηρικτές του μέ τίς θεσμικές σχέσεις Κράτους καί Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας (ἄρθρο 3 Συντάγματος), πού ἀποτελοῦν ὅμως παράμετρο παιδαγωγικά ἄσχετη πρὸς τόν διδακτικό σκοπό του (ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ.) μέ τήν ἔννοια ὅτι (ἀκόμη καί ἐάν δέν ὑπῆρχε τό ἄρθρο 3 παρ. 1 Συντ.) τό μάθημα καί πάλι δέν θά μπορούσε νά ἀγνοεῖ τήν κοινωνική πραγματικότητα καί τήν ἱστορική πορεία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ὠσμωσης δέν εἶναι λίγες οἱ φορές πού εἴτε ὁ κοσμικός καί ἀντιχριστιανικός αὐτοματισμός ὠρισμένων σχολῶν πολιτικῆς ἢ

ἐπιστημονικῆς σκέψης διακηρῶσει εὐρέως τήν ἀναγκή ἀλλαγῆς τοῦ μαθήματος, κυρίως ἐπειδή ἀντιμετωπίζεται ὡς ἀπολίθωμα τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μέσα στό σχολεῖο, εἴτε (παλαιότερα) ἡ δογματική πρόσληψη τοῦ μαθήματος προσπαθοῦσε νά ἐπιφορτίσει τό σχολεῖο² μέ τή νομική ὑποχρέωση τῆς κατῆχησης. Πάντως γεγονός εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει καταστήσει σαφές πρὸς τό Ὑπουργεῖο Παιδείας ὅτι ἀξιώνει τόν ρόλο τοῦ συνομιλητῆ γιά τό μάθημα, ἀλλά δέν διεκδικεῖ τή μετατροπή τοῦ σχολείου σέ ἄλλο ἔκδοχο Ἐκκλησιαστικῆς κατῆχησης³.

Β. Οἱ κατευθυντήριες γραμμές
τοῦ Συντάγματος γιά τόν σκοπό
τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν

Ζήτημα ἀντιλεγόμενο στή θεωρία παραμένει ἡ παράλειψη τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 2 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος (1975) νά ὀρίσει μέ σαφήνεια ὡς δεσμευτική κατεύθυνση τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης τή διδασκαλία εἰδικά τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς παράδοσης. Ἡ διάταξη ἀναφέρει ὅτι: «Ἡ παιδεία ἀποτελεῖ βασική ἀποστολή τοῦ κράτους καί ἔχει σκοπό τήν ἠθική, πνευματική, ἐπαγγελματική καί φυσική ἀγωγή τῶν Ἑλλήνων, τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐθνικῆς καί θρησκευτικῆς συνείδησης καί τή διάπλασή τους σέ ἐλεύθε-

ρους και υπεύθυνους πολίτες». Ένεκα τῆς παράλειψης ρητῆς ἀναφορᾶς στὴν Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ πίστη, σέ σύγκριση μάλιστα πρὸς τὶς ἀντίστοιχες σαφεῖς ρῆτρες τοῦ προγενέστερου Συντάγματος 1952⁴ καὶ τῶν δικτατορικῶν συνταγματικῶν κεμένων τῆς 12.11.1968⁵ καὶ τῆς 4.10.1973⁶, διατυπώθηκε σειρά ἀπόψεων γιὰ τὸ ἐπιτρεπτό περιεχόμενο τῆς «θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης» κατὰ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος 1975, ὅπως ἐνδεικτικά: α) ὅτι συνίσταται γενικῶς σέ ἐκπαίδευση «περὶ τῆς θρησκείας», δηλαδὴ στὴν κατάρτιση τοῦ μαθητῆ γύρω ἀπὸ τὸ θρησκευτικὸ φαινόμενο ὑπὸ τὶς πλείονες ἐκφάνσεις του (θρησκείες καὶ δόγματα περιλαμβανομένης καὶ κάθε ἄλλης θρησκευτικῆς τάσης π.χ. τῆς ἀθεΐας, ἀγνωστικισμοῦ)⁷, β) ὅτι πρέπει νὰ ἀποβλέπει στὴν οὐδέτερον διδασκαλία τῆς ἱστορίας τῶν θρησκευμάτων⁸, γ) ὅτι τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτάσσει τὴν μὲ ὠρισμένη κατεύθυνση διαμόρφωση συνείδησης τῶν μαθητῶν, διότι, πέραν τοῦ νομικὰ ἀορίστου περιεχομένου του ποὺ συγχωρεῖ ὑποκειμενικὲς ἐρμηνεῖες, αὐτὸ θὰ τὸ ἔφερε καὶ σέ ἀντίθεση μὲ τὸ ἄρθρο 5 παρ. 1 τοῦ ἴδιου Συντάγματος⁹, συνεπῶς δὲν ἀποτελεῖ κανόνα δικαίου, δ) ὅτι τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 ἔχει δεσμευτικὸ περιεχόμενο καὶ καθιστᾶ ὑποχρεωτικὴ τὴν ὑπαρξὴ Ἐγκύκλιος θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης τῶν νέων μὲ τὴν ἔννοια τῆς «τόνωσης τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος»¹⁰, ἀλλὰ εἶναι «ὁμολογιακὰ ἀποχρωματισμένο»¹¹ καὶ τὸ περιεχόμενό του δύναται νὰ τὸ ἐξειδικεύει ὁ τυπικὸς νομοθέτης¹² μὲ κύριο ἄξονα τὴν Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ διδασκαλία καὶ πολλὰ θρησκευτικὰ στοιχεῖα στὶς μεγαλύτερες τάξεις, ε) ὅτι ἂν καὶ τὰ ἄρθρα 5 παρ. 1 (ἐλεύθερη ἀνάπτυξη προσωπικότητας) καὶ 13 παρ. 1 (θρησκευτικὴ ἐλευθερία) τοῦ Συντάγματος θέτουν κάποια ἐλάχιστα ὅρια ἀντικειμενικότητας στὴν πα-

ρεχόμενη θρησκευτικὴ διδασκαλία, πάντως δὲν μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 ἀπορρίπτει τὸ πρότυπο τῆς κατηχητικῆς-μονοφωνικῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης καὶ ἐπιτάσσει τὴν υἱοθέτηση ἑνὸς θρησκευτικοῦ προτύπου, ἐνῶ ὁ κοινὸς νομοθέτης δὲν δεσμεύεται ἀπὸ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 νὰ ἀκολουθῆσει συγκεκριμένο ὀργανωτικὸ πρότυπο (κατηχητικὸ ἢ θρησκευτικὸ)¹³, στ) ὅτι ἐπιτρέπει ἕνα ὑποχρεωτικὸ, ἀλλὰ μὴ κατηχητικὸ μάθημα χωρὶς ἀπαλλαγές, ποὺ θὰ καταφάσκει στὶς ἀρχές τοῦ οὐδετεροῦ θρησκου σχολείου, θὰ προωθεῖ τὴ γνώση καὶ ὄχι τὴν πίστη καὶ θὰ σέβεται τὴ θρησκευτικὴ συνείδηση ὄλων ἀνεξαίρετως τῶν μαθητῶν μὲ βάση διδασκαλίαν τῆς Βίβλου¹⁴, ζ) ὅτι δὲν ἐννοεῖται ὑπὸ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 ἡ διαμόρφωση γενικῶς «θρησκευτικῆς» συνείδησης, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ ἐπιλέξει μίαν θρησκείαν μεταξύ πολλῶν, ἀφοῦ σκοπὸς τῆς διάταξης εἶναι ἡ διατήρηση τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανικοῦ δόγματος ποὺ ἀσπάζεται ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων «ἐν ὄψει τοῦ γνωστοῦ τοῖς πᾶσιν γεγονότος, ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρεσβεύει τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανικὴ Θρησκεία (ΣτΕ 3533/1986) ὡς τοῦτο ἄλλως τε μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὴν γενομένην στὴν κεφαλίδα τοῦ Συντάγματος, ἐπίκληση τῆς Ἁγίας Τριάδος, σέ συνδυασμὸ μὲ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος, μὲ τὸ ὅποῖον τὸ Ὁρθόδοξο Χριστιανικὸ Δόγμα χαρακτηρίζεται ὡς: “Ἐπικρατοῦσα θρησκεία στὴν Ἑλλάδα”, συνάγεται, ὅτι σκοπὸς τῆς παρεχομένης στὰ σχολεῖα παιδείας εἶναι, μεταξύ τῶν ἄλλων, καὶ ἡ “ἀνάπτυξη” τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης τῶν ἑλληνοπαίδων σύμφωνα μὲ τὶς ἀρχές τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς διδασκαλίας, στὴν ὁποῖαν, κατὰ τεκμήριο, ἐν ὄψει τῶν ἐκτεθέντων, ἀποβλέπουν οἱ γονεῖς των»¹⁵.

Ἀπὸ τὴν ψηλάφηση τῶν συνταγματικῶν ὀρίων τοῦ ἐπιτρεπτοῦ περιεχομένου καὶ

σκοποῦ τοῦ ΜτΘ προκύπτουν ὀρισμένες παρατηρήσεις:

1. Εἶναι σαφές ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 ἡ παιδεία στοχεύει, πλὴν ἄλλων, στή διαμόρφωση (θρησκευτικῆς) «συνείδησης» καὶ ὄχι ἀπλῶς στήν παροχή γενικῶν γνώσεων θρησκευτικοῦ πολιτισμοῦ ἢ τὴν θρησκευτολογικὴ κατάρτιση. Ἡ λεκτικὴ ἐπιλογή τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη παραπέμπει σέ καλλιέργεια ὀρισμένου φρονήματος ἐρειδομένου σέ μορφωτικὸ ὑπόβαθρο. Τὴν ἄποψη αὐτὴ οὐσιαστικά ὑποστήριξε καὶ τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας (ΣτΕ) στήν ἀπόφαση 660/2018 (σκ. 14) ἐπαναλαμβάνοντας τὴν πάγια νομολογία του, ἀλλὰ μὲ ἀναλυτικότερο τρόπο. Δέν μπορεῖ μάλιστα νὰ ὑποστηριχθεῖ ὅτι παραβιάζει τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ. ὁ νομοθέτης, ὅταν σπονδυλοθετεῖ τὴν διδακτικὴ ὕλη γύρω ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ παράδοση σεβόμενος εἴτε τὴν ἕτερη ἐντολή τῆς ἴδιας διάταξης γιὰ τὴν καλλιέργεια καὶ τῆς «ἐθνικῆς συνείδησης» μὲ τὴν ἔννοια τῆς διδασκαλίας ἐκείνης τῆς θρησκευτικῆς παράδοσης, πού ἱστορικά καὶ πολιτιστικά σχετίζεται μὲ τὸν ἑλληνικὸ λαό, εἴτε καὶ ἄλλες διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ὅπως τὸ ἄρθρο 3 παρ. 1 Συντ. (πλειοψηφοῦσα θρησκευτικὴ κοινότητα στή χώρα εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ) ἢ τὸ ἄρθρο 24 παρ. 1 (μὲ τὴν ἔννοια τῆς διδασκαλίας τοῦ πολιτιστικοῦ, ἱστορικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ περιβάλλοντος τῆς χώρας).

2. Ἀκόμη καὶ ἐάν ὁ τυπικός ἢ ὁ κανονιστικός νομοθέτης ὀργανώνει τὸ ΜτΘ, κατὰ τὴν στόχευσή του ὡς γνωσιολογικὸ καὶ δέν ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν καλλιέργεια τῆς πίστεως (μὲ τὴν ἔννοια ὅτι «καταπαύει» τὸν μαθητὴ νὰ πιστέψει), στήν πράξη ἡ παροχὴ γνώσεων μὲ κύριο ἀντικείμενο τὴν Ὁρθόδοξη χριστιανικὴ παράδοση, ἀκόμη καὶ ἐάν γίνεται μὲ ἀντικειμενικὸ τρόπο, πού δέν

μειώνει ἢ ἀπαξιώνει τίς ἄλλες θρησκευτικὲς ὁμολογίες, σέ συνδυασμὸ μὲ τίς ἐξωσχολικὲς ἐμπειρίες τῶν μαθητῶν καὶ τὰ κοινωνιολογικὰ συγκείμενα μιᾶς σχολικῆς τάξης, στήν ὁποία ἡ πλειοψηφία εἶναι τέκνα ὀρθοδόξων γονέων, τονίζει στοὺς ὀρθόδοξους μαθητὲς τὸ αἶσθημα θρησκευτικῆς κοινότητας καὶ ὁμοιογένειάς τους, καὶ στοὺς μὴ ὀρθόδοξους μαθητὲς (πού ἔχουν λάβει ἄλλου περιεχομένου θρησκευτικὴ ἢ καὶ ἀθιῆστικὴ ἀγωγή ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους) ἀποσαφηνίζει τὴ διαφοροτικότητά τους μὲ βαθμὸ διαφοριζόμενο ἀνάλογα μὲ τὴν ἔνταση τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἀγωγῆς καὶ πράξης τῆς οἰκογένειάς τους.

3. Ἡ θρησκευτικὴ ἀγωγή μὲ γνωσιολογικὸ περιεχόμενο καὶ πλειονότητα ὕλης ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀναπτύσσει ὡστόσο καὶ γιὰ τοὺς μὴ ὀρθόδοξους μαθητὲς αἶσθημα καὶ συνείδηση ταυτότητας μὲ τὴν ἔννοια ὅτι θεμελιώνει τὴν κοινοτικὴ ἀντίληψη, δηλαδὴ τὸ φρόνημα τοῦ «ἀνίκηειν» στὸν ἑλληνικὸ λαό, ὡς πολιτῶν καὶ ὄχι ὡς πιστῶν, σέ μία λαϊκὴ κοινότητα, μέσῳ τῆς μελέτης τῆς κυρίαρχης θρησκευτικότητάς της. Ἐν ὄψει τοῦ στόχου αὐτοῦ κάθε μαθητῆς, ἀσχέτως θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἐκπαιδεύεται μὲ στόχο νὰ γνωρίσει καὶ νὰ ἀποκτήσει συνείδηση ὅτι τὸν ἀφοροῦν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανικὲς ἀντιλήψεις καὶ παραδόσεις τῆς πλειοψηφίας τῆς ἑλλαδικῆς κοινωνίας, ἐπειδὴ αὐτὲς ἀποτελοῦν τμήμα τῆς ἀναγκαίας γνώσης καὶ ἐμπειρίας πού συγκροτοῦν τὴν ταυτότητά του ὡς μέλους τῆς κοινωνίας αὐτῆς, τῆς καθημερινότητας καὶ τῆς ἱστορίας της (κοινωνικὴ συνείδηση). Ἀντίθετα πάντως ἡ Ὁλομέλεια τοῦ ΣτΕ στίς ἀποφάσεις 660/2018 (σκ. 14) καὶ 926/2018 (σκ. 12) δέν ἀνέδειξε τὸν προαναφερθέντα σκοπὸ ἀνάπτυξης τῆς κοινοτικῆς –λαϊκῆς συνείδησης γιὰ ὄλους τοὺς μαθητὲς καὶ θεώρησε ὅτι τὰ Προγράμματα Σπουδῶν (Π.Σ.) μὲ κύριο ἀντικείμενο τὴν

Ὁρθόδοξη χριστιανική διδασκαλία καί παράδοση ἀπευθύνονται κατά νόμον στους ὀρθόδοξους μαθητές, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἀρθρου 16 παρ. 2 Συντ., προτείνοντας ἕνα παράλληλο πρόγραμμα θρησκευολογικοῦ περιεχομένου γιά ὅλους.

4. Εἶναι ἐνδεχόμενο, ἰδίως στίς χαμηλότερες ἐκπαιδευτικές βαθμίδες, οἱ μαθητές νά μὴν εἶναι σέ θέση νά σταθοῦν κριτικά ἀπέναντι στήν παροχή γνώσης ἀπό τό σχολεῖο καί νά ἀντιληφθοῦν ὅτι –ἢ ἔστω κατ' οὐδέτερο τρόπο– διδασκαλία ἑνός θρησκευόμενου δέν ἰσοδυναμεῖ μέ ἠθική διδασκαλία τῶν ἀκολουθητέων ἀξίων τοῦ σχολείου ἢ καί ἄνωθεν ὑπόδειξη περὶ τῆς ἀληθοῦς θρησκευτικῆς πίστεως. Ἰδίως στίς μικρότερες ἡλικίες ἡ μετάδοση γνώσης μέσῳ τοῦ σχολικοῦ προγράμματος λειτουργεῖ ὡς ἡ ἔγκυρη φωνή τοῦ κράτους γιά τόν μαθητή. Συνεπῶς, ἕνα μάθημα μέ γνωσιολογικό στόχο, προσανατολισμένο γύρω ἀπό τήν κυρίαρχη θρησκευτική παράδοση τοῦ τόπου, ἐκπληρώνει μὲν τή συνταγματική σκοποθεσία τῆς καλλιέργειας «θρησκευτικῆς συνείδησης» (ἄρθρο 16 παρ. 2), ἀλλά ταυτόχρονα δύναται νά δημιουργεῖ, κατά περίπτωσι, στόν μὴ ὀρθόδοξο χριστιανό μαθητή ζήτημα συνειδησιακῆς σύγκρουσης μεταξύ οἰκογενειακῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς καί σχολικοῦ ἀξιακοῦ συστήματος, ἰδίως ἐάν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνός ἡ ἡλικία τοῦ μαθητῆ καί ἡ συνεπαγόμενη δυνατότητα κριτικῆς ἀφομοίωσης ἢ καί ἀντιπαράθεσης μέ τή διδακτέα ὕλη καί ἀφ' ἑτέρου ἡ ἐπικέντρωσι ἢ μὴ τῆς ὕλης ἰδίως σέ δογματικά ἢ λειτουργικά ἀντικείμενα. Στήν ἀνωτέρω περίπτωσι συνειδησιακῆς σύγκρουσης, παρά τόν γνωσιολογικό χαρακτήρα τοῦ μαθήματος, ἀποτελεῖ ζήτημα ἐάν καί πῶς δικαιολογεῖται ἡ ἐνεργοποίηση ἄλλων ἀτομικῶν δικαιωμάτων (θρησκευτική ἐλευθερία 13 Συντ., ἐλευθερία σκέψεως 9 ΕΣΔΑ κ.λπ.), πού δικαιολογοῦν

τήν ἀπαλλαγὴ του (βλ. κατωτέρω). Γιά τόν ἴδιο παραπάνω λόγο τό ΣτΕ ἔκρινε (660/2018, 926/2018) ὅτι τά σχολικά προγράμματα πού προσπαθοῦν, ἔστω καί πρὸς τόν σκοπὸ διαμόρφωσης ἑνός ἀνοικτοῦ «μαθήματος διαλόγου» μέ τή θρησκευτικὴ ἑτερότητα ἢ ἀκόμη μέ τή θρησκευτικὴ ταυτότητα τοῦ μαθητῆ, νά προκαλέσουν «ἀναστοχασμό» τοῦ μαθητῆ (ἀκόμη γιά τή δική του θρησκευτικὴ ἀπόβλεψη) στό Δημοτικὸ ἢ Γυμνάσιο¹⁶ ἢ ἀποβλέπουν στήν ἀνάπτυξη «κριτικῆς θρησκευτικότητας» στό Λύκειο¹⁷, ἔχουν καί αὐτὰ στόχευσι φρονηματικῆς καθοδήγησις (ἀντίστροφη τῆς κατήχησις) καί προκαλοῦν γιά τοὺς μαθητές τῶν ὀρθόδοξων οἰκογενειῶν συνειδησιακὴ σύγκρουσι μεταξύ τῶν ἀξίων τῆς οἰκογενείας τους καί τῶν ἀξίων τοῦ σχολείου.

Πάντως ἀπὸ τό πλαίσιο τῶν ἀνωτέρω παραμέτρων συνταγματικῆς ὑφῆς δέν προκύπτει δυνατότητα ἀμφισβήτησις τοῦ ὑποχρεωτικοῦ χαρακτήρα τοῦ μαθήματος, καθὼς ἡ ἐντολή τοῦ συνταγματικοῦ νομοθέτη πρὸς τό Κράτος γιά τήν παροχή θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσις εἶναι σαφῆς καί χωρὶς τιθέμενους ὅρους ἢ αἰρέσεις στό ἴδιο τό ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ. Κατ' ἐπέκτασι, ἐξαιρέσεις ἐπιτρέπονται ὄχι ἀπὸ τό ἴδιο τό κείμενο τῆς διάταξις, ἀλλὰ κατὰ τρόπο μὴ προορισμένο ἀπὸ τό Σύνταγμα, δηλαδή ὅπου καί ὅταν ὁ χαρακτήρας τοῦ μαθήματος, ὅπως ἐξειδικεύεται ἀπὸ τόν τυπικὸ ἢ κανονιστικὸ νομοθέτη, συγκρούεται μέ δικαιώματα κατοχυρωμένα σέ ἄλλες διατάξεις τοῦ Συντάγματος (13 παρ. 1, θρησκευτικὴ ἐλευθερία) ἢ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Σύμβασις τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου (9 ΕΣΔΑ ἐλευθερία συνείδησις, 2 παρ. 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ, δικαίωμα γονέων γιά τόν καθορισμὸ τῆς ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων τους ἀνάλογα μέ τίς θρησκευτικὲς καί φιλοσοφικὲς τους πε-

ποιθήσεις) ή άλλων διεθνών συμβάσεων. Η παραπάνω διευκρίνιση προδιαγράφει τή δυνατότητα και τήν αιτιολογία απαλλαγής από τό μάθημα, οί όποίες δέν δύνανται νά έκκινούν από τόν ύποτιθέμενο προαιρετικό χαρακτήρα του, αλλά από τόν σεβασμό άτομικών δικαιωμάτων του μαθητή και τών γονέων του, όταν πλήττονται από τό περιεχόμενο και τόν σκοπό του ύποχρεωτικού μαθήματος.

Γ. Οί κατευθυντήριες γραμμές τής νομοθεσίας

Ό τυπικός νομοθέτης κατά τήν έξειδίκευση τών κατευθυντήριων όδηγιών του Συντάγματος σκοποθετεί τό μάθημα, ώστε νά «... *υποβοηθεί τούς μαθητές: α) ... νά διακατέχονται από πίστη προς τήν πατρίδα και τά γνήσια στοιχεία τής Όρθόδοξης χριστιανικής παράδοσης. Η έλευθερία τής θρησκευτικής τους συνείδησης είναι άπαραβίαστη*» (διατύπωση πού παραπέμπει σέ καλλιέργεια φρονήματος, άρθρο 1 παρ. 1 περ. α ν. 1566/1985, Α΄ 167) και, ειδικά στό Λύκειο, ώστε νά «... *βοηθεί τούς μαθητές: ... β) νά συνειδητοποιούν τή βαθύτερη σημασία του όρθόδοξου χριστιανικού ήθους*» (διατύπωση πού δέν άπευθύνεται άπαραίτητα σέ όρθόδοξους πιστούς, άρθρο 6 παρ. 2 περ. β ν. 1566/1985) και νά άποβλέπει στήν «... *καλλιέργεια τής έθνικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής μας κληρονομιάς...*» (διατύπωση πού άναδεικνύει τόν ένοποιητικό-ίστορικό ρόλο του μαθήματος, άρθρο 1 παρ. 2 περ. γ΄ ν. 4186/2013, Α΄ 193). Οί διατυπώσεις αυτές περιγράφουν πλειάδα άποχρώσεων από τήν έμπνευση πίστης (φρονηματικός σκοπός) μέχρι τή συνειδητοποίηση τής αξίας του χριστιανικού ήθους (άξιακό, μορφωτικό και άνθρωπιστικό μάθημα) και τή μετάδοση πολι-

τισμικής γνώσης γύρω από τήν Όρθόδοξη παράδοση (γνωσιολογικός χαρακτήρας, πολιτιστικό μάθημα). Ό νομοθέτης έχοντας καθήκον νά θέσει εκπαιδευτικούς στόχους για ένα μάθημα μέ κοσμοθεωρητικό περιεχόμενο, δηλαδή ένα μάθημα μέ διδακτέα ύλη, ή όποία εκτός σχολείου είναι άντικείμενο πίστης για τίς οικείες θρησκευτικές κοινότητες (π.χ. Όρθόδοξη Έκκλησία), έπιστημονικής μελέτης (θεολογία, χριστιανική φιλοσοφία, βυζαντινή γραμματεία, Έκκλησιαστική ίστορία) ή καθημερινής πρακτικής (λειτουργική, λαογραφία), επιλέγει νά άποβλέπει στήν καθαρά θρησκευτική όψη, στήν άξιακή (ήθική)-μορφωτική άξία και στή γνωσιολογική συμβολή του διδακτικού άντικειμένου κατά τήν εκπαίδευση του μαθητή μέ πόλο τήν κυρίαρχη θρησκευτική παράδοση τής χώρας.

Έπομένως σέ επίπεδο τυπικού νόμου (και όχι κανονιστικών πράξεων-ύπουργικών αποφάσεων, πού έξειδικεύουν περαιτέρω τά άναλυτικά Π.Σ.) οί νομοθετημένοι σκοποί τής θρησκευτικής άγωγής στήν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κατά τό μείζον μέρος, άποβλέπουν στήν παροχή γνώσεων για τή συγκεκριμένη θρησκευτική ταυτότητα τής πλειοψηφίας του έλληνικού λαού και μέ παιδαγωγικό σκοπό τή θεμελίωσή της. Συνεπώς, οί παραπάνω νομοθετικές διατάξεις εξακολουθούν μέχρι σήμερα νά μίν δικαιολογούν πρόγραμμα σπουδών μέ κύριο σκοπό τή γενική μελέτη του θρησκευτικού φαινομένου ή τήν αναζήτηση κοινών στοιχείων σέ διάφορες θρησκείες μέ άξονα τήν πολιτισμική, λαογραφική, αισθητική ή θρησκευσιολογική άνάλυση και τελικά τήν παροχή γενικών θρησκευτικών πληροφοριών, δέν επιτρέπουν δηλαδή ένα μάθημα θρησκευτικών σπουδών γενικώς.

Δ. Ἡ ἀποψη τῆς ἐθνικῆς νομολογίας

Ἡ ἑλληνική νομολογία ὑπὸ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα, κατὰ μᾶλλον κρατοῦσα ἀποψη¹⁸, ἀποδέχεται ὅτι σκοπὸς τοῦ μαθήματος κατὰ τὸ Σύνταγμα εἶναι «ταυτοτικός» μέ τὴν ἔννοια τῆς θεμελίωσης ὠρισμένης ταυτότητας, συνείδησης τοῦ «ἀνήκειν» στὴν Ὁρθόδοξη χριστιανική κοινότητα τῆς χώρας μέ γνωστικά ἐργαλεῖα, καθὼς (σταχυολογώντας ἀπὸ τὴ νομολογία τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων): 1) ἀκυρώνει ἄρνηση διορισμοῦ ἐτερόδοξης νηπιαγωγοῦ, διότι στοὺς σκοποὺς τοῦ νηπιαγωγείου δέν εἶναι ἡ ἐξοικείωση μέ θρησκευτικές ἢ ἠθικές ἀξίες (Διοικητικό Ἐφετεῖο Ἀθηνῶν 2702/1987), 2) θεωρεῖ ὅτι «κυρία ἀποστολή τῶν καθηγητῶν τῶν φιλολογικῶν μαθημάτων δέν εἶναι ἡ, ἥς γίνεται ἐν τῇ ἐφέσει ἐπίκλησις ἀνάπτυξις τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν μαθητῶν, διὰ τὴν ὁποῖαν προφανῶς θά ἦτο ἀκατάλληλος ὡς ἐκπαιδευτικός, ὁ ὁπαδὸς ἐτέρας θρησκείας καὶ οὐχὶ τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος, προκειμένου βεβαίως περὶ τῶν μαθητῶν τῶν ἑλληνικῶν γυμνασίων καὶ λυκείων οἱ ὁποῖοι κατὰ συντριπτικήν πλειοψηφίαν εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι» (ΣτΕ 3533/1986), 3) κρίνει ὅτι «ἐπειδή, ἀπὸ τίς πιὸ πάνω διατάξεις [13 Συντ. 9 ΕΣΔΑ] ..., ἐν ὄψει τοῦ γνωστοῦ τοῖς πᾶσιν γεγονότος, ὅτι ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ πρεσβεύει τὴν Ὁρθόδοξη Χριστιανική Θρησκεία (ΣτΕ 3533/1986), ὡς τοῦτο ἄλλως τε μαρτυρεῖται καὶ ἀπὸ τὴν γενομένην στὴν κεφαλίδα τοῦ Συντάγματος, ἐπίκληση τῆς Ἁγίας Τριάδος, σέ συνδυασμὸ μέ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Συντάγματος ... συνάγεται, ὅτι σκοπὸς τῆς παρεχομένης στά σχολεῖα παιδείας εἶναι, μεταξύ τῶν ἄλλων, καὶ ἡ “ἀνάπτυξη” τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης τῶν ἑλληνοπαίδων σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς διδασκαλίας,

στὴν ὁποῖαν, κατὰ τεκμήριο ... ἀποβλέπουν οἱ γονεῖς τῶν ἀντλώντας ἀπὸ τὸ πιὸ πάνω ἄρθρο 13 τοῦ Συντάγματος, τὸ δικαίωμα πού εἶναι ... καὶ διεθνῶς κατοχυρωμένο, μέ τίς ὡς ἄνω διατάξεις τῆς Συμβάσεως τῆς Ρώμης νά καθορίζουν οἱ ἴδιοι τὴ θρησκευτικὴ ἀγωγή τῶν τέκνων τους, σύμφωνα μέ τίς δικές τους θρησκευτικές πεποιθήσεις. Ὑπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴ καὶ προκειμένου νά τύχει ἐφαρμογῆς ἡ διάταξη τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος, προκειμένου δηλαδὴ νά “ἀναπτυχθεῖ” ἡ θρησκευτικὴ συνείδηση τῶν μαθητῶν, σύμφωνα μέ τὴ διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως, οἱ μαθητὲς εἶναι ὑποχρεωμένοι νά μετέχουν στίς σχολικὲς θρησκευτικὲς ἐκδηλώσεις, ὅπως εἶναι ἡ καθημερινὴ προσευχή καὶ ὁ Ἐκκλησιασμός καὶ νά παρακολουθοῦν τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, τὸ ὁποῖον, ὅπως εἶναι αὐτονόητο, “ἐν ὄψει τῶν ἐκτεθέντων” πρέπει νά διδάσκεται στὰ σχολεῖα σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς θρησκείας (βλ. ΣτΕ 3533/86) καὶ ἐπὶ ἰκανὸν ἀριθμὸν ὡρῶν διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως» (ΣτΕ 3356/1995), 4) ἀκυρώνει ἀπόφαση τοῦ ὑπουργοῦ Παιδείας πού μειώνει σέ 1 ὥρα τὴ διδασκαλία τοῦ μαθήματος: «... προκειμένου νά τύχει ἐφαρμογῆς ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 16 παρ. 2 τοῦ Συντάγματος καὶ νά καταστεῖ δυνατὴ ἡ “ἀνάπτυξις”, εἰς τοῦλάχιστον ἐπαρκῆ βαθμὸν, τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῶν προαναφερθέντων μαθητῶν καὶ δὴ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχάς τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, ἐπιβάλλεται ὅπως ἡ Πολιτεία, διὰ τῆς λύψεως τῶν καταλλήλων, κατὰ περίπτωσιν, νομοθετικῶν καὶ κανονιστικῶν μέτρων, ἐξασφαλίζει τὴ διδασκαλίαν τοῦ κατὰ τὰ ἄνω μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν εἰς τοὺς ἐν λόγῳ μαθητὰς καὶ δὴ καὶ νά τὴν ἐξασφαλίζει κατὰ τὰ ἥδη κριθέντα [ΣτΕ 3356/95]

ἐπί ἰκανόν ἀριθμόν ὥρῶν διδασκαλίας ἐβδομαδιαίως Ὁ περιορισμός τῶν ὥρῶν διδασκαλίας αὐτοῦ, συγκεκριμένως, τοῦ μαθήματος, εἰς μίαν [1] μόνον ὥρα ἐβδομαδιαίως δέν ἀποτελεῖ, κατά τὰ δεδομένα τῆς κοινῆς πείρας καί ἐν ὄψει τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ εἰς τόν ὁποῖον ἀποβλέπουν αἱ ὡς ἄνω διατάξεις τοῦ Συντάγματος τόν ὑπ' αὐτῶν, κατά τὰ ἥδη κριθέντα, ἀπαιτούμενον “ἰκανόν” ἀριθμόν ὥρῶν διδασκαλίας» (ΣτΕ 2176/1998), 5) ἀκυρώνει τή σιωπηρή ἄρνηση Διευθυντῆ Δευτεροβάθμιας ἐκπαίδευσης Νομοῦ Χανίων νά παρασχεῖ ὀδηγίες στίς σχολικές μονάδες γιά τούς λόγους ἀπαλλαγῆς ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, διότι «σκοπός τῆς παρεχομένης στά σχολεῖα παιδείας εἶναι, μεταξύ τῶν ἄλλων, καί ἡ «ἀνάπτυξη» σέ τοῦλάχιστον ἐπαρκῆ βαθμόν, τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης τῶν ἑλληνοπαίδων σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανικοῦ δόγματος, ἡ διδασκαλία τοῦ ὁποίου εἶναι, ὡς ἐκ τούτου, ὑποχρεωτική, ὅπως εἶναι ὑποχρεωτική καί ἡ παρακολούθηση ἀπό τούς μαθητές, οἱ ὁποῖοι ἀνήκουν στήν «κατ’ Ἀνατολᾶς Ὁρθόδοξον Χριστιανικήν Ἐκκλησίαν» τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν τό ὁποῖο «ἐνόψει τῶν ἐκτεθέντων» πρέπει νά διδάσκεται σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς θρησκείας» (ΔΕφΧανίων 115/2012) καί 6) τελικά ἀκυρώνει τὰ Προγράμματα Σπουδῶν τοῦ μαθήματος¹⁹ στήν πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση (ΣτΕ 660/2018 καί 926/2018), ἐπειδή δέν ὑπηρετοῦν ὡς κύριο τόν σκοπό τῆς ἀνάπτυξης Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς ταυτότητας στούς ὀρθόδοξους μαθητές, ἀλλά προκρίνουν ἄλλους βασικούς στόχους, ὅπως τήν ἀνάπτυξη «ἀναστοχασμοῦ» πάνω στό θρησκευτικό φαινόμενο καί τή θρησκευτική ἔνταξη, τήν «κριτική θρησκευτικότητα» τοῦ μαθητῆ, μέ τὰ ὁποῖα «δέν

ἐπιχειρεῖται ἡ παροχή γνώσεων οὔτε καὶ ἡ “θρησκευολογικοῦ” τύπου μετάδοση γνώσεων καί πληροφοριῶν γιά τὰ δόγματα, τίς ἠθικές ἀξίες καί τίς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας ἢ ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν ἢ ἄλλων θρησκευτῶν, ἀλλά ἡ ἐπεξεργασία ἐννοιῶν (ὅπως ἡ ἐπικοινωνία, ἡ ταυτότητα, ἡ ἐλευθερία, τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα, ἡ πολυπολιτισμικότητα, ὁ διάλογος, ἡ ἔκφραση, ἡ ἑτερότητα, ἡ οἰκολογία), ἐννοιῶν οἱ ὁποῖες ἀνάγονται σέ διάφορες ἐπιστήμες ἢ διδακτικά ἀντικείμενα (ὅπως ἡ κοινωνιολογία, ἡ ψυχολογία, ἡ νομική καί πολιτική ἐπιστήμη, ἡ φιλοσοφία, οἱ τέχνες) καί οἱ ὁποῖες (ἔννοιες) ἐξετάζονται ἀπλῶς καί ἀπό θρησκευτική –ὄχι ἀποκλειστικῶς Ὁρθόδοξη χριστιανική– ὀπτική γωνία» (ΣτΕ 926/2018 σκ. 14).

Πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι οἱ ὑπουργικές ἀποφάσεις (Υ.Α.) γιά τὰ Π.Σ. τοῦ μαθήματος τοῦ 2016, ὅπως καί οἱ νεώτερες Υ.Α. τοῦ 2017 ἐπιχειροῦν νά εἰσαγάγουν ἕνα μάθημα μέ σκοποθεσία διαφορετική ἢ τοῦλάχιστον διαφορετική ἱεράρχηση σκοπῶν (μέ συνέπειες στή μεθοδολογία ἀνάπτυξης καί στή δόμηση τῆς ὕλης), ἀπό αὐτήν πού ἐπιβάλλεται ἀπό τούς προπαρατεθέντες τυπικούς νόμους (1566/1985, 4186/2013), πού συνιστοῦν καί τό ἀπαράβατο πλαίσιο τῆς νομοθετικῆς ἐξουσιοδότησης τῶν οἰκείων Υ.Α., καί οἱ ὁποῖοι δέν μεταβλήθηκαν πρῖν ἀπό τήν ἔκδοση τῶν Υ.Α. ὥστε νά ἐπιτρέπουν Π.Σ. μέ ἀποκλίσεις ἀπό τή νομοθετημένη στοχοθεσία τους.

Ε. Πορίσματα ἀπό τή νομολογία τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου (ΕΔΔΑ)

Πρῖν ἀπ’ ὅλα, πρέπει νά ὑπομνησθεῖ ὅτι ἡ νομολογία τοῦ ΕΔΔΑ δέν ἄγει στή συναγωγή ὀρθοῦ ἐπαγωγικοῦ συμπεράσματος ἐάν δια-

βάζεται αποσυνδεδεμένη από την εθνική νομοθεσία του κράτους μέρους της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), ή συμφωνία της οποίας, όπως ερμηνεύθηκε ή εφαρμόσθηκε από τα εθνικά δικαστήρια, ελέγχθηκε και κρίθηκε σε μία συγκεκριμένη υπόθεση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Στην κρινόμενη μάλιστα θεματική περίπτωση, ή ανωτέρω υπόμνηση αποκτά ιδιαίτερη σημασία εν όψει της κατ' ανάγκην νομοθετικής ανομοιογένειας περί το μάθημα, κατά το περιεχόμενο, τη στόχευσή του και την εν γένει διαμόρφωσή του, στά διάφορα συμβαλλόμενα κράτη της ΕΣΔΑ, ανάλογα προς την ανεξάντλητη περιπτώσιολογία των εθνικών, θρησκευτικών, τοπικών, ιστορικών πληθυσμιακών ιδιαιτεροτήτων, ο λυσιτελής συνδυασμός των οποίων εντάσσεται στο «περιθώριο εκτίμησης» κάθε κράτους. Η νομολογία του ΕΔΔΑ, ορμώμενη από τη διατύπωση του άρθρου 2 παρ. 1 του 1 Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, κάνει λόγο για «θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις» των γονέων, οι οποίοι έχουν αξίωση να γίνονται σεβαστές από τα κράτη κατά την εκπαίδευση των παιδιών²⁰ και υπό το φως της διάταξης αυτής διατυπώνει ωρισμένες μεζονες προτάσεις:

1. Ότι τα δύο εδάφια του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου πρέπει να διαβάζονται τό ένα υπό τό φως του άλλου, αλλά και να ερμηνεύονται σε άρμονία μέ τά άρθρα 8, 9 (έλευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας) και 10 της ΕΣΔΑ²¹.

2. Ότι ή κατοχύρωση του σεβασμού των «θρησκευτικών και φιλοσοφικών πεποιθήσεων» των γονέων δέν διακρίνει μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης και ότι τό δεύτερο εδάφιο του άρθρου 2 αποβλέπει στη διασφάλιση του πλουραριστικού και αντικειμενικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης,

όρος αναγκαίος σε μία «δημοκρατική κοινωνία»²².

3. Ότι τό άρθρο 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου δέν επιτρέπει διάκριση μεταξύ της θρησκευτικής διδασκαλίας και των άλλων εκπαιδευτικών αντικειμένων. Άπευθύνει έκκληση στό κράτος, ώστε κατά την παροχή εκπαίδευσης να σέβεται τις πεποιθήσεις των γονέων, είτε πρόκειται για τις «θρησκευτικές» είτε για τις «φιλοσοφικές»²³. Αυτό τό καθήκον εκτείνεται όχι μόνο στό περιεχόμενο της εκπαίδευσης και τόν τρόπο παροχής της, αλλά και στην εμφάνιση του συνόλου των κρατικών λειτουργιών. Τό ρήμα «σέβεται» σημαίνει κάτι περισσότερο από «αναγνωρίζονται» ή «λαμβάνονται ύπ' όψιν». Έκτός από άρνητική ύποχρέωση, συνεπάγεται κάποια θετική ύποχρέωση εκ μέρους του κράτους. Ό όρος «πεποιθήσεις» δέν είναι συνώνυμος μέ τις λέξεις «άπόψεις» και «ιδέες». Διπλώνει άπόψεις που υπερβαίνουν ένα όρισμένο επίπεδο πειστικότητας, σοβαρότητας, συνέπειας και σημασίας²⁴.

4. Ότι ή διάταξη του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου άποτελεί ένα σύνολο ρυθμίσεων, που κυριαρχείται από τό πρώτο εδάφιο. Μέ τη δέσμευσή τους να μίν «άρνοούνται τό δικαίωμα στην εκπαίδευση», τά συμβαλλόμενα κράτη έγγυώνται τό δικαίωμα πρόσβασης σε εκπαιδευτικά ιδρύματα που υπάρχουν σε μία δεδομένη στιγμή και τό όφελος από την εκπαίδευση που λαμβάνουν οι σπουδαστές, μέσω της επίσημης αναγνώρισης των σπουδών²⁵.

5. Ότι κατά την έκτέλεση του φυσικού καθήκοντός τους άπέναντι στά τέκνα τους οι γονείς, που είναι κυρίως υπεύθυνοι για την «εκπαίδευση και τη διδασκαλία» των παιδιών τους, μπορούν να άπαιτούν από τό κράτος να σέβεται τις θρησκευτικές και φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις. Τό δικαίωμά τους αυτό

συμβαδίζει στενά με τήν απόλαυση και τήν άσκηση του δικαιώματος στην εκπαίδευση²⁶.

6. Ότι, παρά τό γεγονός ότι τά μεμονωμένα συμφέροντα πρέπει σέ όρισμένες περιπτώσεις νά έξαρτώνται από αυτά τής ομάδας, ή δημοκρατία δέν σημαίνει άπλως ότι οί απόψεις τής πλειοψηφίας πρέπει νά ύπερισχύουν πάντα: μία ίσορροπία πρέπει νά επιτευχθεί, ή όποία νά διασφαλίζει τή δίκαιη και όρθή μεταχείριση τών μειονοτήτων και νά άποτρέπει κάθε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (ΕΔΔΑ Valsamis v. Greece, όπ.π., § 27).

7. Ότι ώστόσο ή ρύθμιση και ό προγραμματισμός του ώρολογίου προγράμματος σπουδών έμπίπτει κατ' άρχήν στην άρμοδιότητα τών συμβαλλομένων κρατών. Άφορᾶ κυρίως σέ θέματα σκοπιμότητας, επί τών όποίων ή κρίση δέν άπόκειται στό Εύρωπαϊκό Δικαστήριο Άνθρωπίνων Δικαιωμάτων και τών όποίων ή επίλυση δύναται επιτρεπτά νά ποικίλει ανάλογα μέ τή χώρα και τήν έποχή²⁷. **Ειδικότερα, τό δεύτερο έδάφιο του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου δέν έμποδίζει τά κράτη μέλη νά μεταδίδουν μέσφ τής διδασκαλίας ή τήν εκπαίδευσης πληροφορίες ή γνώσεις, άμεσα ή έμμεσα, θρησκευτικής ή φιλοσοφικής προέλευσης. Δέν επιτρέπεται οϋτε και στους γονείς νά άντιταχθούν στην ένταξη μιας τέτοιας διδασκαλίας ή εκπαίδευσης στό σχολικό πρόγραμμα, ειδάλλως τό σύνολο τής θεσμοθετημένης διδασκαλίας θά διέτρεχε τόν κίνδυνο νά άποδειχθεί άνεφάρμοστο**²⁸.

8. Ότι τό δεύτερο έδάφιο του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου δέν ένσωματώνει κανένα δικαίωμα τών γονέων νά κρατούν τό παιδί τους σέ καθεστώς άγνοιας για τή θρησκεία και τη φιλοσοφία κατά τήν εκπαίδευσή του²⁹.

9. Ότι παράλληλα, επειδή οί πληροφορίες σχετικά μέ τίσ προσωπικές θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις άφορούν ώρισμένες από τίσ πλέον προσωπικές πτυχές τής ιδιωτικής ζωής ή έπιβολή ύποχρέωσης από τό Κράτος στους γονείς νά άποκαλύπτουν λεπτομερείς πληροφορίες στις σχολικές άρχές για τίσ θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις τους μπορεί νά συνιστά παραβίαση του άρθρου 8 τής ΕΣΔΑ και, ένδεχομένως, επίσης, του άρθρου 9 ΕΣΔΑ³⁰.

10. Ότι τό δεύτερο έδάφιο του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου συνεπάγεται ότι τό κράτος, κατά τήν εκπλήρωση τών καθκόντων που άναλαμβάνει σέ σχέση μέ τήν εκπαίδευση και τή διδασκαλία, πρέπει νά μεριμνά ώστε οί πληροφορίες ή οί γνώσεις που περιλαμβάνονται στή διδακτέα ύλη νά μεταφέρονται κατά τρόπο άντικειμενικό, κριτικό και πλουραλιστικό. Δέν επιτρέπεται στό κράτος νά επιδιώκει στόχους κατήχησης που θά μπορούσαν νά θεωρηθούν ότι δέν σέβονται τίσ θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις τών γονέων. Αυτό είναι τό όριο, που δέν πρέπει νά ύπερβαθεί³¹.

11. Ότι για τήν έξέταση μιας έθνικής νομοθεσίας έν όψει του άρθρου 2 του 1ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου πρέπει, άποφεύγοντας όποιαδήποτε άξιολόγηση τής σκοπιμότητας τής οικείας νομοθεσίας, νά λαμβάνεται ύπ' όψιν τό πραγματικό ύλικό τής κάθε ύπόθεσης, ή όποία τίθεται ύπό κρίση. Βεβαίως, μπορεί νά συμβαίνουν καταχρήσεις ως προς τόν τρόπο που οί ισχύουσες έθνικές διατάξεις εφαρμόζονται από ένα συγκεκριμένο σχολείο ή έναν εκπαιδευτικό και οί άρμόδιες άρχές έχουν τήν ύποχρέωση νά επιδείξουν τή μεγαλύτερη δυνατή προσοχή για νά εξακριβώσουν μήπως οί θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις τών γονέων δέν λαμβάνονται ύπ' όψιν σέ αυτό τό επίπεδο,

ἐξ αἰτίας ἔλλειψης μέριμνας, ἔλλειψης ὀρθῆς στάθμισης ἢ ἀθέμιτου προσηλυτισμοῦ³².

12. **Ὅτι τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ὅπως καὶ ὅλα τὰ σχολικὰ μαθήματα, πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς ἀντικειμενικότητας καὶ τοῦ πλουραλισμοῦ καὶ ὅτι οἱ ἀρχές αὐτές δὲν παραβιάζονται, ἐπειδὴ τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἀναφέρεται κατὰ κύριο λόγο στὴν κυρίαρχη θρησκευτικὴ παράδοση τῆς οἰκείας χώρας³³,** ὅμως οἱ γονεῖς δικαιοῦνται νὰ θεωρήσουν ὅτι ἀκόμη καὶ ἓνα μάθημα γνωσιολογικοῦ χαρακτῆρα, ἐφόσον κυριαρχεῖται ἀπὸ διδακτικὴ ὕλη σχετικὴ μὲ συγκεκριμένο θρήσκευμα, ἐγείρει ζήτημα συνειδησιακῆς σύγκρουσης γιὰ τὰ τέκνα τους μεταξὺ τῶν διδασκόμενων ἀξιῶν στὸ σχολεῖο καὶ τῶν ἀξιῶν τῆς οἰκογένειάς τους³⁴ καὶ πρέπει νὰ ὑφίσταται κατάλληλος μηχανισμὸς γιὰ τὴν ἱκανοποίηση τῆς κρατικῆς ὑποχρέωσης σεβασμοῦ τῶν θρησκευτικῶν καὶ φιλοσοφικῶν πεποιθήσεων τους³⁵. Ἡ νομολογία τοῦ ΕΔΔΑ ἐπομένως πρεσβεύει τὴν ἄποψη ὅτι τὸ ΜτΘ πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ τὶς ἀρχές τῆς ἀντικειμενικότητας καὶ τοῦ πλουραλισμοῦ, ἀλλὰ οἱ ἀρχές αὐτές δὲν παραβιάζονται ἄνευ ἐτέρου, ἐπειδὴ τὸ ΜτΘ ἀναφέρεται κατὰ κύριο λόγο στὴν κυρίαρχη θρησκευτικὴ παράδοση τῆς οἰκείας χώρας³⁶. Συνεπῶς, δὲν ἀπαγορεύεται κατὰ τὴν ΕΣΔΑ τὸ ΜτΘ νὰ εἶναι ὁμολογιακὸ, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ τηρεῖ τὶς παραπάνω ἀρχές (σήμερα 22 εὐρωπαϊκὰ κράτη παρέχουν ὑποχρεωτικὸ ἢ προαιρετικὸ ΜτΘ ὁμολογιακοῦ χαρακτῆρα³⁷). Ἀπὸ αὐτὴν τὴν κρίση τοῦ ΕΔΔΑ συνάγεται κατ' ἐπέκταση ὅτι τὸ ὁμολογιακὸ μάθημα δὲν ταυτίζεται μὲ τὸν κατηχητισμὸ (ἐξ ἄλλου ἢ κατήχηση ἀποτελεῖ σκοπὸ καὶ ὄχι εἶδος μαθήματος).

Ὡς πρὸς τὸ θέμα τοῦ σκοποῦ τοῦ μαθήματος καὶ τῆς σχέσης τοῦ χαρακτῆρα τοῦ ΜτΘ μὲ τὸ δικαίωμα ἀπαλλαγῆς, προκύπτει ἀπὸ

τὴ διατύπωση τῆς νομολογίας τοῦ ΕΔΔΑ πρῶτον ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ κατήχηση, ἐφ' ὅσον αὐτὴ ἀντίκειται στὶς κοσμοθεωρητικὲς πεποιθήσεις τῶν γονέων³⁸. Τὴν τελευταία ἐπιφύλαξη ἀξιοποιεῖ ἡ πλειοψηφία τῆς Ὀλομέλειας τοῦ ΣτΕ (660/2018 σκ. 11 καὶ 926/2018 σκ. 14) κρίνοντας ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξει αὐτοτελὲς καὶ ἐπιπλέον μάθημα Θρησκευτολογίας «ἀντικειμενικὸ, κριτικὸ καὶ πλουραλιστικὸ», ἀπευθυνόμενον σὲ ὅλους τοὺς μαθητὲς, ὑπονοώντας ἐξ ἀντιδιαστολῆς ὅτι τὸ ΜτΘ, πού ἀπευθύνεται στὴν ὀρθόδοξη χριστιανικὴ πλειοψηφία κατὰ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ., μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει τὰ ἀνωτέρω χαρακτηριστικά.

Κατὰ τὴν ΕΣΔΑ δηλαδὴ μπορεῖ τὸ μάθημα νὰ ἔχει (πέραν τοῦ ὁμολογιακοῦ χαρακτῆρα καὶ) κατηχητικὸ σκοπὸ, ἀρκεῖ νὰ ὑφίσταται μηχανισμὸς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὸ μάθημα. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ χρησιμοποιοῦν οἱ ἀποφάσεις ΣτΕ 660/2018 καὶ 926/2018 γιὰ νὰ καταλήξουν ὅτι τὸ κατὰ τὸ ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ. μάθημα μπορεῖ νὰ ἀπευθύνεται μόνον στοὺς ὀρθόδοξους χριστιανούς μαθητὲς (ἀφοῦ κάτι τέτοιο δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὴν ΕΣΔΑ). Ὡστόσο ὑπὸ τὸ παρόν Σύνταγμα θὰ διαφωνήσω στὸ σημεῖο αὐτὸ πλειοδοτώντας: τὸ ΜτΘ ὀφείλει καὶ νὰ ἔχει πλειοψηφία ὕλης ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ ἱστορία τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μὲ μορφωτικούς στόχους, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀπευθύνεται σὲ ὅλη τὴ σχολικὴ κοινότητα, ἀκριβῶς ἐπειδὴ, ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι ἓνα μάθημα γνωσιολογικῶν στόχων, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει κατ' ἀρχὴν δικαίωμα στή θρησκευτικὴ ἀγνωσία³⁹.

Δεύτερον, ἡ νομολογία τοῦ ΕΔΔΑ⁴⁰ ἀπὸ τὸ 2014 ἀναγνωρίζει ὡστόσο δικαίωμα ἐξαίρεσης καὶ ἀπὸ μάθημα, πού ἱκανοποιεῖ τὶς ἀρχές τῆς ἀντικειμενικότητας καὶ δὲν εἶναι κατηχητικὸ, ὅταν αὐτὸ ἀναλύει κατὰ μείζονα λόγο τὴν κυρίαρχη θρησκευτικὴ παράδοση τῆς χώ-

ρας, τίν όποία δέν άσπάζεται ό μαθητής⁴¹. Η νομολογιακή αυτή πρόοδος καταρρίπτει ώς χμαιοικό τόν διακηρυγμένο πολιτικό και παιδαγωγικό στόχο του Ύπουργείου Παιδείας και του Ίνστιτούτου Έκπαιδευτικής Πολιτικής ότι δñθεν μέ ένα διαφορετικό, λιγότερο όρθόδοξο χριστιανικό μάθημα, δέν θά ύπάρχει τό φαινόμενο των αιτίσεων άπαλλαγών από τό μάθημα. Μέ βάση τή νομολογιακή έρμηνεία τñς ΕΣΔΑ, φαίνεται ότι θά έδικαιοιογείτο τό δικαίωμα έξαίρεσης για τους έτεροδόξους, έτεροθρήσκους ή άθείους, έφ' όσον τό μάθημα έχει ώς κύριο άντικείμενό του ύλη από τήν Όρθόδοξη Έκκλησία, άκόμη και εάν αυτό γίνεται κατά παιδαγωγικά όρθό, έπιστημονικό, ούδέτερο και μη προπαγανδιστικό τρόπο, αλλά και —άντίστοιχα— ύφίσταται δικαίωμα έξαίρεσης των όρθόδοξων μαθητών και από τή διδασκαλία ύλης από άλλες θρησκευτικές παραδόσεις, εάν κατά τόν ίσχυρισμό τους ή διδασκαλία αυτή προσβάλλει τñς θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, μέ τñς όποιες τους μεταδίδει ή οικογένειά τους.

Άξίζει ή άναφορά στά ειδικά συμπεράσματα τñς νομολογίας του ΕΔΔΑ στις ύποθέσεις Hasan & Eylem Zengin v. Turkey⁴² και Mansur Yalçın v. Turkey⁴³. Σέ άμφοτέρες τñς ύποθέσεις τό ΕΔΔΑ κλήθηκε νά άντιμετωπίσει τήν έλλειψη στήν τουρκική νομοθεσία πρόβλεψης για τήν άπαλλαγή των Άλεβιτών από τό μάθημα των Θρησκευτικών, τό όποιο κατά κύριο λόγο περιλαμβάνει διδασκαλία έδαφίων από τό Κοράνι και τή Σούνα, περιοριζόμενης κατά νόμον τñς δυνατότητας άπαλλαγñς μόνο για τους μαθητές-τέκνα Χριστιανών ή Έβραίων⁴⁴. Τό Δικαστήριο, άν και δέν διέγινωσέ ότι τό μάθημα παραβιάζει τñς προαναφερθεισες άρχές του πλουραλισμού και τñς άντικειμενικότητας, κατέληξε ότι τό τουρκικό εκπαιδευτικό σύστημα ώφειλε νά παρέχει δικαίωμα έξαίρεσης και κακώς

προσφέρει πολύ περιορισμένη δυνατότητα έξαίρεσης μόνο για δύο θρησκευάματα⁴⁵ μέ άποτέλεσμα οι γονείς διαφορετικού θρησκευάματος που ζητούν άπαλλαγή νά ύποχρεούνται νά έξηγήσουν σέ ποιά άκριβώς θρησκευτική κοινότητα άνήκουν. Κρίθηκε ότι ό μηχανισμός αυτός ύποβάλλει τους γονείς στο βαρύ καθήκον και τήν ύποχρέωση νά άποκαλύψουν τñς θρησκευτικές-φιλοσοφικές τους πεποιθήσεις προκειμένου τά τέκνα τους νά άπαλλαγούν και είναι άκατάλληλος για τήν προστασία τñς άρνητικής θρησκευτικής τους έλευθερίας⁴⁶. Μέχρις εκεί κινήθηκε τό ΕΔΔΑ, χωρίς νά ύφίσταται μείζων πρόταση ή συμπέρασμα στή νομολογία του ότι ή θέσπιση ύποχρέωσης νά επικαλεσθεί ό αιτών γενικά λόγους αναγόμενους σέ διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις του για νά τύχει άπαλλαγñς προσβάλλει τό δικαίωμα άρνησης άποκάλυψης των θρησκευτικών πεποιθήσεων του. Έπιπλέον, ό μηχανισμός τñς τουρκικής εκπαιδευτικής νομοθεσίας, ό όποιος άπαιτεί τή θετική και ειδική δήλωση περί των θρησκευτικών πεποιθήσεων των αιτούντων και έξετάσθηκε στις παραπάνω ύποθέσεις, δέν έχει καμία σχέση μέ τά προβλεπόμενα στήν ίσχύουσα Έγκύκλιο ύπ' άριθ. πρωτ. 12773/Δ2/23.1.2015 του Ύπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατά τήν όποία δέν άπαιτείται ή άνάλυση και συγκεκριμένη, θετική και ειδική άποκάλυψη των θρησκευτικών πεποιθήσεων του ζητούντος τήν έξαίρεση από τό ΜτΘ, αλλά έξαρκεί ή σοβαρή έπίκληση τñς ύπαρξης διαφορετικών θρησκευτικών πεποιθήσεων και μέχρις εκεί.

ΣΤ. Ἡ ἀποσύνδεση τοῦ χαρακτῆρα
καί τῆς στόχευσης τοῦ μαθήματος
τῶν Θρησκευτικῶν ἀπό τή διαδικασία
ἀπαλλαγῆς

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι καί τό Ὑπουργεῖο Παιδείας πρῖν καί μετά ἀπό τά νέα Π.Σ. τοῦ ΜτΘ (2016, 2017), ἀλλά καί ἡ ἀρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικοῦ Χαρακτῆρα (ΑΠΔ ΠΧ) ἤδη ἀπό τήν πρώτη ἀπόφαση ἐπί τοῦ θέματος τῆς ἐξαίρεσης ἀπό τό μάθημα (77Α/2002), ὅσο καί οἱ ἐπόμενες ἀποφάσεις καί γνωμοδοτήσεις της (69/2015, 4/2015, 94/ 2015), δέν ἀσχολήθηκαν μέ τήν ἐξέταση τοῦ περιεχομένου τοῦ προγράμματος σπουδῶν καί τῶν βιβλίων τοῦ μαθήματος, ὥστε νά ἐξακριβώσουν τήν κατά νόμον φύση καί τή σκοποθεσία του, καί περαιτέρω νά κρίνουν ἐάν καί πῶς πρέπει νά ἐπιτρέπεται ἡ ἐξαίρεση ἀπό τήν παρακολούθηση καί ἐξέταση σέ αὐτό. Στοιχειώδης ὑποχρέωση γιά τίς σχολικές μονάδες τοῦ Ὑπουργεῖο Παιδείας, ὅσο καί περαιτέρω γιά τήν ΑΠΔΠΧ, πού καλοῦνται νά κρίνουν τά αἰτήματα ἐξαίρεσης ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μέ βάση ὑπερκειμένους κανόνες δικαίου, εἶναι ἡ διαπίστωση, ὡς λογικῆς καί νομικῆς προϋπόθεσης, τοῦ χαρακτῆρα, τοῦ περιεχομένου καί τῶν εκπαιδευτικῶν στόχων τοῦ οἰκείου μαθήματος. Ἐπομένως φέρουν τήν ὑποχρέωση ἐξέτασης τοῦ χαρακτῆρα τοῦ σκοποῦ καί τῆς ὕλης τοῦ μαθήματος, ὅπως αὐτοί συνάγονται ἀπό τά ἴδια τά προγράμματα σπουδῶν καί τήν ὕλη (σχολικά βιβλία κ.λπ.), ὥστε νά συμπεράνουν τίς ἐφαρμοστές διατάξεις γιά τήν ἀπαλλαγῆ (π.χ. ἄρθρο 5, 13 Συντ.) καί κατ' ἀκολουθίαν τό ἀναγκαῖο περιεχόμενο τῆς δίλωσης ἀπαλλαγῆς τοῦ μαθητῆ.

Ὅστόσο ἡ ἀπό 23.1.2015 ἰσχύουσα Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργεῖο Παιδείας γιά τή δυ-

νατότητα ἀπαλλαγῆς λόγω συνειδησιακῆς σύγκρουσης παρέμεινε ἡ ἴδια τόσο πρῖν ὅσο καί μετά ἀπό τή θέση σέ ἰσχύ τῶν ὑπουργικῶν ἀποφάσεων τῶν Π.Σ. τοῦ ΜτΘ ἔτους 2016 καί 2017, γεγονός ἐνδεικτικό τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ὑπουργεῖο Παιδείας ὅτι καί παρά τή θέση ἐν ἰσχύ τῶν Υ.Α., πού εἰσήγαγαν ἕνα σαφῶς μί ὁμολογιακό ΜτΘ, παραμένει τό δικαίωμα ἀπαλλαγῆς, γι' αὐτό δέν ἀνεκάλεσε τή σχετική μέ τίς ἀπαλλαγές γιά λόγους συνείδησης Ἐγκύκλιο⁴⁷ καί ἐπομένως δέν τίς ἀπαγόρευσε. Ἡ διοικητική πρακτική τοῦ Ὑπουργεῖο ἀποδεικνύει ὅτι τά ὀφέλη τοῦ συμβιβασμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ι.Σ.Ι. τῆς 27.6.2017), πού δέχθηκε κατ' ἀρχήν τά νέα Π.Σ. ὡς δομική βάση σκοποθεσίας καί συζήτησης, ὅτι δηλαδή διασφάλισε τὸνλάχιστον τόν ὀρθόδοξο προσανατολισμό καί τήν ὑποχρεωτικότητα τοῦ ΜτΘ, ἀναφαίνονται ὡς παραβίαση ἀνοικτῶν θυρῶν. Τό ΜτΘ ὀφείλει νά ἔχει περιεχόμενο κυρίως ἀπό τή χριστιανική Ὁρθοδοξία καί νά εἶναι ὑποχρεωτικό, ὄχι ἐπειδή ἔτσι συμφωνοῦν Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά ἐπειδή ἔτσι ἐπιβάλλει τό ἄρθρο 16 παρ. 2 Συντ., ὥστε αὐτά τά χαρακτηριστικά του δέν ὑπόκεινται οὔτε σέ συνδιαλλαγῆ οὔτε σέ μεταβολή ἀπό τόν κοινό ἢ κανονιστικό νομοθέτη. Περαιτέρω, ἐάν ὑπό τόν ὄρο «διασφάλιση τῆς ὑποχρεωτικότητας» ὑπονοεῖται ὅτι δέν θά ἐπιτρέπονται πλέον ἢ θά δυσχερανθοῦν οἱ ἀπαλλαγές ἀπό τό ΜτΘ, πρόκειται γιά ἀνεδαφικό στόχο, ἰδίως ἐν ὄψει τῆς ὡς ἄνω νομολογίας τοῦ ΕΔΔΑ, καί ἀποδεικνύεται φυσικά καί ἀπό τή διατήρηση σέ ἰσχύ τῆς ἀπό 23.1.2015 Ἐγκυκλίου, ἡ ὁποία ἐρμηνεύεται διασταλτικῶς ἀπό τήν ΑΠΔΠΧ (βλ. κατωτέρω). Ὁμοίως, καί ἡ ἐκ μέρους τῆς ΑΠΔΠΧ μεθοδολογία ἀποσύνδεσης τοῦ χαρακτῆρα τοῦ μαθήματος ἀπό τίς προϋποθέσεις ἀπαλλαγῆς στίς ἀποφάσεις

της θέτει έκποδών τήν επιχειρηματολογία ότι διήθεν ένα μάθημα θρησκευολογικό μπορεί να μὴν ὑπόκειται σέ ἀπαλλαγές ἢ ἔστω, συρρικνώνει τό δικαίωμα ἀπαλλαγῆς (ὑπόθεση πού φαίνεται νά πιστεύει ἡ μειοψηφία στίς ἀποφάσεις ΣτΕ 660/2018 σκ. 15 καί 926/2018 σκ. 12).

Ζ. Ἡ ἐρμηνευτική γραμμή τῆς ΑΠΔΠΧ γιά τίς ἀπαλλαγές καί ἡ ὑπ' αριθ. πρωτ. 12773/Δ2/23.1.2015 Ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καί Θρησκευμάτων

Ὑπό τά ἀνωτέρω δεδομένα πρέπει νά ἐξετασθεῖ τό ἐρώτημα τῆς παραπεμπτικῆς ἀπόφασης 69/2015, πού ἀπάντησε ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΑΠΔΠΧ μέ τή γνωμοδότηση τῆς 4/2015⁴⁸ καί τήν ἀπόφαση τῆς 94/2015⁴⁹, ἥτοι τό ζήτημα ἐάν καί σέ ποιό βαθμό ὀφείλουν οἱ ἀσκούντες τή γονική μέριμνα ἀνήλικου μαθητῆ (ἢ ἐνήλικας μαθητῆς) νά ἀποκαλύψουν, θετικά ἢ ἀρνητικά, τίς θρησκευτικές πεποιθήσεις τους προκειμένου νά χορηγηθεῖ ἀπαλλαγή ἢ ὄχι ἀπό τήν ὑποχρεωτική παρακολούθηση τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἡ παραπεμπτική ἀπόφαση ὑπ' αριθ. 69/2015 τοῦ Τμήματος τῆς ΑΠΔΠΧ ὑπενθύμισε σέ σχέση μέ τήν Ἐγκύκλιο 12773/Δ2/23.1.2015 τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ὅτι: «Περαιτέρω, σύμφωνα μέ τήν ἀπόφαση 77Α/2002 τῆς ἀρχῆς, οἱ γονεῖς ἢ κηδεμόνες πού ἐπιθυμοῦν τά παιδιά τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν πρέπει νά μποροῦν νά ἀσκοῦν τό δικαίωμά τους αὐτό, κατ' ἐπίκληση τῶν πεποιθήσεών τους καί χωρίς νά προβαίνουν σέ καμία περαιτέρω διευκρίνιση ἄν εἶναι ἄθρησκοι, ἑτερόδοξοι ἢ ἑτερόθρησκοι».

Ἡ Ἐγκύκλιος 12773/Δ2/23.1.2015 τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καί Θρησκευμάτων

ἀναφέρει χαρακτηριστικά ὅτι: «Τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι ὑποχρεωτικό γιά ὄλους τοὺς μαθητές (ἀρ.16, παρ. 2 τοῦ Συντάγματος)... Ὡστόσο, παρέχεται ἡ δυνατότητα σέ μὴ Χριστιανούς Ὁρθόδοξους μαθητές, δηλαδή ἀλλόθρησκους ἢ ἑτερόδοξους ἢ ἄθρησκους, πού ἐπικαλοῦνται λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης, νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τήν παρακολούθησή του. Συνεπῶς, ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν παρέχεται νόμιμα, ἀποκλειστικά καί μόνο γιά τήν προάσπιση τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνείδησης, ὅπως προβλέπεται ἀπό τό Σύνταγμα καί περιγράφεται στοὺς οἰκείους νόμους καί στίς ἀποφάσεις τῶν διεθνῶν καί ἑλληνικῶν δικαστηρίων. ... ἡ ἀπαλλαγή ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν χορηγεῖται ὕστερα ἀπό ὑπεύθυνη Δήλωση τοῦ ν.1599/1986, τοῦ ἴδιου τοῦ μαθητῆ (ἄν εἶναι ἐνήλικος) ἢ καί τῶν δύο γονέων του (ἄν εἶναι ἀνήλικος), στήν ὁποία θά ἀναφέρεται ὅτι ὁ μαθητής δέν εἶναι Χριστιανός Ὁρθόδοξος καί ἐξ αὐτοῦ ἐπικαλεῖται λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης, χωρίς νά εἶναι ὑποχρεωτική ἡ ἀναφορά τοῦ θρησκευματοῦ στό ὁποῖο ἀνῆκει, ἐκτός ἄν τό ἐπιθυμεῖ».

Ἐπομένως, ἡ ἀπό 23.1.2015 Ἐγκύκλιος προβλέπει ὅτι ἀρκεῖ ἡ γενική καί ἀρνητική δήλωση τῶν γονέων (ἢ τοῦ ἐνήλικα μαθητῆ) ὅτι δέν ἀνῆκουν στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί γιά τόν λόγο αὐτό ἔχουν λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης γιά τήν ἀπαλλαγή του ἀπό τό σχετικό μάθημα. Ἡ ὡς ἄνω δηλαδή Ἐγκύκλιος στέκεται ἕνα βῆμα πιο πίσω καί ἀπό τήν προγενέστερη ἀπόφαση τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας 3356/1995 (σκ. 4), ἡ ὁποία κινούμενη σέ πιο αὐστηρό πλαίσιο ἔκρινε ὅτι: «Εἶναι ὁμως πρόδηλον ὅτι ἐάν ἕνας ἢ περισσότεροι μαθητές, ἄλλως οἱ γονεῖς τους, ἀσκώντας τό κατοχυρωμένο

μέ το άρθρο 13 του Συντάγματος και τις ως άνω διατάξεις της Συμβάσεως της Ρώμης δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας, **δηλώνουν καθ' οιονδήποτε τρόπον, προς τόν Διευθυντή του Σχολείου, ότι για λόγους θρησκευτικής συνείδησης, ήτοι διότι είναι ετερόδοξοι, ετερόθρησκοι ή άθεοι, δέν επιθυμούν νά παρακολουθήσουν (οί ως άνω μαθητές) τή διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών ή νά μετάσχουν στίς άλλες θρησκευτικές εκδηλώσεις πού προβλέπονται από τό σχολικό πρόγραμμα, ό Διευθυντής έχει υπηρεσιακό καθήκον ... νά προβεί άμέσως σέ όλες τίς αναγκαίες, κατά τόν νόμο ενέργειες, ούτως ώστε οί μαθητές αυτοί νά μή μετέχουν στίς πιο πάνω θρησκευτικές εκδηλώσεις και νά μίν παρακολουθούν τή διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών ... **Άκόμη δέ και εάν μία τέτοια άρνηση του μαθητή, άλλως των γονέων του, δέν συνοδεύεται από επίκληση λόγων θρησκευτικής συνείδησης ό Διευθυντής έχει και πάλι τήν υποχρέωση, πού απορρέει από τίς αυτές πιο πάνω διατάξεις, νά διερευνήσει μήπως τυχόν ή άρνηση αυτή όφείλεται σέ τέτοιου είδους λόγους, ούτως ώστε νά συμπεριφερθεί αναλόγως, σύμφωνα μέ όσα εκτίθενται πιο πάνω».****

Επίσης ή ισχύουσα Έγκύκλιος (23.1.2015) είναι ελαστικότερη και από τίς παραδοχές της μειοψηφίας στίς αποφάσεις ΣτΕ 660/2018 και 926/2018, ή όποία, σέ μία υποφορά του λόγου, δικαιολόγησε τήν αποκάλυψη του θρησκευματος προκειμένης τής άσκησης του δικαιώματος άπαλλαγής από τό ΜτΘ: «ή ελευθερία τής θρησκευτικής συνειδήσεως... περιλαμβάνει δέ ... και τό δικαίωμα του άτόμου νά μίν αποκαλύπτει τό θρήσκευμα ή τίς θρησκευτικές εν γένει πεποιθήσεις του. Διάφορο δέ είναι τό ζήτημα τής οικειοθελούς

πρός τίς κρατικές άρχές γνωστοποιήσεως του θρησκευματος του άτόμου, για τήν άσκηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων πού αναγνωρίζει ή έννομη τάξη για τήν προστασία τής θρησκευτικής ελευθερίας (π.χ. ή μή εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων για λόγους αντιρρήσεων συνειδήσεως, ή άπαλλαγή από τή διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών και από συναφείς σχολικές υποχρεώσεις, όπως ό Έκκλησιασμός και ή ομαδική προσευχή, κ.λπ. ...). (ΣτΕ 660/2018, σκ. 15).

Η άπόφαση 77Α/2002 τής άρχής εκδόθηκε υπό τό καθεστώς τής Έγκυκλίου υπ' άριθ. πρωτ. Γ2/8904/29-11-1995 του Ύπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και προέβλεπε ότι, για τήν άπαλλαγή των μαθητών τόσο από τή διδασκαλία όσο και από τήν εξέταση στο μάθημα των Θρησκευτικών, οί γονείς θα πρέπει νά καταθέσουν κοινή δήλωση στο σχολείο «άπό τήν όποία νά προκύπτει ότι ό μαθητής είναι άθρησκος, ή ετερόδοξος, ή ετερόθρησκος» (ΥΠΕΠΘ – Γ2/8904/29-11-1995), ενω τότε ίσχυε ειδικά για τούς μαθητές-Μάρτυρες του Ίεχωβά, και άλλη έρμηνευτική Έγκύκλιος πού προέβλεπε επίσης ότι οί γονείς όφειλαν νά καταθέσουν κοινή υπεύθυνη δήλωση, μέ τήν όποία θα δήλωναν ότι τόσο οί ίδιοι όσο και τά παιδιά τους ανήκουν στή συγκεκριμένη θρησκευτική κοινότητα (ΥΠΕΠΘ-Γ1/1/2-1-1990). Είναι σαφές ότι οί εν λόγω παλαιότερες Έγκύκλιοι άπαιτούσαν είτε τή *θετική και ειδική* δήλωση των ενδιαφερόμενων ποιό θρήσκευμα όμολογούν οί γονείς και ό μαθητής (γι' αυτό και ή άπόφαση 77Α/2002 αναφέρει: «*Τό αυτό συμβαίνει και μέ τήν υποχρεωτική δήλωση του θρησκευματος πού προβλέπεται ως αναγκαία προϋπόθεση για τήν άπαλλαγή μαθητή από τά θρησκευτικά*») είτε τήν *άρνητική και ειδική* δήλωση ότι είναι άλλό-

θρησκος ἢ ἀλλόδοξος ἢ ἄθεος, ἐνῶ ἢ νῦν ἰσχύουσα Ἐγκύκλιος (2015) ἀρκείται στή γενική καί ἀρνητική δήλωση τῆς μὴ ἔνταξης τῶν ἀσκούντων τῆς γονικῆς μέρμνα τοῦ μαθητῆ στήν Ὁρθόδοξη Ἀνατολική Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ ΑΠΔΠΧ μέ τίς τελευταῖες ἀποφάσεις (94/2015) καί γνωμοδοτήσεις (4/2015) ὑπό τήν ἰσχύ τῆς ἀπό 23.1.2015 Ἐγκυκλίου ἀκολούθησε βασικά τήν ἐρμηνευτική γραμμὴ τῆς ἀπόφασης τῆς Ὀλομέλειας 77Α/2002 καί κατ' οὐσίαν διέστειλε τίς στενές προϋποθέσεις τῆς Ἐγκυκλίου, πού ἀπαιτεῖ τῆς δήλωση ὅτι ὁ μαθητής δέν εἶναι ὀρθόδοξος χριστιανός καί γι' αὐτό ἔχει λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης, μετατρέποντας τήν παρατακτική διατύπωσή της σέ διαζευκτική: «...παρέχεται ἡ δυνατότητα στοὺς γονεῖς πού δέν ἐπιθυμοῦν νά παρακολουθεῖ τό παιδί τους τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ἢ νά ὑποβάλλουν ὑπεύθυνη δήλωση ὅτι δέν εἶναι Χριστιανός Ὁρθόδοξος ἢ ἐναλλακτικά νά ζητοῦν τήν ἀπαλλαγὴ ἀπό τήν ὑποχρέωση παρακολούθησης μέ ἐπίκληση λόγων θρησκευτικῆς συνείδησης, οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν τῆς μὴ συμμετοχῆ στό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν»⁵⁰. Διπλαδὴ κατὰ τήν ἀπόφαση 94/2015 καί τῆς γνωμοδότηση 4/2015 τῆς ΑΠΔΠΧ ἀποδίδεται στήν Ἐγκύκλιο τοῦ 2015 τό νόημα ὅτι ὁ μαθητής δύναται ἢ νά δηλώσει ὅτι δέν εἶναι χριστιανός ὀρθόδοξος ἢ ὅτι ἔχει λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης (χωρὶς νά ὑποχρεοῦται νά δηλώσει ὅτι δέν εἶναι χριστιανός ὀρθόδοξος). Ἐπιπλέον, στό σημεῖο αὐτό οἱ ἀνωτέρω κρίσεις τῆς ΑΠΔΠΧ διαφοροποιοῦνται ἀπό τήν ἀπόφαση 77Α/2002 τῆς ἀρχῆς πού ἔκρινε ὅτι καί οἱ γενικώτερες κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις, καί ὄχι μόνο οἱ θρησκευτικῆς πεποιθήσεις, μποροῦν νά δικαιολογοῦν τήν ἀπαλλαγὴ ἀπό τό ΜτΘ.

Ἐπειδὴ ἀπό τό κείμενο τῶν παραπάνω ἀποφάσεων καί γνωμοδοτήσεων τῆς ΑΠΔΠΧ

(94/2015, 4/2015, 69/2015, 77Α/2002) δέν φαίνεται νά διαδραματίζει βαρύνουσα σημασία ἢ ἀνωτέρω διαφορὰ τοῦ περιεχομένου τῶν ἐκάστοτε Ἐγκυκλίων, ἀλλὰ τό ζήτημα ἐστιάζεται ἐν γένει στήν ἀναγκαιότητα τῆς θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς ἀποκάλυψης τῶν θρησκευτικῶν φρονημάτων τους, παραθέτουμε τίς ἀκόλουθες παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἀπόφασης ὑπ' ἀριθ. 77Α/2002, τήν ὁποία σέ μεγάλο βαθμὸ ἀκολούθησαν οἱ ἐπόμενες ἀποφάσεις καί γνωμοδοτήσεις τῆς ΑΠΔΠΧ:

α. Ἡ ἀπόφαση 77Α/2002 ἔκρινε ὅτι παραβιάζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἀναγκαιότητας κατὰ τῆς συλλογῆς εὐαίσθητων προσωπικῶν δεδομένων τῶν γονέων καί τῶν μαθητῶν, ὅταν ζητεῖται ἀπὸ αὐτοὺς ἡ συγκεκριμένη ἀποκάλυψη τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τους, προκειμένου νά χορηγηθεῖ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν («Τό αὐτό συμβαίνει καί μέ τήν ὑποχρεωτική δήλωση τοῦ θρησκευματος πού προβλέπεται ὡς ἀναγκαῖα προϋπόθεση γιὰ τήν ἀπαλλαγὴ μαθητῆ ἀπὸ τὰ Θρησκευτικά»). Ὡστόσο, μέ τήν ἀπό 23.1.2015 Ἐγκύκλιο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καί Θρησκευμάτων ἀπαιτεῖται, ὄχι πλήρως ἀλλὰ μέχρις ἑνὸς βαθμοῦ, ἡ ἀποθετικὴ καί μὴ συγκεκριμένη ἀποκάλυψη τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν ἐνδιαφερόμενων ἐγκείμενη στή **γενικὴ καί ἀρνητικὴ** δήλωσή τους ὅτι δέν εἶναι μέλη τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

β. Ἡ ἐπιχειρηματολογία τῆς ἀπόφασης 77Α/2002 ἀντλεῖ συμπεράσματα ἀπὸ τὰ πορίσματα τῆς νομολογίας τοῦ ΕΔΔΑ πού κάνει λόγο γιὰ ἐλευθερία τῶν γονέων κατὰ τὸν καθορισμὸ τῆς μόρφωσης τῶν τέκνων τους, ὅπως κατοχυρώνεται στό ἄρθρο 2 τοῦ 1ου Πρ. Πρωτοκόλλου τῆς ΕΣΔΑ. Ἡ ἀπόφαση 77Α/2002 ἐκκινώντας ἀπὸ τό δεδομένο ὅτι ἡ νομολογία τοῦ ΕΔΔΑ κάνει λόγο γιὰ δικαίωμα ἐκπαίδευσης τῶν τέκνων μέ βάση «τίς

κοσμοθεωρητικές αντιλήψεις» τῶν γονέων καταλήγει στό ἐξῆς συμπέρασμα:

«Πράγματι, ὅπως παγίως ἐρμηνεύεται ἀπό τά δικαιοδοτικά ὄργανα τοῦ Στρασβούργου, τό δικαίωμα αὐτό ἀναφέρεται καί στίς γενικότερες κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις τίς ὁποῖες, πέραν τῶν ἀμιγῶς Θρησκευτικῶν, οἱ γονεῖς ἐνδεχομένως ἀκολουθοῦν καί, βάσει τῶν ὁποίων, ἐπιθυμοῦν νά διαπαιδαγωγήσουν τά παιδιά τους. δέν εἶναι συνεπῶς ἀπαραίτητο νά εἶναι ἄθεοι, ἐτερόδοξοι ἢ ἐτερόθρησκοι, γιά νά ζητήσουν τήν ἀπαλλαγὴ τῶν παιδιῶν τους ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν» καί καταλήγει νά ἀπευθύνει σύσταση στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Θρησκευμάτων ὥστε αὐτό: «Νά ἐκδώσει κάθε ἀναγκαία ὁδηγία πρός τίς οἰκεῖες ἐκπαιδευτικές ἀρχές καί τούς διευθυντές τῶν σχολείων ὥστε, ἐφ' ἐξῆς, ἀπό τούς γονεῖς ἢ κηδεμόνες πού ἐπιθυμοῦν τά παιδιά τους νά ἀπαλλαγοῦν ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν νά μὴν ζητεῖται νά δηλώνουν, ἂν εἶναι ἄθρησκοι, ἐτερόδοξοι ἢ ἐτερόθρησκοι, ἀλλά νά ἀσκοῦν τό δικαίωμά τους αὐτό, κατ' ἐπίκληση τῶν πεποιθήσεών τους καί χωρίς νά προβαίνουν σέ καμία περαιτέρω διευκρίνιση».

Ἡ ἀπόφαση 77Α/2002, ἀφοῦ ἐπαναλαμβάνει τό γονεϊκό δικαίωμα ἐκπαίδευσης τῶν τέκνων μέ βάση τίς κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις τῶν γονέων, συμπεραίνει ὅτι «δέν εἶναι συνεπῶς ἀπαραίτητο» νά μὴν εἶναι κάποιος μέλος τῆς Ὁρθόδοξης Ανατολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ γιά νά τύχει ἀπαλλαγῆς ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Τό ἀνάποδο ὁμως ἰσχύει: ὅπως εἶναι διαμορφωμένο τό περιεχόμενο καί ὁ ἐκπαιδευτικός στόχος τοῦ μαθήματος, δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά εἶναι κάποιος ὀρθόδοξος χριστιανός γιά νά τό παρακολουθήσει.

Πρῶτον, δέν πρέπει νά ἀγνοηθεῖ ὅτι τό

ΕΛΔΑ δέν ὁμιλεῖ γενικῶς περὶ γενικότερων κοσμοθεωρητικῶν ἀντιλήψεων, ἀλλά ὑπενθυμίζει μέ ἔμφαση ὅτι ὁ ὅρος «πεποιθήσεις» (ἄρθρο 2 τοῦ 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου ΕΣΔΑ) δέν εἶναι συνώνυμος μέ τίς λέξεις «ἀπόψεις» καί «ιδέες» καί δηλώνει ἀπόψεις πού ὑπερβαίνουν ἓνα ὀρισμένο ἐπίπεδο πειστικότητας, σοβαρότητας, συνέπειας καί σημασίας⁵¹ πρόκειται δηλαδή γιά ἰδεολογικές ἀπόψεις πού καθορίζουν συγκεκριμένη στάση ζωῆς. Δέν εἶναι συνεπῶς ὀρθή ἢ μεταγραφὴ ἀπὸ τήν ἀπόφαση 77Α/2002 τοῦ ὅρου «θρησκευτικές ἢ φιλοσοφικές πεποιθήσεις» μέ τόν (διαφορετικῆς ἔμφασης καί ἐννοιολογικοῦ βάρους) ὅρο «γενικότερες κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις» —μέ τή λογική αὐτή θά ἀρκοῦσε ἢ ἐπίκληση γενικῶς τῶν κοσμοθεωρητικῶν ἀντιλήψεων γιά τήν ἀπαλλαγὴ μαθητῆ ἀπὸ τή διδασκαλία κεφαλαίων π.χ. τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας ἢ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας ἢ καί τῆς βιολογίας.

Δεύτερον, στό σημεῖο αὐτό ὑπάρχει ἓνα λογικό ἄλλα: οἱ «θρησκευτικές πεποιθήσεις» ἀποτελοῦν, ὡς ἔννοια εἴδους, περιεχόμενο τῶν «κοσμοθεωρητικῶν ἀντιλήψεων» τῶν γονέων καί ἐντάσσονται σέ αὐτές, ὅποτε δέν ἀποτελοῦν κατηγορία ἀντιλήψεων τῶν γονέων, πέραν καί ἐκτός τῶν κοσμοθεωρητικῶν, ὥστε νά μὴν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν γιά τό δικαίωμα εἰδικῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἓνα μάθημα θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης, ὅπως τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν.

Ἐκ τρίτου, ἀνακύπτει εὐλόγα τό ἐρώτημα ἐάν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρχουν κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις τῶν γονέων, πού αἰτιολογοῦν τήν ἐπιθυμία τους νά μὴν διδαχθεῖ τό τέκνο τους ἓνα μάθημα, πού κατὰ τό Σύνταγμα (ἄρθρο 16 παρ. 2) «ἔχει σκοπὸ ... τὴν ἀνάπτυξη τῆς ... θρησκευτικῆς συνείδησης...» καί κατὰ τόν νόμο (1566/1985, ἄρθρο 1) «... ὑποβοηθεῖ τούς μαθητῆς : α) ... νά διακατέχονται ἀπὸ πίστη

πρός ... τὰ γνήσια στοιχεία τῆς Ὀρθόδοξης χριστιανικῆς παράδοσης», ἀλλά ταυτόχρονα αὐτές οἱ «κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις» δέν ἀνήκουν εἰδολογικά στήν κατηγορία τῶν «θρησκευτικῶν πεποιθήσεων», στίς ὁποῖες περιλαμβάνεται καί ἡ «ἀθεΐα», πού περικλείει ἕνα σύνολο διαφορετικῶν, ἀρνητικῶν τοποθετήσεων θρησκευτικῆς τάξης, ὅπως τί θρησκευτική ἀδιαφορία, τόν ἀγνωστικισμό κ.λπ.

Πρῶτα ἀπ' ὅλα ὁ ὅρος «θρησκευτικές» ἢ «φιλοσοφικές πεποιθήσεις» στό ἄρθρο 2 τοῦ 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου τῆς ΕΣΔΑ δέν συνδέεται ἀποκλειστικά μέ τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ὅπως ὑπέλαβε ἡ ἀπόφαση 77Α/2002, ἡ ὁποία ἔτσι κατέληξε στό συμπέρασμα ὅτι μπορεῖ κανεῖς νά ἀπαλλαγεῖ καί γιά λόγους διαφορετικῶν ἐν γένει πεποιθήσεων καί ὄχι κατ' ἀνάγκην πεποιθήσεων θρησκευτικοῦ περιεχομένου. Μέ τήν κρίση αὐτή οὐσιαστικά διαφώνησε καί περιώρισε πάντως ἡ γνωμοδότηση 4/2015 καί ἡ ἀπόφαση 94/2015 τῆς ΑΠΔΠΧ, πού ἔκριναν ὅτι εἶναι νόμιμη ἡ ἀπαίτηση γιά: «δήλωση ὅτι ὁ μαθητής (ἂν εἶναι ἐνήλικος) ἢ οἱ γονεῖς του (ἂν εἶναι ἀνήλικος) ἐπιθυμοῦν τήν ἀπαλλαγὴ τοῦ μαθητῆ ἀπό τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν γιά λόγους θρησκευτικῆς συνείδησης ὑπό τήν οὐσιαστική ἔννοια τοῦ ὅρου ...». Δηλαδή ἡ ἐπίκληση διαφορετικῶν «θρησκευτικῶν» ἢ «φιλοσοφικῶν πεποιθήσεων» πρέπει νά ἀναφέρεται σέ πεποιθήσεις, πού δικαιολογοῦν τήν ἀπαλλαγὴ ἀπό τό μάθημα καί ἔχουν συναφές περιεχόμενο μέ αὐτό τοῦ μαθήματος, ἐπομένως σέ θρησκευτικές πεποιθήσεις.

Ὑπό τήν ἔννοια αὐτή δέν ἀρκοῦν ἄλλες μὴ θρησκευτικοῦ περιεχομένου «κοσμοθεωρητικές ἀντιλήψεις» τῶν γονέων γιά τήν ἀπαλλαγὴ, ὅπως π.χ. οἱ κοσμοθεωρητικές πεποιθήσεις «ἐκπαιδευτικοῦ» ἢ «μορφωτικοῦ» περιεχομένου τῶν γονέων (γιά τήν

ἴδια τήν ἐκπαιδευτική ἀναγκαιότητα τοῦ μαθήματος στό ὠρολόγιο πρόγραμμα) ἢ κοσμοθεωρητικές πεποιθήσεις «πολιτικοῦ» περιεχομένου τῶν γονέων (π.χ. γιά τί συμβολή ἢ ὄχι τοῦ μαθήματος στή διαμόρφωση πολιτῶν μέ αἴσθημα εὐθύνης γιά τὰ κοινά ἢ ἀλληλεγγύης στόν πλησίον). Ὑπενθυμίζεται ὅτι τό ΕΔΔΑ ἔχει τονίσει ὅτι «... τό δεύτερο ἐδάφιο τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ 1ου Πρόσθ. Πρωτοκόλλου δέν ἐμποδίζει τὰ κράτη μέλη νά μεταδίδουν μέσω τῆς διδασκαλίας ἢ τῆς ἐκπαίδευσης πληροφορίες ἢ γνώσεις, ἅμεσα ἢ ἔμμεσα, θρησκευτικῆς ἢ φιλοσοφικῆς προέλευσης» καί ὅτι κατ' ἐπίκληση ἀπλῶς τῶν θρησκευτικῶν ἢ φιλοσοφικῶν πεποιθήσεων: «Δέν ἐπιτρέπεται οὔτε καί στοὺς γονεῖς νά ἀντιταχθοῦν στήν ἔνταξη μιᾶς τέτοιας διδασκαλίας ἢ ἐκπαίδευσης στό σχολικό πρόγραμμα, εἰδάλλως τό σύνολο τῆς θεσμοθετημένης διδασκαλίας θά διέτρεχε τόν κίνδυνο νά ἀποδειχθεῖ ἀνεφάρμοστο»⁵².

Τέταρτον, ὅταν ἡ ἀπόφαση 77Α/2002 ἀπευθύνει τήν ὁδηγία ὅτι: «Σημειώνεται ἐδῶ: 1. ... 2. ὅτι ἡ διοίκηση (ὁ ὑπεύθυνος ἐπεξεργασίας Διευθυντῆς τοῦ σχολείου) δικαιούται νά ἐλέγχει τή σοβαρότητα τῶν σχετικῶν δηλώσεων», κατ' οὐσίαν δέχεται ὅτι ἡ διαδικασία ἐξακριβώσεως τῆς σοβαρότητας τῆς δήλωσης τῶν ἀσκούντων τί γονική μέριμνα ἢ τοῦ ἐνήλικα μαθητῆ, προϋποθέτει τί δήλωση τῆς ὑπαρξης ἀντίθετων θρησκευτικῶν πεποιθήσεών τους, εἰδ' ἄλλως ἡ διαδικασία ἐξακριβώσεως θά μείνει πρακτικά κενό γράμμα.

Στο ἴδιο πλαίσιο προστασίας τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἡ ἀπόφαση τοῦ Διοικητικοῦ Ἐφετείου Χανίων 115/2012, κατόπιν τῆς ὁποίας ἐκδόθηκε ἡ ἰσχύουσα ἀπό 23.1.2015 Ἐγκύκλιος τοῦ ἀνωτέρω ὑπουργείου, δέχθηκε ὅτι: «...οἱ ἄθρησκοι, οἱ ἀλλόθρησκοι καί οἱ ἑτερόδοξοι μαθητές

(...) έχουν δικαίωμα άπαλλαγής από τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, ἀλλά μόνο ὅταν συντρέχουν στό πρόσωπό τους λόγοι θρησκευτικῆς συνείδησης τούς ὁποίους ὀφείλουν νά ἐπικαλοῦνται οἱ ἴδιοι ἢ οἱ γονεῖς τους (ὅτι δηλαδή εἶναι ἄθεοι, ἀλλόθρησκοι ἢ ἑτερόδοξοι)...». Οἱ σκέψεις αὐτές συναντοῦν τή μειοψηφία στίς ἀποφάσεις 660/2018 καί 926/2018 ὅτι δέν εἶναι παράνομη ἡ ἀποκάλυψη πεποιθήσεων (ἐννοεῖται ὑπό τόν ὅρο τῆς ἀναλογικότητας), ὅταν πρόκειται νά ἀσκηθεῖ δικαίωμα ἐξαίρεσης ἀπό γενική ὑποχρέωση (παρακολούθησης τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ΜτΘ).

Ἐν κατακλείδι, μέσα στά ὅρια τῆς ἀρχῆς τῆς ἀναλογικότητας, δέν προσβάλλεται ἡ «ἀρχή τῆς ἀναγκαιότητας» ἀπό τή δήλωση θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τῶν γονέων, ἔστω γενική καί ἀρνητική (ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἀπό 23.1.2015 Ἐγκύκλιος), διότι εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη γιά τήν ἄσκηση ἀτομικοῦ δικαιώματος (δηλ. νά γίνει σεβαστό τό δικαίωμά τους ὥστε ἡ παρεχόμενη στά τέκνα τους θρησκευτική ἐκπαίδευση νά μὴν ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τίς διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις τους) καί εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητη πρὸς τήρηση τῆς ὁδηγίας τῆς ἀρχῆς: «Ὅτι ἡ διοίκηση (ὁ ὑπεύθυνος ἐπεξεργασίας Διευθυντής τοῦ σχολείου) δικαιούται νά ἐλέγχει τή σοβαρότητα τῶν σχετικῶν δηλώσεων» (ΑΠΔΠΧ 77Α/2002), ὁ ὁποῖος βαρύνεται μέ τά καθήκοντα (ἐχεμύθειας κ.λπ.) τοῦ ὑπεύθυνου ἐπεξεργασίας προσωπικῶν δεδομένων. Μέ τά δεδομένα

αὐτά εἶναι σύμφωνη ἡ Ἐγκύκλιος τόσο πρὸς τά ἄρθρα 9Α καί 13 τοῦ Συντάγματος, 5 παρ. 2 καί 7 παρ. 2 τοῦ ν. 2472/1997 ὅσο καί πρὸς τά ἄρθρα 9 ΕΣΔΑ καί 2 παρ. 1 τοῦ 1ου Προσθ. Πρωτοκόλλου τῆς ΕΣΔΑ.

Περαιτέρω, μετά τήν ἔναρξη ἰσχύος (25.5.2018) τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ Προστασίας Δεδομένων τῆς Ε.Ε. 2016/679⁵³ καί μέ τό δεδομένο ὅτι κατά τήν παράγραφο 43 τοῦ Προομίου του ἡ συναίνεση στήν ἀποκάλυψη τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων δέν ἀρκεῖ ἀπό μόνη της ὅταν ἡ ἐπεξεργασία γίνεται ἀπό κρατική ἀρχή (ὅπως ἡ σχολική μονάδα), πού βρίσκεται σέ νομική ἀνισότητα μέ τό ὑποκείμενο τῶν προσωπικῶν δεδομένων, πλέον νομικές βάσεις γιά τήν αἰτιολόγησι τῆς δήλωσης ἀπαλλαγῆς μέσῳ ἐν μέρει ἀποκάλυψης θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, παρέχουν οἱ διατάξεις τοῦ ἀρθρου 6 παρ. 1 τοῦ Κανονισμοῦ, καθὼς εἶναι νόμιμη ἡ ἐπίκληση θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, ἐπειδή «ἡ ἐπεξεργασία εἶναι ἀπαραίτητη γιά τή συμμόρφωση μέ ἔννομη ὑποχρέωση τοῦ ὑπευθύνου ἐπεξεργασίας» (περ. γ) ἢ ἐπειδή «ἡ ἐπεξεργασία εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἐκπλήρωση καθήκοντος πού ἐκτελεῖται πρὸς τό δημόσιο συμφέρον ἢ κατά τήν ἄσκηση δημόσιας ἐξουσίας πού ἔχει ἀνατεθεῖ στόν ὑπεύθυνο ἐπεξεργασίας», μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ ἐξέταση τῆς δήλωσης ἀποβλέπει στήν ἐκπλήρωση νομίμου καθήκοντος τοῦ κράτους (5, 13 Συντ. 9 ΕΣΔΑ, 1 Πρ.Πρ.ΕΣΔΑ) γιά τήν ἀπαλλαγὴ τοῦ μαθητῆ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τό παρόν άρθρο αποδίδει όμιλία σέ έκδήλωση γιά τό ΜτΘ τοῦ Πανελληνίου Θεολογικοῦ Συνδέσμου «Καιρός» (Θεσσαλονίκη 20.2.2016) καί ἔχει επικαιροποιηθεῖ βάσει νεώτερης νομολογίας καί νομοθεσίας.
2. Βλ. τό άρθρο 6 τῆς πρότασης τῆς σωματείου «Ἑλληνική Ἐνώσης γιά Δικαιώματα τοῦ Ἄνθρώπου καί τοῦ Πολίτη», ἡ όποία βρῆκε κατ' ἀρχήν σύμφωνη καί τήν κρατική «Ἐθνική Ἐπιτροπή γιά τά Δικαιώματα τοῦ Ἄνθρώπου» (http://www.nchr.gr/images/pdf/apofaseis/thriskeutikh_eleutheria/state_church_relations_2006.pdf).
3. Ἐπιστολή Δ.Ι.Σ. τῆς 27ης.9.2016 γιά τό ΜτΘ, διαθέσιμη σέ http://www.ecclesia.gr/greek/archbishop/repository/synod_komata.pdf.
- 4.«... ἡ διδασκαλία ἀποσκοπεῖ εἰς τήν ἠθικήν καί πνευματικήν ἀγωγήν καί ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπί τῆ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ ἑλληνο-χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» (ἄρθρο 16, ΦΕΚ Α΄ 1/ 1.1.1952).
5. «Ἡ παιδεία ... σκοπεῖ δέ καί εἰς τήν ἠθικήν καί πνευματικήν ἀγωγήν τῶν νέων ἐπί τῆ βάσει τῶν ἀξιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ καί χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» (ἄρθρο 17 παρ. 1, ΦΕΚ Α΄ 267/15.11.1968).
6. «Ἡ παιδεία ... σκοπεῖ δέ καί εἰς τήν ἠθικήν καί πνευματικήν ἀγωγήν καί ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων ἐπί τῆ βάσει τῶν ἀξιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ καί τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ» (ἄρθρο 17 παρ. 1, ΦΕΚ Α΄ 266/4.10.1973).
7. Γ. Σωτηρέλης, *Θρησκεία καί Ἐκπαίδευση κατά τό Σύνταγμα καί τήν Εὐρωπαϊκή Σύμβαση. Ἀπό τόν κατηχητισμό στήν πολυφωνία*, 1993, σελ. 213 ἐπομ., ὁ ἴδιος, Συζήτηση στό περιοδ. *Σύναξη* τ. 110 (2009): «Ἐκκλησία καί Κράτος. Τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ», σελ. 57-58
8. Μ. Σταθόπουλος, Συζήτηση στό περιοδ. *Σύναξη*, τ. 110 (2009): «Ἐκκλησία καί Κράτος. Τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ», σελ. 61.
9. Δ. Τσάτσος, *Συνταγματικό Δίκαιο* τ. Γ΄ 1988, σελ. 323 ἐπόμ.
10. Ἰω. Κονιδάρης, «Πρός μία μέση ἐκπαίδευση à la carte; Πῶς πρέπει νά διδάσκεται τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν;» *Τό Βῆμα* 10.8.2008.
11. Ἰω. Κονιδάρης, Συζήτηση στό περιοδ. *Σύναξη* τ. 110 (2009): «Ἐκκλησία καί Κράτος. Τό ζήτημα τοῦ χωρισμοῦ» 2009, σελ. 62.
12. Ἰω. Κονιδάρης, «Ἡ συνταγματική ἐπιταγή γιά ἀνάπτυξη τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως», περιοδ. *Σύναξη*, τ. 65 (1998), σελ. 30 ἐπόμ.
13. Κ. Χρυσόγονος, *Θρησκευτική ἐκπαίδευση καί ἐπικρατοῦσα θρησκεία*, εἰς: «Θρησκευτική ἐλευθερία καί ἐπικρατοῦσα θρησκεία», *Ἐταιρεία Νομικῶν Βορείου Ἑλλάδος* τ. 38, σελ. 112-114.
14. Π. Μαντζούφας, «Θρησκεία καί ἐκπαίδευση. Τό ἱστορικό καί συνταγματικό πλαίσιο τῆς θρησκευτικῆς ἐκπαίδευσης» (ΕφΔημΔικ ΚΓ/2010, βλ. καί στήν ἱστοσελίδα «Ὅμιλος Ἀριστόβουλος Μάνεσης», <http://www.constitutionalism.gr/2034-triskeia-kai-ekpaideysi-to-istoriko-kai-syntagma-ti/>), Στ. Ζουμπούλακης, Χριστιανοί στό δημόσιο χῶρο. Πίστη ἢ πολιτιστική ταυτότητα; *ΕΣΤΙΑ*, 2010, σ. 140.
15. ΣτΕ 3356/1995 σκ. 4, ΕΔΔΔ 1995, 566, ὁμοίως ΣτΕ 2176/1998 σκ. 12, ΕΔΔΔ 1998, σελ. 885 ἐπόμ., Δεφ'Αθηνῶν 2704/1989, ΝοΒ 1988, σελ. 1509. Βλ. καί Ἄν. Μαρίνο, «Ἡ ἀλήθεια καί παραπληροφόρηση ὡς πρός τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν», *Ἑλλάδη* 1995, σελ. 985 ἐπόμ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

16. Απόφαση ύπουργού Παιδείας υπ' άρ. 143575/Δ2/7.9.2016, ΦΕΚ Β' 2920/13.9.2016.
17. Απόφαση ύπουργού Παιδείας υπ' άρ. 143579/Δ2/7.9.2016, ΦΕΚ Β' 2906/13.9.2016.
18. Έξαίρεση άποτελεί τό Πρακτικό έπεξεργασίας ΣτΕ ΠΕ 347/2002, ΔτΑ 2003, 623, *Νομοκανονικά* 2003, 158, πού θεωρεί συνταγματικώς σύμφωνο τό θρησκευολογικό μοντέλο.
19. Άποφάσεις ύπουργού Παιδείας υπ' άρ. 143575/Δ2/7.9.2016 (ΦΕΚ Β' 2920/13.9.2016) καί ύπ' άρ. 143579/Δ2/7.9.2016 (ΦΕΚ Β' 2906/13.9.2016).
20. ΕΔΔΑ ύπόθ. Hasan and Eylem Zengin v. Turkey, Appl. No 1448/04, άπόφαση τής 9.10.2007, § 48.
21. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen and Pedersen v. Denmark, Appl. No. 095/71, 5920/72, 5926/72, άπόφαση τής 7.12.1976, § 52, ΕΔΔΑ ύπόθ. Hasan and Eylem Zengin v. Turkey, Appl. No. 1448/04, άπόφαση τής 9.10.2007, §§ 47-55.
22. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 50.
23. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen καί Pedersen, ό.π., § 51.
24. ΕΔΔΑ ύπόθ. Valsamis v. Greece, Appl. No 21787/93, άπόφαση τής 18/12/1996, §§ 25, 27, ΕΔΔΑ ύπόθ. Campbell & Cosans v. UK, Appl. No. 7511/76, 7743/76, άπόφαση τής 25.2.1982, §§ 36-37.
25. Βλ. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 52.
26. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., *ibid*.
27. ΕΔΔΑ ύπόθ. Valsamis v. Greece, ό.π., § 28.
28. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 53.
29. ΕΔΔΑ ύπόθ. Folgerø and others v. Norway, Appl. No 15472/02, άπόφαση τής 29.6.2007, § 89.
30. ΕΔΔΑ ύπόθ. Folgerø, ό.π., § 98.
31. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 53.
32. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 54.
33. ΕΔΔΑ ύπόθ. Folgerø and others v. Norway, ό.π. § 89, ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin v. Turkey, Appl. No. 21163/11, άπόφαση τής 18.2.2014, §71.
34. ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin, ό.π., § 71.
35. ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin, ό.π., § 73, ΕΔΔΑ ύπόθ. Hasan & Eylem Zengin v. Turkey, ό.π., § 57.
36. ΕΔΔΑ Folgerø and others v. Norway, άπόφαση τής 29.6.2007 § 89, ΕΔΔΑ Mansur Yalçin v. Turkey, άπόφαση τής 18.2.2014, §71.
37. Βλ. Σ. Μητραλέξη, Τό μάθημα τών Θρησκευτικών στην Εύρωπαϊκή Ένωση, ΙΝΣΠΟΛ 25/B/2016 διαθέσιμο σέ <https://inspol.files.wordpress.com/2016/09/thriskeftika-stin-evropi-25-b-16.pdf>.
38. ΕΔΔΑ Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen v. Denmark, άπόφαση 7.12.1976, § 53: «Άπαγορεύεται τό κράτος νά έπιδιώκει στόχο κατήχησης, ό όποίος θά μπορούσε νά θεωρηθεί ότι δέν σέβεται τίς θρησκευτικές καί φιλοσοφικές πεποιθήσεις τών γονέων».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

39. Βλ. Μ. Καράση, *Δίκαιο και Όρθόδοξη θεολογία. Σημεία έπαφής στο παράδειγμα του μαθήματος των Θρησκευτικών*, 2010, σ. 135 : «...κάνεις δέν δικαιούται, μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία, νά άρνείται τί γνώση, πολύ περισσότερο όταν αυτή άφορά έναν πολιτισμό μέ οικουμενική διάσταση. Η «θρησκευτική έλευθερία» δέν προσβάλλεται μέ μόνη τί γνώση».
40. ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin, ό.π., § 73, ΕΔΔΔΑ ύπόθ. Hasan & Eylem Zengin v. Turkey, ό.π., § 57.
41. Βλ. καί τήν τελευταία παράγραφο τής εισήγησης στην ίδια ήμερίδα του Εύ. Βενιζέλου, «Τό συνταγματικό καί διεθνές νομικό πλαίσιο τής διδασκαλίας των Θρησκευτικών καί τό δικαίωμα έξαίρεσης από αυτή», Όμιλία σέ εκδήλωση για τό ΜτΘ του Πανελληνίου Θεολογικού Συνδέσμου «Καιρός», Θεσσαλονίκη 20.2.2016, διαθέσιμη σέ: <https://www.evenizelos.gr/407-speeches/conferences-events/conferencespeech2016/5299-2016-04-01-17-47-28.html>
42. Appl. No 1448/04, άπόφαση τής 9.10.2007.
43. Appl. No. 21163/11, άπόφαση τής 18.2.2014.
44. ΕΔΔΑ ύπόθ. ΕΔΔΑ Mansur Yalçin, ό.π., § 76.
45. ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin, ό.π., §76.
46. ΕΔΔΑ ύπόθ. Hasan & Eylem Zengin, ό.π., § 75-76, ΕΔΔΑ ύπόθ. Mansur Yalçin, ό.π., §76-77.
47. Έγκύκλιος Έπ. Παιδείας Ά. Λοβέρδου 12773/Δ2/213.1.2015 (διαθέσιμη σέ https://www.esos.gr/sites/default/files/articles-legacy/rythmisi_mathitikon_thematon.pdf).
48. <http://www.dpa.gr/APDPXPortlets/htdocs/documentDisplay.jsp?docid=171,56,107,206,94,1,133,254>
49. <http://www.dpa.gr/APDPXPortlets/htdocs/documentDisplay.jsp?docid=44,181,104,137,159,45,73,204>
50. Άπόφαση ΑΠΔΠΧ 94/2015.
51. Γι' αυτό καί τό ΕΔΔΑ, αναλύοντας τόν σχετικό όρο, κάνει λόγο για «συνέπεια» καί «σημασία», πού πρέπει νά έπάγονται οί «πεποιθήσεις». ΕΔΔΑ ύπόθ. Valsamis v. Greece, Appl. No 21787/93, άπόφαση τής 18.12.1996, §§ 25, 27, ΕΔΔΑ ύπόθ. Campbell & Cosans v. UK, Appl. No. 7511/76, 7743/76, άπόφαση τής 25.2.1982, §§ 36-37.
52. ΕΔΔΑ ύπόθ. Kjeldsen, Busk Madsen & Pedersen, ό.π., § 53.
53. Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 τής 27ης Άπριλίου 2016 για τήν προστασία των φυσικών προσώπων έναντι τής έπεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καί για τήν έλευθερή κυκλοφορία των δεδομένων αυτών καί τήν κατάργηση τής οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για τήν Προστασία Δεδομένων), (EEL 119.1, 4.5.2016).

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ - ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Άριθ. 390/1676/2018

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έχουσα υπ' όψιν:

1. τις διατάξεις των άρθρων 36 παρ. 6, 37 παρ. 2 και 38 παρ. 2 του Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» (ΦΕΚ Α' 146/31.5.1977),

2. τις από 7.12.2016 και 6.6.2017 αποφάσεις της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου,

3. την από 8.2.2018 απόφασιν της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας,

4. τό γεγονός ότι εκ του παρόντος Κανονισμού δέν προκαλείται δαπάνη, ψηφίζει τόν υπ' αριθ. 305/2018 Κανονισμό έχοντα ούτω:

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 305/2018
Περί Έφημερίων καί Διακόνων

Άρθρο 1
Γενικές έννοιες

1. α'. Έφημέριος καλείται κληρικός τής Όρθοδόξου Έκκλησίας τής Ελλάδος, κατέχων τόν δεύτερο βαθμό τής Ιερωσύνης (Πρεσβυτέρου), κανονικώς χειροτονημένος καί έξαρτημένος κανονικώς υπό του έπιχωρίου Μητροπολίτου, ό όποιος καλύπτει τίς λατρευτικές, τίς ποιμαντικές καί τίς προνοιακές ανάγκες τής Ένορίας (άρθρα 1 παρ. α καί 3 Κανονισμού τής Έκκλησίας τής Ελλάδος 8/1979, ΦΕΚ Α' 1/5.1.1980).

β'. Διάκονος καλείται κληρικός τής Όρθοδόξου Έκκλησίας τής Ελλάδος, κατέχων τόν πρώτο βαθμό τής Ιερωσύνης, κανονικώς χειροτονημένος καί έξαρτημένος κανονικώς εκ του έπιχωρίου Μητροπολίτου, ό όποιος διακονεί τόν Έπίσκοπο ή Πρεσβύτερο κατά τήν τέλεση τής Θείας Λειτουργίας καί τών άλλων

Κανονισμός 305/2018 Περί Έφημερίων καί Διακόνων

Ιερών Μυστηρίων, τών Άκολουθιών του έορταστικού κύκλου τής Έκκλησίας καί κάθε άλλης ιεροπραξίας. Συνεπικουρεί στά ποιμαντικά καί προνοιακά έργα τής Ιεράς Μητροπόλεως ή τής Ένορίας.

2. Η Ένορία, ως βασική μονάδα κανονικής οργάνωσης του εκκλησιαστικού βίου, άποτελεί, ως πρός τίς νομικές σχέσεις της, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, ιδρύεται δέ όπως όρίζει τό άρθρο 36 παρ. 2 του Ν. 590/1977 (Α' 146). Η Ένορία διοικείται από τό Έκκλησιαστικό Συμβούλιο, πού συγκροτείται κατά τό άρθρο 7 του Κανονισμού 8/1979 (Α' 1/5.1.1980), όπως ίσχύει.

3. Κέντρο τής εκκλησιαστικής ζωής τής Ένορίας άποτελεί ό ένοριακός Ιερός Ναός, όριζόμενος μέ απόφαση του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου (άρθρο 36 παρ. 4 του Ν. 590/1977).

4. Η Ένορία έχει σαφώς καθορισμένη έδαφική περιφέρεια, τά όρια τής όποίας καθορίζονται από τό οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο (άρθρο 36 παρ. 3 του Ν. 590/1977) τηρουμένων, ως πρός τόν αριθμό τών ένοριτών, για τήν ίδρυση νέας Ένορίας ή τή συγχώνευση ύφισταμένων όμορων Ένοριών, τών διατάξεων του άρθρου 3 του Κανονισμού 8/1979 (Α' 1/5.1.1980).

5. Σέ κάθε Ένορία τηρείται μέ μέριμνα του Έφημερίου ή τών Έφημερίων κατάλογος τών ένοριτών.

6. Οί Έφημέριοι είναι πνευματικοί-θρησκευτικοί λειτουργοί καί, άκόμη καί όταν άσκούν καθήκοντα διοικήσεως τών Ένοριών (Ν.Π.Δ.Δ.), δέν είναι διοικητικοί υπάλληλοι του Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. κατά τήν έννοια του άρθρου 103 του Συντάγματος.

Άρθρο 2

Έφημέριοι ένοριακών Ιερών Ναών

1. Οί Έφημέριοι τών ένοριακών Ιερών Ναών μεριμνούν για τή λατρευτική καί τήν πνευματική ζωή τών ένοριτών καί για όλα τά ζητήματα, τά όποία άφορούν τήν πνευματική, τήν προνοιακή καί τήν ύλική ζωή τής Ένορίας.

2. α'. Τά του βαθμολογίου, τής μισθοδοσίας καί τής συνταξιοδότησεως τών Έφημερίων διέπονται από τίς ἐκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις (άρθρο 38 παρ. 1 του Ν. 590/1977) καί τόν παρόντα Κανονισμό.

β'. Ἡ ἀναγνώριση καί λήψη σύνταξης ἀπό τούς Έφημερίους δέν ἀναιρεῖ τήν κανονική τους ὑπαγωγή ὡς κληρικῶν στήν Ἱερά Μητρόπολη, ἀπό τήν ὁποία συνταξιοδοτήθηκαν.

3. Οἱ κενές ὀργανικές ἐφημεριακές θέσεις πληροῦνται μέ ἐγγάμους καί μέ ἀγάμους Πρεσβυτέρους, κατά τά εἰδικώτερον ὀριζόμενα στόν παρόντα Κανονισμό. Ἡ ἀνάκληση τοῦ διορισμοῦ τῶν ἀγάμων κληρικῶν ἀπό θέση Έφημερίου ἢ Διακόνου καί, σέ περίπτωση πού ἔχουν καί τήν μοναχική ιδιότητα (ιερομόναχοι ἢ ἱεροδιάκονοι), ἢ ἔκδοση ἐντολῆς ἐπιστροφῆς τους στήν Ἱερά Μονή τῆς μετανοίας τους ἀπόκειται στή διακριτική εὐχέρεια καί πνευματική κρίση τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου.

4. Ἐπιτρέπεται στόν Μητροπολίτη ὁ διορισμός σέ κενή ἐφημεριακή θέση, καί μέχρι πληρώσεώς της, «τοποτηρητῆ Έφημερίου» ἢ, ἐάν στήν Ἑνορία δέν ὑφίσταται Έφημέριος μέ τά νόμιμα προσόντα, ὥστε νά ἀσκήσει τήν προεδρία Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου (π.χ. εἶναι ἀλλοδαπός) ἢ ὁ ὑπάρχων Έφημέριος κωλύεται, ἔχει παραιτηθεῖ ἢ παυθεῖ ἀπό τήν προεδρία, ὁ διορισμός «προεδρεύοντος Έφημερίου» μέ καθήκοντα προεδρίας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, ὁ ὁποῖος σέ ἅπασες τίς ἀνωτέρω περιπτώσεις ὑπηρετεῖ παράλληλα σέ ἄλλη Ἑνορία μέ πλήρη ἐφημεριακά καθήκοντα.

5. Χειροτονίες Έφημερίων ἄνευ ἀναφορᾶς σέ συγκεκριμένη Ἑνορία ἀπαγορεύονται ἀπολύτως κατά τούς ὅρους τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὡς ἀπολελυμένες. Διορισμός ἐφημερίου, πού δέν πληροῖ τίς ἀνωτέρω προϋποθέσεις εἶναι ἄκυρος. Ἀπαγορεύεται ἡ χειροτονία μοναχοῦ γιά τίς λειτουργικές ἀνάγκες Ἱερᾶς Μονῆς ἢ Ἑσυχαστηρίου, ἐάν δέν εἶναι ἐγγεγραμμένος στό μοναχολόγιό τους.

6. Ἐάν ὁ πρὸς χειροτονίαν ὑποψήφιος προέρχεται ἀπό ἄλλη Ἱερά Μητρόπολη, τότε ὁ Μητροπολίτης, πού πρόκειται νά τόν χειροτονήσει, ὀφείλει νά ζητήσει γραπτῶς πληροφορίες ἀναγκαῖες καί συναφεῖς πρὸς τήν καταλληλότητα τοῦ ὑποψηφίου γιά τά καθήκοντα τοῦ κληρικοῦ ἀπό τόν Μητροπολίτη τῆς περιφέρειας, ἀπό τήν ὁποίαν ὁ ὑποψήφιος προέρχεται.

Ἄρθρο 3

Ὄργανικές θέσεις Έφημερίων

1. Οἱ ὑφιστάμενες καί λειτουργούσες ἐνορίες διατηροῦνται. Σέ κάθε ἐνορία ὑφίσταται μία τοῦλάχιστον ὀργανική θέση Έφημερίου.

2. Σέ πόλεις μέ πληθυσμό ἄνω τῶν 200.000 κατοίκων, σέ κάθε ἐνορία ὑφίσταται μία ὀργανική θέση Έφημερίου ἀνά δύο χιλιάδες οἰκογένειες καί δέν ὑπερβαίνουν τούς πέντε τακτικούς Έφημερίους ἀνά ἐνορία.

3. Σέ πόλεις μέ πληθυσμό ἄνω τῶν 100.000 κατοίκων, σέ κάθε ἐνορία ὑφίσταται μία ὀργανική θέση Έφημερίου ἀνά χίλιες οἰκογένειες.

4. Σέ πόλεις μέ πληθυσμό ἔως 100.000 κατοίκους, σέ κάθε ἐνορία ὑφίσταται μία ὀργανική θέση Έφημερίου ἀνά πεντακόσιες οἰκογένειες.

5. Σέ πόλεις μέ πληθυσμό ἔως 100.000 κατοίκους καί σέ νησιά, ὅπου τό ἕνα τρίτο τοῦλάχιστον τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἀλλοδαποί ἢ ἀλλόθρησκοι ἢ ἐτερόδοξοι, μέ ἀπόφαση τῆς Δ.Ι.Σ., μετά ἀπό σχετική γνωμοδότηση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, σέ ἐνορία ἄνω τῶν τετρακοσίων οἰκογενειῶν μπορεῖ νά διορισθεῖ καί δεῦτερος Έφημέριος.

6. Σέ Ο.Τ.Α. πού ἀποτελοῦν κοινῶς γνωστά κέντρα παραθερισμοῦ καί ἔχουν τοῦλάχιστον τετρακόσιες μόνιμες οἰκογένειες, μέ ἀπόφαση τῆς Δ.Ι.Σ., μετά ἀπό σχετική γνωμοδότηση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, μπορεῖ νά διορισθεῖ καί δεῦτερος Έφημέριος.

7. Γιά τήν ἐφαρμογή τῶν παραγράφων 2-5 τοῦ παρόντος ἄρθρου ὁ ἀριθμός τῶν οἰκογενειῶν ὀρίζεται, ἀφοῦ διαιρεθεῖ διὰ τοῦ 4 ὁ ἀριθμός τῶν Ὄρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς συγκεκριμένης κάθε φορά ἐνορίας.

8. Μία ὀργανική θέση ἐφημερίου ὑφίσταται καί σέ κάθε Ἱερό Προσκυνηματικό Ναό, ἢ ὁποία καλύπτεται μέ προκήρυξη ἢ ἀπόσπαση ἢ μετάθεση ἐφημερίου κατά τή διακριτική εὐχέρεια τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτου, ὁ δέ Κανονισμός λειτουργίας ἐκάστου Ἱεροῦ Προσκυνηματος δύναται νά προβλέπει ἢ νά συνιστᾶ περισσότερες ὀργανικές θέσεις ἐφημερίων.

Άρθρο 4

Προκήρυξη καί κάλυψη οργανικών
έφημεριακών θέσεων

1. Οί Έφημέριοι διορίζονται μέ απόφαση του οικείου Μητροπολίτου κατά τή διαδικασία πού περιγράφεται κατωτέρω. Έξαιρούνται από τή διαδικασία αυτή οί έφημεριακές θέσεις στους Μητροπολιτικούς Ίερούς Ναούς, στίς όποιες διορίζονται οί Έφημέριοι από τούς οικείους Μητροπολίτες χωρίς προηγούμενη προκήρυξη.

2. Σέ κενή οργανική θέση Ένορίας ό οικείος Μητροπολίτης δύναται, κατόπιν προκηρύξεως ή καί χωρίς προκήρυξη, νά διορίσει ώς έφημέριο ιερομόναχο ή έγγαμο, ήδη ύπηρετούντα σέ άλλη Ένορία ή μή, κληρικό.

3. Έφ' όσον, κατόπιν χηρείας τής έφημεριακής θέσεως, ό οικείος Μητροπολίτης άποφασίζει τήν κάλυψη της μέ προκήρυξη, αυτή άναγιγνώσκειται στόν ένοριακό Ίερό Ναό όπου ύφίσταται ή θέση αυτή καί δημοσιεύεται διά του Δελτίου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ή καί διά του τοπικού τύπου μέ δαπάνη τής Ένορίας ή διά τής επίσημης ιστοσελίδας τής Ίεράς Μητροπόλεως, καλεί τούς βουλομένους καί έχοντες τά άπαιτούμενα κανονικά καί νόμιμα προσόντα νά υποβάλουν τά δικαιολογητικά τους στοιχεία μέσα σέ ένα μήνα από τή δημοσίευση τής προκηρύξεως, προκειμένου νά καταλάβουν τήν κενή οργανική θέση Έφημερίου.

4. Εάν παρέλθει άπρακτη ή ώς άνω προθεσμία, έξακολουθεί νά ισχύει ή δημοσιευθείσα προκήρυξη για δύο άκόμη μήνες.

5. Άποκλείεται από τή θέση ύποψηφιότητας καθηρημένος κληρικός τής Έκκλησίας τής Ελλάδος ή άλλου έκκλησιαστικού κλίματος.

Άρθρο 5

Δικαιολογητικά για τήν κατάληψη
έφημεριακής θέσεως

Ό ύποψήφιος Έφημέριος όφείλει νά υποβάλει στόν οικείο Μητροπολίτη, μέσα στή ρητώς άναφερομένη στήν προκήρυξη τής έφημεριακής θέσεως προθεσμία, έγγραφη αίτησή του συνοδευόμενη από:

α) Άπολυτήριο Στρατού ή Πιστοποιητικό νόμιμης

άπαλλαγής από κάθε στρατιωτική ύποχρέωση, έμφαί-
νον καί τούς λόγους τής νόμιμης άπαλλαγής.

β) Έπικυρωμένο Τίτλο τών σπουδών του.

γ) Πιστοποιητικό του οικείου Δήμου ή από τό Όλοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Έθνικού Δημοτολογίου (Ο.Π.Σ.Ε.Δ.) περί τής ιθαγένειας καί του έτους τής γεννήσεώς του.

δ) Βεβαίωση τής άρμόδιας Έκκλησιαστικής Αρχής, ότι τόσο ό ύποψήφιος όσο καί ή σύζυγός του έχουν τελέσει πρώτο γάμο.

ε) Κανονική συμμαρτυρία Πνευματικού κατά τόν παραδεδομένο τύπο.

στ) Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.

ζ) Έγγραφη καί ένυπόγραφη δήλωση συγκατάθεση τής συζύγου του.

ή) Πιστοποιητικό τής άρμόδιας Πρωτοβάθμιας Ύγειονομικής Έπιτροπής (165 του Ν. 3528/2007, όπως ισχύει), για τήν ύγεια καί άρτιμέλεια του ύποψηφίου Έφημερίου.

θ) Ύπεύθυνη δήλωση μέ βεβαιωμένο τό γνήσιο τής ύπογραφής του ύποψηφίου Έφημερίου ότι ούτε διώκεται για άξιόποινη πράξη, ούτε έκκρεμεί ένάντιον του κατηγορία για όποιαδήποτε άξιόποινη πράξη.

ι) Λευκό ποινικό μητρώο (ώς πρός άδικήματα κωλυτικά τής Ίερωσύνης). Η οικεία Ίερά Μητρόπολη ζητεί μέ δικές της ένέργειες άπόσπασμα Ποινικού Μητρώου από τήν άρμόδια ύπηρεσία.

Άρθρο 6

Μορφωτικά προσόντα Έφημερίων

1. Τά μορφωτικά προσόντα τών Έφημερίων καθορίζουν τόν διορισμό τους σέ ένορίες:

α) Σέ πόλεις μέ πληθυσμό άνω τών 40.000 κατοίκων, οί κάτοχοι πτυχίου ήμεδαπής Πανεπιστημιακής Σχολής ή νομίμως άναγνωρισμένου πτυχίου άλλοδαπής Πανεπιστημιακής Σχολής καί οί πτυχιούχοι τών Άνωτάτων Έκκλησιαστικών Άκαδημιών.

β) Σέ πόλεις μέ πληθυσμό έως 40.000 κατοίκους, όσοι έχουν έξετασθεί έπιτυχώς στά μισά τουλάχιστον ύποχρεωτικά μαθήματα, τά όποια άπαιτούνται για τή λήψη πτυχίου ήμεδαπής ή όμοταγούς άλλοδαπής Πανεπιστημιακής Σχολής, οί πτυχιούχοι τών Άνωτάτων Έκκλησιαστικών Άκαδημιών, οί πτυχιούχοι Άνωτέρας

Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τριετοῦς φοιτήσεως, οἱ πτυχιούχοι ὁποιοδήποτε Τ.Ε.Ι. καί οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Κέντρων Ἱερατικῆς Μαθητείας (Κ.Ι.Μ.) ἢ μεταλυκειακῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως (παλαιά Δ΄ τάξη Ἐκκλησιαστικοῦ Λυκείου, Ἐκκλησιαστικό Ι.Ε.Κ. κ.λπ.).

γ) Σέ κωμοπόλεις μέ πληθυσμό ἕως 5.000 κατοίκους καί οἱ ἀπόφοιτοι Μέσης Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἢ — γενικῶς— Δευτεροβάθμιας Ἐκπαιδεύσεως.

δ) Σέ χωριά μέ πληθυσμό ἕως 2.000 κατοίκους, καί οἱ ἀπόφοιτοι Ὑποχρεωτικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Διευκρινίζεται ὅτι ἡ ἔννοια τῆς πόλεως δέν ταυτίζεται πρὸς ἐκείνη τοῦ Δήμου.

2. Μέ τὴν ἐπιφύλαξη τῶν λοιπῶν διατάξεων τοῦ παρόντος, ἐπιτρέπεται ὁ διορισμός Ἐφημερίων τῆς ἀμέσως κατώτερης κατηγορίας σέ ἐφημεριακές θέσεις τῆς ἀμέσως ἀνώτερης, ἐφ' ὅσον μετὰ ἀπὸ τὴν δημοσίευση τῆς σχετικῆς προκηρύξεως καί τὴν παρέλευση ἀπράκτων τῶν τασομένων προθεσμιῶν, δέν ἐμφανίσθηκαν ὑποψήφιοι τῆς ἀνωτέρας αὐτῆς κατηγορίας.

Ἄρθρο 7

Ἀνακήρυξη ὑποψηφίων Ἐφημερίων καί ἐκδίκαση ἐνστάσεων

1. Ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης, ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν μετὰ ἀπὸ τὴν παρέλευση τῆς προθεσμίας πού ὀρίζεται μέ τὸ ἄρθρο 4 παρ. 3 τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, ἀφοῦ διενεργήσει ἔλεγχο τῶν ὑποβληθέντων δικαιολογητικῶν, ἀνακηρύσσει τοὺς ὑποψηφίους Ἐφημέριους μέ πράξη του, ἡ ὁποία κοινοποιεῖται νομίμως πρὸς τὸ Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο. Ἡ πράξη ἀναγιγνώσκεται στὸν ἐνοριακό Ἱερό Ναό, ἀναρτᾶται στὸν πίνακα ἀνακοινώσεων αὐτοῦ, καθὼς καί στὴν ἴστοσελίδα, ἐάν ὑπάρχει, τῆς Ἐνορίας. Στὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη ἐπιστρέφεται ἀποδεικτικό ἀπὸ τὸ Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο, τὸ ὁποῖο πιστοποιεῖ ὅτι ἔγιναν οἱ ἀνωτέρω ἐνέργειες τῆς Ἐνορίας καί ἐάν ὑπεβλήθησαν στὴν Ἐνορία ἐνστάσεις.

2. Ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν, μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ἡμέρα τῆς κατὰ τὴν προηγουμένη παράγραφο ἀναρτήσεως, δικαιούνται τόσο οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ Σύμβουλοι, ὅσο καί ὁποιοσδήποτε ἐνορίτης νά ὑποβάλουν στὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη ἀπ' εὐθείας ἢ μέσῳ

τῆς Ἐνορίας ἐγγράφως καί ἐνυπογράφως αἰτιολογημένη ἔνσταση γιὰ κάποιον ἀπὸ τοὺς ὑποψηφίους. Μετὰ ἀπὸ τὴν παρέλευση τῆς προθεσμίας αὐτῆς, ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν ὑποψηφίων, ἐπιλέγει τὸν κατάλληλο καί κοινοποιεῖ τὴν ἀπόφασή του στὸ οἰκεῖο Ἐκκλησιαστικό Συμβούλιο, τὸ ὁποῖο ὑποχρεοῦται νά προβεῖ παραχρῆμα στὴν ἀνάρτηση τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρες στὸν πίνακα ἀνακοινώσεων τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, καθὼς, ἐάν ὑπάρχει, καί στὴν ἴστοσελίδα τῆς Ἐνορίας.

3. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ προσφυγὴ ἐνώπιον τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου (Δ.Ι.Σ.) ἐντὸς δεκαήμερου ἀπὸ τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἀναρτήσεως τῆς ἀποφάσεως σύμφωνα μέ τὴν διάταξη τῆς προηγουμένης παραγράφου. Ἡ προσφυγὴ ἀσκεῖται ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἀπὸ τοὺς συνυποψηφίους ἢ τοὺς ἐνορίτες, μέ ἐγγραφο ἀπευθυνόμενο πρὸς τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος ὑποχρεοῦται ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος νά τὸ διαβιβάσει μέ ὄλον τὸν σχηματισθέντα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς διαδικασίας φάκελο στὴ Δ.Ι.Σ., προκειμένου νά κρίνει τὴν προσφυγὴ, κατόπιν σχετικῆς γνωμοδοτήσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων.

4. Πρὶν ἀπὸ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἀνωτέρω διαδικασίας καί τὴν ἐκπνοὴ τῶν συναφῶν προθεσμιῶν ἀπαγορεύεται ἡ χειροτονία τοῦ ὑποψηφίου.

5. Ἐάν ὁ ἐπιλεγείσ ὡς Ἐφημέριος ἀπὸ τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη δέν προσέλθει ἀδικαιολογητῶς κατὰ τὴν ὀρισθεῖσα ἡμέρα γιὰ νά χειροτονηθεῖ, θεωρεῖται ὅτι δέν ἀποδέχεται τὴν ἐκλογή. Ἄν δὲ δέν παράσχει ἱκανοποιητικὲς ἐξηγήσεις, εἶναι ἀπαράδεκτη ἡ ὑποψηφιότητά του καί γιὰ ὁποιαδήποτε ἄλλη προκήρυξη ἐφημεριακῆς θέσεως.

6. Ὁ μετὰ ἀπὸ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω διαδικασίας χειροτονούμενος διορίζεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου στὴν προκηρυχθεῖσα ὀργανικὴ θέση.

Ἄρθρο 8

Καθήκοντα Ἐφημερίου

1. Ὁ Ἐφημέριος καθίσταται στὴν Ἐνορία του καί ἐνεργεῖ πάντοτε κατ' ἀναφορὰ πρὸς τὸν οἰκεῖο Μητροπολίτη στὴν ἄσκηση τῆς λειτουργικῆς, τῆς

πνευματικής και της γενικότερης ποιμαντικής διακονίας σέ όλους τούς τομείς του έφημεριακού έργου, συμφώνως προς τούς 'ιερούς Κανόνες και τίς οδηγίες του Μητροπολίτου.

2. Ο Έφημέριος λειτουργεί μέσα στά όρια της ένορίας του, κατά τούς 'ιερούς Κανόνες, ως εξαίρετο υπόδειγμα για τήν πνευματική ζωή των πιστών και όφείλει νά αποφεύγει ένέργεια ή παράλειψη, ή όποία θά μπορούσε νά προκαλέσει τόν σκανδαλισμό των πιστών και διδάσκει μέ τόν λόγο και τά έργα όλους τούς πιστούς. Ειδικώτερα:

α. Τελεί άπαρεγκλίτως και κατά τήν καθιερωμένη έκκλησιαστική τάξη τή Θεία Λειτουργία και όλα τά άλλα 'ιερά Μυστήρια, τίς παραδεδομένες ή άλλες τεταγμένες Άκολουθίες του έορταστικού κύκλου της Έκκλησίας και κάθε άλλη ιεροπραξία για τόν άγιασμό των πιστών, άσκει δέ τήν πνευματική πατρότητα μόνο μετά από άνάθεση μέ Ένταλτήριο Γράμμα του οικείου Μητροπολίτου.

β. Μεριμνά για τίς γενικότερες πνευματικές ή υλικές ανάγκες της ένορίας, για τήν ύποστήριξη των άναξιοπαθόντων μελών της μέ οργανωμένες πρωτοβουλίες φιλανθρωπίας και κοινωνικής πρόνοιας και συνεργάζεται μέ τά άλλα εύαγη 'ιδρύματα της 'ιεράς Μητροπόλεως.

γ. Οργανώνει τό γραφείο της ένορίας, φροντίζει για τίς ποικίλες υποθέσεις της, συντάσσει και συμπληρώνει τόν κατάλογο των ένοριτών, τηρεί μέ συνέπεια τά Βιβλία Πρωτοκόλλου, Πράξεων του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου, Βαπτίσεων, Γάμων, Πιστοποιητικών άγαμίας και Κτηματολογίου, ένημερώνει όλους τούς φακέλους του άρχείου και μεριμνά για τά ιερά κειμήλια και για τά άλλα κινητά και άκίνητα πράγματα της ένορίας.

3. Ο Έφημέριος όφείλει νά φέρει τήν καθιερωμένη για τούς Όρθοδόξους κληρικούς περιβολή και άμφίεση, νά αποφεύγει δέ κάθε αύθαίρετη μεταβολή ή τήν άποβολή της, νά κατοικεί μονίμως μέσα στά όρια της ένορίας του και δύναται, μετά από έγκριση του οικείου Μητροπολίτου, νά κατοικεί έξω από αυτά. Έπιπροσθέτως, δύναται νά άπουσιάζει έκτός όρίων της 'ιεράς Μητροπόλεως για περισσότερες της μιάς ήμέρες κατόπιν άδειας του οικείου Μητροπολίτου, όφείλει νά άσκει τά έφημεριακά καθήκοντα, ως αυτά έπιμερίζονται μεταξύ των Έφημερίων, έφ' όσον υπάρχουν πλείονες

του ένός, συμφώνως προς τίς οδηγίες του οικείου Μητροπολίτου, τόσο στή λειτουργική ζωή και στή διοίκηση της Ένορίας όσο και στήν έξυπηρέτηση των λειτουργικών άναγκών ένοριακών ή άλλων Ναών της 'ιεράς Μητροπόλεως και τέλος νά μή συμμετέχει σέ ξένες προς τήν άποστολή της Έκκλησίας οργανώσεις, νά μήν άναλαμβάνει κοσμικές φροντίδες, οί όποίες θά μπορούσαν νά διαταράξουν τήν ένότητα των ένοριτών στήν κοινωνία της πίστεως και στόν σύνδεσμο της άγάπης.

4. Οί έφημέριοι τηρούν τό ώράριο παρουσίας στον 'Ι. Ναό, πού καθορίζεται από τήν προϊσταμένη τους άρχή.

5. Τέλεση ιεροπραξίας στό έδαφος άλλης 'ιεράς Μητροπόλεως χρήζει προηγούμενης άδειας του Μητροπολίτου του έφημερίου, όσο και του Μητροπολίτου της έπαρχίας ύποδοχής. Τό αυτό ισχύει και για θρησκευτικές δραστηριότητες ή θεολογικές όμιλίες του έφημερίου στό έδαφος άλλης 'ιεράς Μητροπόλεως άκόμη και εάν γίνονται μετά από πρόσκληση τρίτων, σέ σχέση μέ τήν οικεία Μητρόπολη, νομικών ή φυσικών προσώπων ή ένώσεων προσώπων κ.ο.κ.

6. Τά πάσης φύσεως καθήκοντα του έφημερίου, περιλαμβανομένης και της προεδρίας του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου, έγκύρως άνατίθενται στον κληρικό, άκόμη και εάν δέν μισθοδοτείται από όποιαδήποτε πηγή, έφ' όσον αυτός συγκατατίθεται στον διορισμό του (συνταξιούχος ή άμισθος κληρικός).

Άρθρο 9

Δικαιώματα Έφημερίου

1. Ο Έφημέριος έχει όλα τά άπορρέοντα από τό λειτουργήμα του και τήν ένοριακή του θέση δικαιώματα, τά όποια όρίζονται από τούς 'ιερούς Κανόνες και τόν Καταστατικό Χάρτη της Έκκλησίας της Έλλάδος (Ν. 590/1977) και άναφέρονται ειδικώτερα:

α. Στήν ίσοβίότητα του έκκλησιαστικού του λειτουργήματος.

β. Στή μονιμότητα της ένοριακής του θέσεως, έκτός από τίς ρητώς προβλεπόμενες νόμιμες ή κανονικές έξαιρέσεις.

γ. Στή μισθοδοσία, τήν κοινωνική ασφάλιση και τή

συνταξιοδότηση για την άσκηση του λειτουργήματος.

δ. Στη χορήγηση των νομίμων μηνιαίων άδειών, συνεκτιμωμένων των ειδικών αναγκών των έορταστικών κύκλων και των έφημεριακών κενών, των άναρρωτικών άδειών και των άδειών λόγω σπουδών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 37 παρ. 9 του Ν. 590/1977, ή μεταπτυχιακών, διδακτορικών ή μεταδιδακτορικών σπουδών, οι όποιες άδειες σπουδών δύνανται να χορηγούνται ή να άνανεώνονται κατά τη διακριτική εύχέρεια και πνευματική κρίση του οικείου Μητροπολίτου, καθώς και των λοιπών άδειών (γονικών, άνευ άποδοχών για σοβαρούς ιδιωτικούς λόγους κ.λπ.), οι όποιες προβλέπονται για τούς πολιτικούς διοικητικούς ύπαλλήλους του Δημοσίου (Ν. 3528/2007), όπως εκάστοτε ισχύουν.

ε. Στη δωσιδικία συμφώνως προς τούς Έιρους Κανόνες και τη σχετική νομοθεσία.

2. Τά δικαιώματα των Έφημερίων ως προς τη βαθμολογική και μισθολογική κατάταξη, τη μισθοδοσία, την άσφάλιση καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, έφ' όσον δέν ρυθμίζονται διαφορετικά από τις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 10

Ποιμαντική έπιμόρφωση
και έκκλησιαστικές τιμές

1. Η μόρφωση και ή έπιμόρφωση των Έφημερίων καλύπτεται κατά τά εκάστοτε ισχύοντα.

2. Η Έκκλησία της Ελλάδος, ή Αρχιεπισκοπή Αθηνών και οι Έιρές Μητροπόλεις δύνανται να ιδρύουν Έπιμορφωτικές Σχολές ή Φροντιστήρια για την κατάρτιση και την ποιμαντική έπιμόρφωση των Κληρικών. Η ίδρυση των Έπιμορφωτικών Σχολών άποφασίζεται από τη Δ.Ι.Σ. προς κάλυψη των αναγκών των Κληρικών μιās Έιράς Μητροπόλεως ή ομάδας όμώρων Έιρών Μητροπόλεων, τά δέ έπιμορφωτικά προγράμματα προσαρμόζονται στις ειδικώτερες ανάγκες κάθε κατηγορίας Κληρικών και όργανώνονται σέ διαφορετικούς κύκλους κατόπιν σχετικής γνωμοδοτήσεως της Συνοδικής Έπιτροπής επί της Έκκλησιαστικής Έκπαιδύσεως και Έπιμορφώσεως του Έφημεριακού Κλήρου. Η φοίτηση είναι ύποχρεωτική

και τό Πιστοποιητικό Ποιμαντικής Έπιμορφώσεως συνεκτιμάται στην άξιολόγηση των Έφημερίων και στην προαγωγή τους, έντάσσεται δέ στον Κύκλο της Διά Βίου Μαθήσεως.

3. Οι διακρινόμενοι για την προσφορά τους έφημέριοι στη λειτουργική ζωή, την ποιμαντική διακονία, την πνευματική πρόοδο και τη φιλανθρωπική δράση της ένορίας τιμώνται από τον οικείο Μητροπολίτη μέ τις καθιερωμένες έκκλησιαστικές ή τιμητικές διακρίσεις, συμφώνως προς τούς όρους και τις προϋποθέσεις του Κανονισμού της Έκκλησίας της Ελλάδος 142/1999 (ΦΕΚ Α' 300/30.12.1999).

Άρθρο 11

Άξιολόγηση Έφημερίων

1. Έντός του πρώτου τριμήνου κάθε έτους συντάσσεται έκθεση άξιολογήσεως του Έφημερίου. Στο πρώτο μέρος αυτής, ό Έφημέριος περιγράφει την έφημεριακή του διακονία. Στο δεύτερο μέρος άξιολογείται από τον Αρχιερατικό Έπίτροπο της περιφέρειάς του και στο τρίτο από τον Πρωτοσύγκελλο ή τον Γενικό Αρχιερατικό Έπίτροπο της οικείας Έιράς Μητροπόλεως, της κρίσεως των άνωτέρω θεωρούμενης υπό του οικείου Μητροπολίτου. Η κατά τά άνωτέρω άξιολόγηση του Έφημερίου ένεργείται κατά τά κριτήρια της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.

2. Όταν ό Έφημέριος συμπληρώσει τον νόμιμο χρόνο για να κριθεί και να προαχθεί βαθμολογικώς, τό Μητροπολιτικό Συμβούλιο της οικείας Έιράς Μητροπόλεως, ένεργώντας ως Υπηρεσιακό Συμβούλιο για τούς Έφημερίους, διενεργεί την κρίση βάσει όλων των έκθέσεων άξιολογήσεως του κρινομένου, οι όποιες συνετάγησαν κατά τά έτη μετά την τελευταία του κρίση.

3. Κατά την κρίση προαγωγής του Έφημερίου, τό οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο όφείλει να λάβει ύπ' όψιν του τά έξης κριτήρια:

α) Απόδοση στά γενικά έφημεριακά καθήκοντα, όπως αυτά όρίζονται από τούς Έιρους Κανόνες, τούς Κανονισμούς, τις Απόφάσεις και τις Έγκυκλίους της Έιράς Συνόδου και του οικείου Μητροπολίτου.

β) Απόδοση στά ειδικά έφημεριακά καθήκοντα, τά

όποια του αναθέτει ο οικείος Μητροπολίτης, όπως του Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, του υπευθύνου νεότητας, του υπευθύνου φιλανθρωπικού έργου κ.ά. Στην περίπτωση αυτή αξιολογείται επιπλέον στην Έκθεση Αξιολόγησης (τέταρτο μέρος) και από τον Γενικό Υπεύθυνο της αντίστοιχης Ειδικής Ποιμαντικής Δραστηριότητας, αν υπάρχει.

γ) Τυχόν πειθαρχικές ποινές.

δ) Έπιμόρφωση από πιστοποιημένους φορείς.

4. Κατά της απόφασης του οικείου Μητροπολιτικού Συμβουλίου για την περί βαθμολογικής προαγωγής ή μη του Έφημεριού κρίση του, δικαιούται ο Έφημεριος να ασκήσει προσφυγή ενώπιον της Δ.Ι.Σ., ή οποία κρίνεται κατόπιν σχετικής γνωμοδότησης της Συνοδικής Επιτροπής επί των Δογματικών και Νομοκανονικών Ζητημάτων.

5. Έκθεση Αξιολόγησης του παρόντος συντάσσεται και για τους Διακόνους. Επίσης ή έκθεση του παρόντος συντάσσεται και για τους Ίεροκήρυκες του Ν. 817/1978 και τους Ίεροκήρυκες του Ν. 1811/1988, οι οποίοι αξιολογούνται κατά τις διατάξεις της παρούσης, ένεκα της λειτουργικής, διδακτικής και ποιμαντικής φύσεως της Ίερωσύνης και της ειδικής αυτών διακονίας και ή έκθεση υποβάλλεται στή Δ.Ι.Σ. διά τά κατ' αυτήν.

6. Ο τύπος της Έκθέσεως Αξιολόγησης των κληρικών περιέχεται στό Παράρτημα του παρόντος, του οποίου αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα.

7. Σέ περίπτωση πού δέν είναι δυνατός ο όρισμός του πρώτου ή του δεύτερου αξιολογητή, ή καί των δύο, είτε έπειδή δέν ύφίστανται Αρχιερατικοί Έπίτροποι, είτε έπειδή ο οικείος Μητροπολίτης δέν έχει διορίσει Πρωτοσύγκελλο ή Γενικό Αρχιερατικό Έπίτροπο, είτε έπειδή ο κρινόμενος είναι ο ίδιος ο Πρωτοσύγκελλος ή ο Γενικός Αρχιερατικός Έπίτροπος ή κάποιος από τους Αρχιερατικούς Έπιτρόπους, είτε έπειδή ύφίστανται βάσιμες ύπόνοιες μεροληψίας έκ μέρους κάποιου αξιολογητή καί αυτός δηλώνει ότι απέχει ή πρέπει να έξαιρεθεί, ή για όποιοιδήποτε άλλο λόγο, τότε όρίζεται μέ πράξη του Μητροπολίτου ως αξιολογητής έτερος κληρικός.

8. Τό πρώτο μέρος της Έκθέσεως Αξιολόγησης συντάσσεται από τον ίδιο τον αξιολογούμενο κληρικό. Ο αξιολογούμενος κληρικός δέν αποτελεί μόνον τό αντικείμενο της αξιολόγησης, αλλά συμμετέχει σ'

αυτήν εκφέροντας τον δικό του λόγο καί καταθέτοντας τή δική του άποψη. Πρός τούτο δηλώνονται τά στοιχεία του προσώπου καί ή ύφισταμένη ύπηρεσιακή κατάσταση, καθώς καί οι βασικοί τίτλοι σπουδών, πού λαμβάνονται ύπ' όψιν για τήν κατάταξη του κληρικού σέ μισθολογική κατηγορία (ΠΕ, ΤΕ, ΔΕ, ΥΕ).

9. Κατόπιν ο κληρικός περιγράφει: α) τά καθήκοντά του κατά τον χρόνο της αξιολόγησης (δηλαδή κατά τό παρελθόν έτος), καθώς καί τήν ανταπόκρισή του σέ αυτά, β) τίς δυσκολίες τίς όποιες αντιμετώπισε κατά τήν ένασκηση των καθηκόντων του καί γ) τήν τυχόν έπιμόρφωσή του, ή όποία πραγματοποιήθηκε κατά τήν ύπό αξιολόγηση περίοδο, από πιστοποιημένους φορείς είτε από συνέδρια, έπιμορφωτικά προγράμματα κ.λπ.

10. Τό πρώτο μέρος κατακλείεται μέ τήν αυτοβαθμολόγηση του αξιολογούμενου κληρικού στά επί μέρους κριτήρια, τά όποια έν συνεχεία θα βαθμολογήσουν οι αξιολογητές. Η βαθμολογία του κληρικού από τον ίδιο δέν λαμβάνεται ύπ' όψιν από τους βαθμολογητές καί δέν συυπολογίζεται κατά τον προσδιορισμό του μέσου όρου της βαθμολογίας, ή όποία λαμβάνεται ύπ' όψιν για τον σχηματισμό κρίσεως του Μητροπολιτικού Συμβουλίου.

11. Η συμπλήρωση του έντύπου πρώτα από τον αξιολογούμενο καί έπειτα από τους αξιολογητές γίνεται σύμφωνα μέ όσα διαλαμβάνονται στην παρούσα καί μέ σημείωση πραγματικών γεγονότων καί στοιχείων. Προσωπικοί χαρακτηρισμοί ή ύποθέσεις δέον όπως άποφεύγονται. Η βαθμολογία πρέπει να είναι αντικειμενική, προσεκτική καί μέ μεγάλη διάκριση έκ μέρους των αξιολογητών. Δέν είναι δυνατόν να βαθμολογούνται όλοι μέ τήν ίδια βαθμολογία, διότι μέ τον τρόπο αυτόν άδικούνται οι έργατικοί καί έπαναπαύονται οι ράθυμοι.

12. Τό δεύτερο μέρος της Έκθέσεως Αξιολόγησης συντάσσεται από τον πρώτο αξιολογητή.

13. Ο βαθμολογητής λαμβάνει ύπ' όψιν του ότι ή αξιολόγηση κληρικού είναι έξ όρισμού δυσχερής, ότι ύφίστανται τμήματα της ποιμαντικής διακονίας έξ άρχης άπόρρητα ή καλυπτόμενα από τήν αναγκαία διάκριση, ώστε να μήν καθίστανται έμφανη (π.χ. τό άπόρρητο της Έξομολόγησης, ή προστασία προσωπικών δεδομένων των βοηθουμένων από τίς προνοιακές δραστηριότητες της Έκκλησίας) καί ότι, έν

ὄψει τῶν ἀνωτέρω, ἡ ἀξιολόγηση ἀπαιτεῖ διάκριση, ἀντικειμενικότητα καί σφαιρικότητα. Ἡ ἀξιολόγηση διατυπώνεται σέ βαθμολογική κλίμακα 0 ἕως 10 καί ἀπαιτεῖται σαφής καί συγκεκριμένη αἰτιολογία τῆς μέ πραγματικά στοιχεῖα, χωρίς ἀόριστες ἐκτιμήσεις ἢ γενικόλογους χαρακτηρισμούς.

14. Πρῶτο βαθμολογούμενο κριτήριο εἶναι ἡ ἀπόδοση τοῦ κληρικοῦ στά γενικά ἐφημεριακά καθήκοντα, συνδεομένη ἄμεσα μέ τήν κατάρτιση αὐτοῦ, νοουμένη ὄχι μόνον ὡς ἀπόκτηση τίτλων σπουδῶν, ἀλλά κυρίως ὡς γνώση καί βίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας. Στίς τρεῖς ὑποομάδες ἐλέγχεται: α) ἡ διαρκής κατάρτιση καί ἐνημέρωση τοῦ κληρικοῦ, β) ἡ δυνατότητα ἐξωτερικεύσεως καί μεταλαμπαδεύσεως τῶν θεολογικῶν γνώσεων καί τῶν πνευματικῶν ἐμπειριῶν, ἀλλά καί γ) ἡ συνέπεια κατά τήν ἄσκηση τῶν ἐφημεριακῶν καθηκόντων (φυσική παρουσία τοῦ κληρικοῦ στόν Ἱερό Ναό, συνέπεια στήν τέλεση τῶν Ἀκολουθιῶν καί τῶν ποιμαντικῶν δραστηριοτήτων, ἀνταπόκριση στίς ἀπαιτήσεις τῆς Ἑνορίας κ.λπ.).

15. Δεύτερο βαθμολογούμενο κριτήριο εἶναι ἡ ποιμαντική διακονία, ὅπως αὕτη διαπιστώνεται στήν πράξη (εἰδικά ἐφημεριακά καθήκοντα). Στίς τρεῖς ὑποομάδες βαθμολογεῖται: α) ἡ διακονία στό παγιωμένο ποιμαντικό, κοινωνικό καί φιλανθρωπικό ἔργο, ὅπως αὐτό προσδιορίζεται ἀπό τοὺς Ἱερούς Κανόνες καί τό Τυπικό τῆς Ἐκκλησίας, τίς Ἐγκυκλίους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τοῦ ἐπιχώριου Μητροπολίτου, ἀλλά καί τήν ἐντόπια συνήθεια καί πρακτική, β) ἡ ἰκανότητα ἀνταποκρίσεως σέ εἰδικές συνθήκες καί ἔκτακτες ποιμαντικές καταστάσεις, ἐφ' ὅσον ὑπάρξουν, ὅποτε καί ἀποτυπώνεται ὁ ζήλος καί ἡ πιστότητα στό ἱερατικό καθήκον, καί γ) βαθμολογεῖται ὅ,τι ἐξωτερικεύει τήν ἱεραποστολική διάθεση καί ἐπιθυμία μέ τήν ἀνάληψη πρωτοβουλιῶν, τήν ἐφαρμογή καινοτόμων ποιμαντικῶν μεθόδων, ἀλλά καί τήν ἐφευρετικότητα μέ τήν ὑποβολή καί ὑλοποίηση προτάσεων γιά στοχευμένη ποιμαντική δράση.

16. Σημαντικό στοιχεῖο τοῦ ἀξιολογούμενου εἶναι ἡ προσεγμένη, φιλάδελφη καί πνευματική συμπεριφορά ἀξιολογούμενη κατά σειρά προτεραιότητας ὡς ἐξῆς: α) πρωτίστως βαθμολογεῖται ἡ συμπεριφορά καί συνεργασία μέ τόν ἐπιχώριο Μητροπολίτη, ἀλλά καί τά διοικητικά ὄργανα τῆς οἰκείας Ἱερᾶς Μητροπόλεως, β)

πέραν τῆς ἀρμόζουσας συμπεριφορᾶς καί συνεργασίας μέ τήν οἰκεία ἐκκλησιαστική ἀρχή, ὡς ἀπαραίτητη ἀξιολογεῖται καί ἡ δέουσα συμπεριφορά πρὸς τό Χριστεπώνυμο πλήρωμα, ὥστε νά προσωποποιεῖ τόν Ἱερέα ὡς πατέρα του, γ) ὁμοίως, βαθμολογεῖται καί ἡ συμπεριφορά καί ἡ συνεργασία μέ συνεφημερίου καί τοπικές ἀρχές.

17. Στοιχεῖο, τό ὁποῖο βαθμολογεῖ ὁ πρῶτος βαθμολογητής εἶναι καί ἡ ἐπιμόρφωση, ἀξιολογούμενη κατά σειρά προτεραιότητας ὡς ἐξῆς: α) πρωτίστως ἐπιβάλλεται νά λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἐπιμόρφωση, ἡ ὁποία πραγματοποιεῖται ἀπό πιστοποιημένους πρὸς τοῦτο φορεῖς. Οἱ βεβαιώσεις τέτοιων φορέων λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καί αὐτοτελῶς κατά τίς βαθμολογικές προαγωγές τῶν κληρικῶν, ἰδίως σέ περιπτώσεις ἰσοβαθμίας, β) ὡς ἐξαιρετική ἐπίδοση λογίζεται ἡ συμμετοχή τοῦ κληρικοῦ ὡς ὁμιλητῆ σέ συνέδριο, τό συγγραφικό ἔργο (π.χ. ἀρθρογραφία, ἔκδοση βιβλίων), ἡ ἐνεργός συμμετοχή σέ ἐπιμορφωτικά προγράμματα τῆς Μητροπόλεως (π.χ. καθηγητής Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Σχολῆς Γονέων κ.λπ.), γ) ἡ συμμετοχή στά κατά τόπους ἐπιμορφωτικά σεμινάρια, ἡμερίδες καί Ἱερατικές Συνάξεις ἢ συνέδρια τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κατά τήν ἀξιολόγηση τοῦ Κληρικοῦ, ἀσχέτως ἐάν χορηγεῖται βεβαίωση ἀπό πιστοποιημένο φορέα ἐπιμορφώσεως, καί χαρακτηρίζεται ὡς ἐξαιρετική ἐπίδοση καί βαθμολογεῖται ἀναλόγως.

18. Τέλος, ὁ πρῶτος ἀξιολογητής δύναται νά καταθέσει τίς κατά τήν κρίση του προτάσεις ἢ παρατηρήσεις γιά τή βελτίωση τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἀξιολογούμενου. Αὐτό τό τμήμα δέν βαθμολογεῖται, οὔτε λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατά τήν κρίση προαγωγῆς τοῦ ἐφημερίου ἀπό τό Μητροπολιτικό Συμβούλιο. Οἱ προτάσεις καί παρατηρήσεις παρίστανται ὡς ἀφορμή προτροπῆς πρὸς τόν ἀξιολογούμενο, ἀπό κάποιον, κατά τεκμήριο ἐμπειρότερο του, κληρικό καί διατυπώνονται μετά προσοχῆς.

19. Τό τρίτο μέρος τῆς Ἐκθέσεως Ἀξιολογήσεως συντάσσεται ἀπό τόν δεύτερο ἀξιολογητή. Τά ἀνωτέρω γιά τόν τρόπο βαθμολογήσεως ἀπό τόν πρῶτο βαθμολογητή, ἰσχύουν ἀναλόγως καί γιά τόν δεύτερο. Σέ περίπτωση ἀποκλίσεως τῆς βαθμολογίας τοῦ δευτέρου ἀπό τόν πρῶτο ἀξιολογητή, ἡ ὁποία

υπερβαίνει τις δύο μονάδες, ο δεύτερος αξιολογητής όφειλε να αιτιολογήσει ειδικώς την απόκλισή του. Η ειδική αιτιολογία της απόκλισης πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία.

20. Εάν στον Έφημέριο έχει ανατεθεί θέση ευθύνης (π.χ. Προεδρία Έκκλησιαστικού Συμβουλίου, ευθύνη Φιλοπτώχου Ταμείου, ευθύνη Νεότητας, ευθύνη κάποιου Ίδρύματος, κ.λπ.) ή απόδοση σε αυτήν αξιολογείται ειδικώς από τον γενικώς αρμόδιο της οικείας Ίερās Μητροπόλεως για τη συγκεκριμένη διακονία (για τα ανωτέρω παραδείγματα αντίστοιχως, από τον Πρωτοσύγκελλο ή Γενικό Αρχιερατικό Επίτροπο, από τον υπεύθυνο του Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου, από τον υπεύθυνο του Γραφείου Νεότητας κ.λπ.). Σε περίπτωση κατά την οποία σε έναν Έφημέριο έχουν ανατεθεί περισσότερα του ενός ειδικά έφημεριακά καθήκοντα, τότε αξιολογείται βαθμολογούμενος διαδοχικώς από τους αντίστοιχους αρμοδίους και εξάγεται ο μέσος όρος.

21. Στο τέλος της Εκθέσεως Αξιολογήσεως και πρό της θεωρήσεως της από τον οικείο Μητροπολίτη, αναγράφονται οι ποινές, οι οποίες κατεγνώσθησαν εις βάρος του αξιολογούμενου Κληρικού κατά τό παρελθόν έτος. Οι ποινές δέν υπόκεινται σε (άρνητική) βαθμολόγηση. Καταχωρίζονται και λαμβάνονται υπ' όψιν από τό Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

22. Η Έκθεση Αξιολογήσεως του Έφημερίου ολοκληρώνεται μέ τήν θεώρησή της από τον οικείο Μητροπολίτη.

23. Ο αξιολογούμενος έχει δικαίωμα μελέτης της συμπληρωμένης Έκθέσεως Αξιολογήσεως του ή λήψεως αντιγράφου αυτής μέ έξοδά του, εάν τό ζητήσει.

Άρθρο 12

Μεταθέσεις Έφημερίων

1. Έφημέριος μετατίθεται:

α) Ύστερα από αίτησή του.

β) Μέ απόφαση της Δ.Ι.Σ., ύστερα από αιτιολογημένη πρόταση του οικείου Μητροπολίτου, έφ' όσον ή περαιτέρω παραμονή του Έφημερίου στην ένορία αποβαίνει ασύμφορος για τήν πνευματική της ζωή. Η Δ.Ι.Σ. προσκαλεί σε άκρόαση τόν Έφημέριο πριν από τή λήψη της απόφασέως της. Ο συνολικός αριθμός τών

μέ αυτήν τή διαδικασία μετατιθεμένων δέν μπορεί να υπερβαίνει κατ' έτος τούς τρεις ανά Ίερά Μητρόπολη, στή δέ Ίερά Αρχιεπισκοπή Άθηνών τούς δέκα.

γ) Λόγω ποινής έπιβαλλομένης τελεσιδικως υπό του Συνοδικού Δικαστηρίου κατά τά ειδικότερον όριζόμενα στον Νόμο περί Έκκλησιαστικών Δικαστηρίων (άρθρο 37 παρ. 7 του Ν. 590/1977).

2. Άμοιβαία μετάθεση Έφημερίων πού έχουν τά Ίδια προσόντα μεταξύ δύο ένοριών τής αυτής Μητροπόλεως συντελείται μέ τή συγκατάθεση τών μετατιθεμένων και Πράξη του οικείου Μητροπολίτου.

Άρθρο 13

Απόσπαση Έφημερίων

Απόσπαση Έφημερίου σε άλλη κενή όργανική θέση δέν μπορεί να παραταθεί πέραν τών τριών μηνών συνεχώς ή διακεκομένως μέσα στο Ίδιο έτος, έκτός αν ή απόσπαση γίνεται ύστερα από αίτησή του ή μέ τή συγκατάθεσή του (άρθρο 37 παρ. 4 του Ν. 590/1977). Έπιτρέπεται υπό τούς όρους του προηγούμενου έδαφίου απόσπαση έφημερίων και σε Ίερό Προσκύνημα για κάλυψη τών πνευματικών και διοικητικών αναγκών του ή και σε άλλη Ίερά Μητρόπολη, έφ' όσον ύφίσταται προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οικείου Μητροπολίτου, για όρισμένο διάστημα, δυνάμενο να ανανεωθεί.

Άρθρο 14

Άφυπνέτηση Έφημερίων

1. Οι Έφημέριοι μπορούν να αποχωρούν τής ύπηρεσίας ύστερα από αίτησή τους μετά από τή συμπλήρωση του 70ου έτους τής ηλικίας τους, ως και 35 έτη πλήρους έφημεριακής ύπηρεσίας, ή και σε προγενέστερο χρόνο, έφ' όσον ύφίσταται άνικανότητα προς έκτέλεση τών έφημεριακών τους καθηκόντων λόγω νόσου πνευματικής ή σωματικής, ή όποια πιστοποιείται αρμοδίως σύμφωνα μέ τίς διατάξεις πού έφαρμόζονται αναλογικώς επί τών πολιτικών δημοσίων διοικητικών υπαλλήλων. Η πιστοποίηση αυτή προκαλείται είτε μέ αίτηση του Έφημερίου, είτε μέ ένεργεια του οικείου Μητροπολίτου, προς τήν αρμόδια Ύγειονομική Έπιτροπή του άρθρου 165 του Ν. 3528/2007, όπως ισχύει.

2. Μετά από τήν κατά τά ανωτέρω διαπίστωση τής άνικανότητας, ό οικείος Μητροπολίτης διορίζει προσωρινό Έφημέριο μέχρι τήν πλήρωση τής θέσεως κατά τίς διατάξεις του παρόντος Κανονισμού.

Ός προς τήν άφυπηρέτηση τών Έφημερίων τών Κοιμητηρίων εφαρμόζεται ειδικότερα τό άρθρο 14 παρ. 9 του Κανονισμού 8/1979, όπως ισχύει.

3. Η ιδιότητα του θρησκευτικού λειτουργού, ή πνευματική σχέση και ή κανονική εξάρτηση του Κληρικού από τόν οικείο Μητροπολίτη δέν παύει, λόγω τής άφυπηρετήσεώς του ως έφημερίου.

Άρθρο 15

Παύση Έφημερίων

Ό Έφημέριος, πλύν τών περιπτώσεων άφυπηρετήσεως που προβλέπονται στό προηγούμενο άρθρο, παύεται από τής θέσεώς του:

α) Λόγω ποινής, σύμφωνα μέ τόν Νόμο περί Έκκλησιαστικών Δικαστηρίων.

β) Εάν έπιδειξει συμπεριφορά αντίθετη προς τίς υπηρεσιακές του υποχρεώσεις, όπως εάν εγκαταλείψει τή θέση του χωρίς άδεια πέραν τών 30 ήμερών άδικαιολογήτως, ή εάν δέν συμμορφωθεί προς νομίμως γενομένη άπόσπαση. Ουσιώδη τύπο τής σχετικής Πράξεως του Μητροπολίτου άποτελεί στίς περιπτώσεις αυτές ή προηγούμενη κλήση του Έφημερίου νά άπολογηθεί ή νά παράσχει έξηγήσεις.

γ) Εάν Έφημέριος, ό όποιος κατέχει θέση δημοσίου υπάλληλου και μετατεθεί, άποσπασθεί ή μεταταχθεί ως υπάλληλος σέ άλλη περιφέρεια, μέ συνέπεια νά καθίσταται άδύνατη ή εκτέλεση τών έφημεριακών του καθηκόντων και έφ' όσον δέν έχει δοθεί συγκατάθεση ώστε νά εκδοθεί Άπολυτήριο Γράμμα για τήν ένταξή του στή Μητρόπολη του τόπου μεταθέσεως, άποσπάσεως ή μετατάξεώς του.

Άρθρο 16

Άπόλυση Έφημερίων

1. Ό οικείος Μητροπολίτης δέν δύναται νά χορηγήσει Άπολυτήριο Γράμμα προς τόν Έφημέριο, προκειμένου αυτός νά ένταχθεί στή δικαιοδοσία άλλης Έρεάς Μητροπόλεως, εάν προηγούμενως δέν έχει τήν

έγγραφη συγκατάθεση του Μητροπολίτου του τόπου τής νέας εγκαταστάσεως του Κληρικού (άρθρο 56 παρ. 6 του Ν. 590/1977).

2. Τυχόν Άπολυτήριο Γράμμα χωρίς άναφορά τής Έρεάς Μητροπόλεως προορισμού του Έφημερίου ή χωρίς τή συγκατάθεση του Άρχιερέως του τόπου, στόν όποίο ό Κληρικός θά εγκατασταθεί, είναι άκυρο.

3. Προκειμένου περί Έφημερίου ιερομονάχου άπαιτείται πρό τής έκδόσεως του Άπολυτηρίου Γράμματος και ή βεβαίωση περί τής άποδοχής του υπό τής Έρεάς Μονής και άποδοχής τής έγγραφής του στό Μοναχολόγιο τής Έρεάς Μονής, στήν όποία πρόκειται νά έγγραφεί.

Άρθρο 17

Χειροτονία ως Έφημερίων έν ενεργεία ή συνταξιούχων (δημοσίων ή ιδιωτικών) υπάλληλων

1. Συνταξιούχοι πρώην δημόσιοι ή ιδιωτικοί κ.λπ. υπάλληλοι, οί όποιοι έχουν τά κανονικά και νόμιμα προσόντα και δέν υπερέβησαν τό 70ό έτος τής ηλικίας τους, έφ' όσον είναι άπόφοιτοι Δευτεροβάθμιας Έκπαιδεύσεως, μπορούν νά χειροτονηθούν και νά τοποθετηθούν σέ κενές έφημεριακές θέσεις, κωμώπων ή χωρίων, μέ πληθυσμό κάτω τών 5.000 κατοίκων, κατά τήν τελευταία άπογραφή. Ός προς τή μισθοδοσία τών ανωτέρω εφαρμόζονται οί έκάστοτε ισχύουσες διατάξεις τής συνταξιοδοτικής νομοθεσίας. Πρό τής χειροτονίας τους υποχρεούνται αυτοί νά παρακολουθήσουν ταχύρρυθμη έκκλησιαστική έπιμόρφωση σέ πιστοποιημένο φορέα.

2. Άπασχολούμενοι ως έργατοτεχνικό προσωπικό ή υπάλληλοι στόν ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα ή σέ έλευθέρια επαγγέλματα, έφ' όσον ή φύση τής άπασχολήσεώς τους δέν αντίκειται στήν ιδιότητα του όρθοδόξου Κληρικού, κατά τίς προβλέψεις τής υπ' άριθ. 2812/2005 σχετικής Έγκυκλίου τής Έρεάς Συνόδου, και έχουν τά άπαιτούμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, μπορούν νά χειροτονηθούν και νά τοποθετηθούν ως Έφημέριοι σέ κενές έφημεριακές θέσεις, διατηρώντας τήν άπασχολήσή τους. Κατά τήν ανωτέρω Έγκύκλιο τής Έρεάς Συνόδου συμβατές μέ τήν ιδιότητα του Κληρικού άπασχολήσεις, οί όποιες δύναται νά έξασκούνται έκ παραλλήλου μέ τήν έφημεριακή ιδιό-

τητα, είναι: οί χειρωνακτικές καί τεχνικές έργασίες (α. παραδοσιακά επαγγέλματα: αγροτικά π.χ. αγρότου, αλιέως, κτηνοτρόφου, πτηνοτρόφου, μελισσοκόμου, ή κηροπλάστου κ.λπ.· β. τά τεχνικά επαγγέλματα: π.χ. του ξυλουργού, επίπλοποιού, ύποδηματοποιού κ.λπ., του τεχνικού ηλεκτρικών, ηλεκτρονικών, ύπολογιστικών ή ύδραυλικών δικτύων κ.λπ.), οί ύπαλληλικές έργασίες (ύπαλληλικές θέσεις μέ σχέση έργασίας ή δημοσίου δικαίου στόν ιδιωτικό τομέα ή καί στόν δημόσιο τομέα ώς πολιτικό προσωπικό)· τά έπιστημονικά επαγγέλματα (α. έκπαιδευτικά: διδάσκαλοι, καθηγητές σέ όλες τίς εκπαιδευτικές βαθμίδες, β. έρευνητικά: φυσικοί, χημικοί, βιολόγοι, μεταλλειολόγοι, γεωλόγοι, σεισμολόγοι, γεωχημικοί, μετεωρολόγοι, άστροφυσικοί κ.ά., γ. ίατρικά επαγγέλματα: άπαντα έπιτρέπονται, πλήν του γυναικολόγου καί του ίατροδικαστού, δ. επαγγέλματα κοινωνικής καί άνθρωπιστικής φύσεως: ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές κ.λπ., ε. τά νομικά επαγγέλματα δέν έπιτρέπονται, έκτός της σχετικής μέ τήν νομική έπιστήμη διδακτικής ή καί έρευνητικής δραστηριότητας), ένώ δέν συμβιβάζονται δραστηριότητες πού άπαγορεύονται σέ κληρικό κατά τό κανονικό δίκαιο της Όρθοδόξου Άνατολικής Έκκλησίας του Χριστού: (α) κανόνες ΜΔ΄ τών Άγίων Άποστόλων, ΙΖ΄ της Α΄ Οίκουμενικής Συνόδου, Ι΄ της Πενθέκτης, Δ΄ της έν Λαοδικεία καί Ε΄ της έν Καρθαγένη Συνόδου, β) κανόνες Θ΄ καί ΟΣΤ΄ της Πενθέκτης Οίκουμενικής Συνόδου, ΚΔ΄ της έν Λαοδικεία καί ΜΖ΄ της έν Καρθαγένη Συνόδου, γ) κανόνες ΜΒ΄ τών Άγίων Άποστόλων, ΚΔ΄ καί Ν΄ της Πενθέκτης Οίκουμενικής Συνόδου, δ) κανόνες ΝΑ΄ της Πενθέκτης Οίκουμενικής Συνόδου καί ΝΓ΄ της έν Καρθαγένη Συνόδου, ε) κανόνες ΞΑ΄ της Πενθέκτης Οίκουμενικής Συνόδου, ΚΔ΄ της έν Άγκύρα καί ΛΣΤ΄ της έν Λαοδικεία Συνόδου, ΠΓ΄ του Μ. Βασιλείου, στ) κανόνες ΣΤ΄ καί ΠΓ΄ τών Άγίων Άποστόλων, Γ΄ καί Ζ΄ της Δ΄ Οίκουμενικής Συνόδου, Ι΄ της Ζ΄ Οίκουμενικής Συνόδου).

Άρθρο 18

Πλήρωση ειδικών έφημεριακών θέσεων

Ό διορισμός Έφημερίων σέ Ίερούς Ναούς κοιμητηρίων ή φιλανθρωπικών, νοσηλευτικών, εκπαιδευτικών, σωφρονιστικών κ.λπ. φορέων καί ίδρυμάτων, συμπερι-

λαμβανομένου καί του Πανελληνίου Ίερού Ίδρύματος Εύαγγελιστρίας Τήνου, διενεργείται από τόν οικείο Μητροπολίτη, μεταξύ όσων έχουν τά άπαιτούμενα από τόν παρόντα Κανονισμό προσόντα Κληρικών γιά τήν περιοχή, όπου οί Ίεροί Ναοί εύρίσκονται, αξιολογούνται δέ κατά τίς διατάξεις του παρόντος Κανονισμού.

Άρθρο 19

Έφημέριοι – Ίεροκήρυκες

1. Άσχέτως του αριθμού οικογενειών μιås ένορίας, έφ΄ όσον οί πνευματικές άνάγκες της άπαιτούν τόν διορισμό Κληρικού καταλλήλου γιά τό κήρυγμα, τήν έξομολόγηση, τήν κατηχητική διακονία καί τά παρόμοια, δύναται ό οικείος Μητροπολίτης νά διορίζει, ως «Έφημέριο–Ίεροκήρυκα», κληρικό κατάλληλο από όσους Ίερομονάχους είναι έγγεγραμμένοι στά Μοναχολόγια τών Ίερών Μονών της οικείας Ίεράς Μητροπόλεως καί έχουν τά νόμιμα προσόντα. Ό «Έφημέριος–Ίεροκήρυκας», έντασσόμενος σέ μισθολογική κατηγορία βάσει τών προσόντων του, δύναται νά άσκεί τά ως άνω καθήκοντα σέ περισσότερες από μία έως καί δέκα ενορίες. Ό διοριζόμενος ως «Έφημέριος–Ίεροκήρυκας» κατά τίς διατάξεις του παρόντος άρθρου περιορίζεται άποκλειστικώς στά άνωτέρω πνευματικά καθήκοντα χωρίς άνάμειξη στα καθήκοντα καί δικαιώματα τών Έφημερίων.

2. Έκλιπουσών τών πνευματικών αναγκών του διορισμού τών κατά τά άνωτέρω Έφημερίων, ό οικείος καί διορίσας αύτούς Μητροπολίτης δύναται νά άνακαλέσει τόν διορισμό τους.

Άρθρο 20

Διορισμός Διακόνων

1. Όργανικές θέσεις Διακόνων σέ ένοριακούς Ίερούς Ναούς ύφίστανται σύμφωνα μέ τά προβλεπόμενα από τό Ν.Δ. 1398/1973 (ΦΕΚ Α΄ 112/23.5.1973), όπως ισχύει.

2. Έπιτρέπεται χειροτονία έγγάμου ως Διακόνου γιά τήν κάλυψη κενής όργανικής θέσεως. Μοναχοί χειροτονούνται Διάκονοι γιά τήν κάλυψη τελετουργικών αναγκών της Ίεράς Μονής, στό μοναχολόγιο της όποίας είναι έγγεγραμμένοι ως μοναχοί, ή εύρύτερα της Ί. Μητροπόλεως. Η κατά παράβαση της

παρούσης διατάξεως τελουμένη χειροτονία είναι αντικανονική ως απολελυμένη.

3. Ο διορισμός των Διακόνων διενεργείται με απόφαση του οικείου Μητροπολίτου, κατά τις προβλέψεις του Ν.Δ 1398/1973, εφαρμοζομένων σέ αυτούς κατ' αναλογίαν των διατάξεων των άρθρων 4, 5 καί 7 έως καί 17 του παρόντος Κανονισμού.

4. Τά του βαθμολογίου, τής μισθοδοσίας, τής ασφάλισως καί τής συνταξιοδοτήσεως των Διακόνων των ένοριακών Ίερών Ναών διέπονται από τις έκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.

5. Τά πάσης φύσεως καθήκοντα του διακόνου έγκύρως ανάτιθενται σέ αυτόν άκομη καί εάν δέν μισθοδοτείται από οποιαδήποτε πηγή, έφ' όσον αυτός συγκατατίθεται στόν διορισμό του.

Άρθρο 21
Διορισμός Ίεροκηρύκων

1. Οργανικές θέσεις Ίεροκηρύκων στήν Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών καί στίς Ίερές Μητροπόλεις ύφίστανται σύμφωνα μέ τά προβλεπόμενα από τό άρθρο 25 του Ν. 817/1978.

2. Στίς θέσεις αυτές διορίζονται μέ απόφαση του οικείου Μητροπολίτου άγαμοι Κληρικοί, άπόφοιτοι Ορθόδοξης Θεολογικής Σχολής ή των τμημάτων Ίερατικών Σπουδών των Άνωτάτων Έκκλησιαστικών Ακαδημιών. Ως πρός τή μισθοδοσία, τήν ασφάλιση καί τή συνταξιοδότηση αυτών εφαρμόζονται οι έκάστοτε ισχύουσες σχετικές διατάξεις.

3. Έφημέριοι, έχοντες τά πρός τουτο νόμιμα προόντα, δύνανται νά μετατάσσονται σέ κενές οργανικές θέσεις Ίεροκηρύκων των Ίερών Μητροπόλεων τής Έκκλησίας τής Ελλάδος καί άντιστρόφως, δι' άποφάσεως τής Δ.Ι.Σ., δημοσιευομένης εις τήν Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως, κατόπιν αίτήσεως του ενδιαφερομένου καί συμφώνου γνώμης του οικείου Μητροπολίτου.

Άρθρο 22
Ειδική διάταξη

Οί λαϊκοί έκκλησιαστικοί υπάλληλοι, οι κατέχοντες θέσεις εκ μετατροπής οργανικών διακονικών θέσεων καί, κατά τις κείμενες διατάξεις, μισθοδοτούμενοι

υπό του Δημοσίου υπάγονται στίς διατάξεις του Κανονισμού 5/1978 «Περί Κώδικος Έκκλησιαστικών Υπαλλήλων» (ΦΕΚ Α' 48/3.4.1978), σύμφωνα μέ τήν παράγραφο 5 του άρθρου 20 του Νόμου 1476/1984 (ΦΕΚ 136 Α').

Άρθρο 23
Κατάργηση άντιθέτων διατάξεων

Κάθε γενική ή ειδική διάταξη Κανονισμού, ή όποία άντίκειται στόν παρόντα Κανονισμό καταργείται.

Άρθρο 24
Έναρξη ισχύος του Κανονισμού

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού αρχίζει από τήν ημέρα τής δημοσιεύσεώς του στήν Έφημερίδα τής Κυβερνήσεως καί τό περιοδικό ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΝΤΥΠΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ (ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΩΝ)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ _____

Άριθμ. Πρωτ.: _____ Έν _____ τή _____ 20__

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

(Εφημεριών και Διακόνων)

Έτους _____

Α'. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

(Συμπληρώνεται από τον αξιολογούμενο)

_____ (Επίσημο) _____ (Όνομα) _____ (Πατρώνυμο)

_____ (Κατηγορία) _____ (Βαθμός) _____ (Τίτλος θέσης)

1. ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ – ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΕΣΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΣ

α) Συνοπτική περιγραφή του γενικού έργου και των ειδικών καθηκόντων: _____

β) Δυσχέρεις και προβλήματα: _____

γ) Επιμόρφωση - συγγραφικό έργο - άρθρα - βιβλίους: _____

Άριθ. 574/1646/2018

Κανονισμός συστάσεως ἐκκλησιαστικοῦ
Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
μέ τήν ἐπωνυμίαν: «Κέντρο Γεροντολογίας καί
Προνοιακῆς Ὑποστηρίξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀθηνῶν – Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα»

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἄρθρο 1ο
Σύσταση – Ἐπωνυμία – Ἔδρα – Σφραγίδα

Ἔχουσα ὑπ' ὄψιν:

1) τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 29 παρ. 2 τοῦ ν. 590/1977 «Περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καί τό ἄρθρο 68 παρ. 1 ὑποπαρ. 5 τοῦ ν. 4235/2014,

2) τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας πρὸς τό χριστεπώνυμον πλήρωμα, τὰς ἀπορρέουσας ἐκ τῶν Εὐαγγελικῶν ἐπιταγῶν, τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῶν Νόμων τοῦ Κράτους,

3) τὰς ὑφισταμένας κοινωνικάς, ποιμαντικάς καί πνευματικάς ἀνάγκας τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,

4) τήν ἀριθ. 940/8.2.2018 πρότασιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Παύλου,

5) τήν ὑπ' ἀριθ. 6/9.2.2018 Γνωμοδότησιν τοῦ Εἰδικοῦ Νομικοῦ Συμβούλου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,

6) τήν ἀπό 14.3.2018 ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

Ἀποφασίζει:

συνιστᾷ Ἐκκλησιαστικόν Ἰδρυμα ὑπὸ τήν ἐπωνυμίαν «Κέντρο Γεροντολογίας καί Προνοιακῆς Ὑποστηρίξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν – Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα», ἡ λειτουργία τοῦ ὁποίου θά ρυθμίζεται ἀπὸ τόν ἐπόμενον Κανονισμό:

Κανονισμός συστάσεως, διοικήσεως καί
λειτουργίας ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος
τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μέ τήν ἐπωνυμία:
«Κέντρο Γεροντολογίας καί Προνοιακῆς
Ὑποστηρίξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
– Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα»

1. Συστήνεται στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα μέ τήν ἐπωνυμία «Κέντρο Γεροντολογίας καί Προνοιακῆς Ὑποστηρίξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν – Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα», ὡς Νομικό Πρόσωπο Ἰδιωτικοῦ Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), μὴ κερδοσκοπικοῦ χαρακτήρα, αὐτοτελοῦς διαχείρισης, ὑπαγόμενον στήν πνευματική δικαιοδοσία καί διοικητική ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διεπόμενον: α) ἀπὸ τίς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 59 παρ. 2 καί τοῦ ἄρθρ. 29 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977, ὅπως αὐτό ἰσχύει μετὰ τήν τροποποίησή του ἀπὸ τό ἄρθρο 68 παρ. 1 ὑποπαρ. 5 τοῦ Ν. 4235/2014, καί β) ἀπὸ τίς ρυθμίσεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ.

2. Τό ὡς ἄνω Ἰδρυμα θά ἐπικουρεῖ τό ἔργο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς πρόνοιας γιά τήν τρίτη ἡλικία. Ἔδρα του ὀρίζεται ἡ Ἀθήνα. Τό Ἰδρυμα δύναται νά λειτουργεῖ παράρτημα σέ ἔκταση ποῦ ἔχει παραχωρηθεῖ στήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν ἀπὸ τήν Ἱερά Μητρόπολη Θηβῶν καί Λεβαδείας, κειμένη στή θέση «Μαλιζόνια ἢ Ἀγριλέζα» τῆς κτηματικῆς περιφέρειας Δηλεσίου Βοιωτίας.

3. Τό Ἰδρυμα διαθέτει δική του σφραγίδα, στήν ὁποία ἀναγράφεται ἡ ἐπωνυμία καί τό ἔτος σύστασης.

Ἄρθρο 2ο
Σκοπός τοῦ Ἰδρύματος

Σκοπός τοῦ Ἰδρύματος εἶναι ἡ ἀναπτυξη καί λειτουργία Κέντρου Γεροντολογίας καί Μονάδων Προνοιακῆς ὑποστηρίξεως, Φροντίδας Ὑγείας, ἀντιμετώπισης νόσου Alzheimer καί συναφῶν παθήσεων, καθὼς ἡ παροχή συναφῶν ὑπηρεσιῶν γιά ἡλικιωμέ-

νους και εύπαθεις ομάδες πληθυσμού, και ή αναπτυξη επιστημονικής έρευνας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Άρθρο 3ο

Μέσα επίτευξης των σκοπών

Γιά την επίτευξη των σκοπών του τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα θά δύναται:

1. Νά πραγματοποιεί ολοκληρωμένα προνοιακά, αναπτυξιακά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά, επιστημονικά, εκπαιδευτικά και έρευνητικά προγράμματα σε έθνικό και διεθνές επίπεδο πού θά άπτονται των άνωτέρω σκοπών του, αυτόδύναμα ή σε συνεργασία με άλλους έκκλησιαστικούς και δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, στους οποίους μπορεί νά αναθέτει την εκπόνηση τέτοιων προγραμμάτων ή και νά παραχωρεί τή λειτουργία των σχετικών ως άνω μονάδων προνοιακής ύποστηρίξεως σε οποιαδήποτε μορφή τους, μετά από σχετική απόφαση του Δ.Σ. και σύμφωνη γνώμη του Μητροπολιτικού Συμβουλίου τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

2. Νά συμμετέχει σε έθνικά, εύρωπαϊκά και διεθνή προγράμματα με περιεχόμενο συναφές με τούς σκοπούς του Ίδρύματος ή σε νομικά πρόσωπα ή μεδαπά ή άλλοδαπά για την αξιοποίηση τέτοιων προγραμμάτων.

3. Νά παρέχει ένημέρωση, εκπαίδευση, κατάρτιση, εύαισθητοποίηση, διεξαγωγή συνεδρίων και ήμερίδων σχετικά με τούς επιδιωκόμενους σκοπούς του.

4. Νά εκδίδει σχετικά με τούς σκοπούς του έντυπα (έφημερίδες, βιβλία, λευκώματα, αφίσες, φυλλάδια), νά παράγει όπτικοακουστικά και ήλεκτρονικά μέσα (κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές, ντοκιμαντέρ, πολυμέσα, πολυθεάματα, ίστοσελίδες, ραδιοφωνικές εκπομπές και κάθε άλλο όπτικοακουστικό και ήλεκτρονικό μέσο) ή νά συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα πού ή δραστηριότητά τους σχετίζεται με τά άνωτέρω.

5. Νά σχεδιάζει και ύλοποιεί μηχανισμούς προσέλευσης, ύποδοχής και έξυπνής θρησκευτικού και λοιπών μορφών τουρισμού, συμπεριλαμβανομένου και του συνεδριακού.

6. Νά οργανώνει ήμερίδες, εκθέσεις και φεστιβάλ για την πολιτιστική και Έκκλησιαστική κληρονομιά.

7. Νά εκπαιδεύει έθελοντές για τή συμπαράσταση στο ως άνω έργο.

8. Νά διενεργεί έράνους και λαχειοφόρους άγορές και δημοπρασίες.

9. Νά συνάπτει με νομικά ή και φυσικά πρόσωπα συμβάσεις, οι οποίες έμμεσα ή άμεσα θά έξυπηρετούν τούς σκοπούς του.

10. Νά συμμετέχει σε δίκτυα μή κυβερνητικών όργανισμών με παρεμφερείς σκοπούς.

11. Νά άποδέχεται δωρεές, κληρονομίες, κληροδοσίες κινητών και άκινήτων, νά αγοράζει, κατασκευάζει ή και μισθώνει άκίνητα και νά τά διαμορφώνει σύμφωνα με τίς λειτουργικές άνάγκες του Ίδρύματος καθώς και νά αγοράζει τόν άπαραίτητο έξοπλισμό αλλά και κάθε άλλο άναγκαίο μέσο.

12. Νά μελετά, εκτελεί ή και ενισχύει, άκόμη και με έθελοντική έργασία, έργα, προμήθειες και ύπηρεσίες και εν γένει προγράμματα τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και κάθε φορέα του δημοσίου τομέα, τά όποια συμβάλλουν στην έθνική, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική πρόοδο του τόπου με κάθε νόμιμο μέσο, ιδίως δύναμει προγραμματικών συμβάσεων μεταξύ του Ίδρύματος και του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών και των Ίερών Μητροπόλεων, Ί. Μονών και Ένοριών καθώς και των Ν.Π.Δ.Δ. και άλλων μή Κυβερνητικών Όργανώσεων τής Έκκλησίας και μή, και εν γένει με κάθε φορέα του δημοσίου τομέα, με χρηματοδότηση από τό Πρόγραμμα Δημοσίων Έπενδύσεων ή από προγράμματα και πρωτοβουλίες των διαρθρωτικών ταμείων τής Εύρωπαϊκής Ένωσης ή από τούς προϋπολογισμούς των συμβαλλομένων φορέων.

13. Θά δύναται γενικότερα τό Ίδρυμα νά συνεργάζεται με άλλους φορείς ή νά συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα κάθε μορφής, πού επιδιώκουν τούς ίδιους ή παρεμφερείς με αυτό σκοπούς, νά συμμετέχει σε κοινοπραξίες, νά συνεργάζεται με έπιχειρήσεις δημόσιες ή ιδιωτικές, όργανισμούς κοινής ώφέλειας και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, στην Ελλάδα και τό έξωτερικό για την εκτέλεση των σκοπών του. Επίσης, δύναται νά

ιδρύει και να συμμετέχει ή και να αποκτά άστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, έφόσον ή ενέργεια αυτή έξυπηρετεί τούς σκοπούς του.

14. Να συμμετέχει σε έθνικούς και διεθνείς άναγνωρισμένους οργανισμούς μέ συναφείς σκοπούς και κοινή δράση μέ τό Ίδρυμα, όπως π.χ. στην Έλληνική Έθνική έπιτροπή τής UNESCO και τίς συναφείς έπιτροπές του Συμβουλίου τής Εύρώπης.

Άρθρο 4ο

Διοίκηση του Ίδρύματος

1. Τό Έκκλησιαστικό Ίδρυμα «Κέντρο Γεροντολογίας και Προνοιακής Ύποστηρίξεως τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών – Έκκλησιαστικό Ίδρυμα» τό όποίο θά λειτουργεί ως άυτοτελές νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μή κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ύπαγόμενο στην διοικητική έποπτεία τής Αρχιεπισκοπής Αθηνών, διοικείται από τριμελές Διοικητικό Συμβούλιο, Πρόεδρος του όποίου είναι ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών, άναπληρούμενος για τήν περίπτωση κωλύματός του από τόν έκάστοτε Πρωτοσύγκελλο τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

2. Η θητεία του Δ.Σ. είναι τριετής, και τά δύο (2) τακτικά μέλη του, μαζί μέ τά άναπληρωματικά τους, διορίζονται από τόν Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος.

3. Κατά τήν πρώτη συνεδρίαση του Δ.Σ., μετά από τόν διορισμό του, συγκροτείται σε σώμα και εκλέγονται ό γραμματέας και ό ταμίας.

4. Τό Δ.Σ. συνεδριάζει τακτικά μία (1) φορά κάθε τρίμηνο, και έκτακτα κάθε φορά πού τό επιβάλλουν οι άνάγκες. Η σύγκληση του έκτάκτου Δ.Σ. γίνεται είτε από τόν Πρόεδρο ή Προεδρεύοντα, είτε έφ' όσον τό ζητήσουν έγγράφως τά άλλα δύο (2) μέλη του ΔΣ.

5. Σε περίπτωση κωλύματος του Προέδρου, στην συνεδρίαση προεδρεύει ό νόμιμος άναπληρωτής του, Πρωτοσύγκελλος τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών.

6. Οι άποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία.

Άρθρο 5ο

Άρμοδιότητες του Δ.Σ. του Ίδρύματος

1. Τό Δ.Σ. άποφασίζει για κάθε θέμα πού άφορά τήν όργάνωση, τή διοίκηση, τή λειτουργία και τή διαχείριση τών οικονομικών και τών περιουσιακών θεμάτων του Ίδρύματος. Η διαχείριση τής περιουσίας του Ίδρύματος γίνεται μέ άποφάσεις του Δ.Σ. μέ γνώμονα τήν λυσιτελή, ταχύτερη και ασφαλέστερη έκπλήρωση τών σκοπών του Ίδρύματος, τηρουμένων τών άρχών τής χρηστής διαχειρίσεως τών πόρων του και τής διαφάνειας.

2. Πρός τόν σκοπό αυτό, τό Δ.Σ. δύναται να συνάπτει μέ τούς όρους πού αυτό προκρίνει ως καταλληλότερους τίς άναγκαίες για τή λειτουργία του Ίδρύματος συμβάσεις και ειδικότερα να άναθέτει μελέτες και να συνάπτει συμβάσεις τεχνικού έργου και παροχής ύπηρεσιών, κατά τούς όρους του Κανονισμού Διαδικασίας Άναθέσεως και Έκτελέσεως Έργων, Μελετών και Συναφών ύπηρεσιών τής Ίερās Αρχιεπισκοπής Αθηνών (ΦΕΚ 2612/Β΄/2015), ή όποιου άλλου σε ισχύ Κανονισμού τής Ίερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος άφορά τά εκκλ. Ίδρύματα γενικώς, επίσης να συνάπτει έλευθέρως τίς κατά τήν κρίση του άπαραίτητες για τή λειτουργία του Ίδρύματος συμβάσεις μίσθωσης έργου, εργασίας ή παροχής ανεξαρτήτων ύπηρεσιών και όποιαδήποτε άλλη σύμβαση κρίνεται άναγκαία για τήν έξυπηρέτηση τών σκοπών του Ίδρύματος, να παρακολουθεί τήν έφαρμογή τους και να τίς εκτελεί, και να εκπροσωπεί τό Ίδρυμα ένώπιον παντός τρίτου και να διενεργεί κάθε άπαραίτητη κατά τήν κρίση του νομική και ύλική πράξη και ενέργεια, στό πλαίσιο τών άρμοδιοτήτων του.

3. Τό Δ.Σ. συντάσσει τόν έτήσιο Προϋπολογισμό και τόν Άπολογισμό του Ίδρύματος και ύποβάλλει αυτούς προς έγκριση στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο τής Αρχιεπισκοπής Αθηνών, προσλαμβάνει και άπολύει τό άπαραίτητο για τή λειτουργία του προσωπικό, σύμφωνα μέ τίς κείμενες διατάξεις, και καθορίζει τό ύψος τής μισθοδοσίας αυτού, σύμφωνα μέ αυτές.

4. Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. και σε περίπτωση κωλύματός του ό νόμιμος άναπληρωτής του εκπροσωπεί τό Ίδρυμα ένώπιον πάσης διοικητικής, δικαστικής,

Ἐκκλησιαστικῆς καί οἰασδήποτε ἄλλης ἀρχῆς, καί ὑπογράφει τήν ἀλληλογραφία του, λαμβάνει γνώση ὅλων τῶν εἰσερχομένων καί ἐξερχομένων ἐγγράφων καί συντονίζει τά μέλη τοῦ Δ.Σ. γιά τήν ὑλοποίηση τῶν σκοπῶν τοῦ Ἰδρύματος.

5. Τό Δ.Σ. ὑπόκειται στήν ἐποπτεία τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τούς σκοπούς τῆς ὁποίας ἐπικουρεῖ. Τό Μητροπολιτικό Συμβούλιο δύναται νά ὀρίσει κατάλληλο ὄρκωτό ἢ μή ἐλεγκτή δυνάμενο νά ἀσκεῖ τόν ἔλεγχο διαχειρίσεως τοῦ Δ.Σ.

Ἄρθρο 6ο
Πόροι τοῦ Ἰδρύματος

1. Πόροι τοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) Οἱ ὑπέρ αὐτοῦ προσφορές τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί τῶν Ἱ. Ναῶν αὐτῆς.

β) Οἱ ἐπιχορηγήσεις τοῦ Κράτους καί τῶν εἰδικῶν προγραμμάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, τίς ὁποῖες τό Ἰδρυμα θά εἰσπράττει βάσει τῆς κειμένης νομοθεσίας.

γ) Δωρεές, κληρονομίες καί χρηματοδοτήσεις ἀπό κάθε φυσικό ἢ νομικό πρόσωπο δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου.

δ) Τόκοι ἀπό καταθέσεις καί κάθε ἄλλο νόμιμο ἔσοδο.

2. Ἡ διαχείριση καί κατανομή τῶν οἰκονομικῶν πόρων γίνεται ἀπό τό Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος, ὁ δέ ἔλεγχος ἀπό τά ἀρμόδια ἐλεγκτικά ὄργανα τῆς ΙΑΑ, κατά τίς κείμενες διατάξεις.

3. Τό Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος ὑποχρεοῦται νά συντάσσει τόν ἐτήσιο Προϋπολογισμό καί Ἀπολογισμό, τούς ὁποίους ὑποβάλλει γιά ἔγκριση στό Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

Ἄρθρο 7ο
Ἐσωτερικός Κανονισμός

Γιά ὅποιοδήποτε θέμα πού δέν ρυθμίζεται εἰδικῶς ἀπό τόν παρόντα Κανονισμό διοικήσεως καί λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος, ἰσχύει τεκμήριο ἀρμοδιότητος τοῦ Δ.Σ. νά τό ρυθμίζει μέ σχετικές ἀποφάσεις του, ἐνώ γιά λεπτομέρειες ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος, ὡς πρός τά εἰδικώτερα θέματα διευθύνσεως, ἐσωτερικῆς

ὀργανώσεως τῆς προνοιακῆς δραστηριότητος, διαχειρίσεως καί ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ Κέντρου καί τῶν Μονάδων Προνοιακῆς Ὑποστηρίξεως καί Φροντίδας Ὑγείας, ἢ ἀντιμετώπισης τῆς νόσου Alzheimer καί Συναφῶν Παθήσεων, θά δύναται νά ἐκδοθεῖ Ἐσωτερικός Κανονισμός μέ ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος ἢ τοῦ Δ.Σ. τοῦ φορέα στόν ὁποῖο θά ἔχει παραχωρηθεῖ ἡ λειτουργία τῆς ἀντίστοιχης μονάδας, κατόπιν προηγούμενης σύμφωνης γνώμης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί ἐγκρίσεως τῆς ΔΙΣ κατά τό ἄρθρο 29 τοῦ ν. 590/1977.

Ἄρθρο 8ο
Τροποποίηση τοῦ Κανονισμοῦ

Ὁ παρῶν Κανονισμός τροποποιεῖται μέ ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὕστερα ἀπό πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, κατόπιν σχετικῆς ἀποφάσεως τοῦ Δ.Σ. καί σύμφωνης γνώμης τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἄρθρο 9ο
Διάλυση τοῦ Ἰδρύματος
Τύχη τῆς περιουσίας του

1. Τό παρόν Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα καταργεῖται, ὅταν καθίσταται ἀδύνατη ἡ λειτουργία του ἢ δέν ἐκπληρώνει τίς Ἐκκλησιολογικές προϋποθέσεις καί τήν ἀποστολή του ἢ παρεκκλίνει τῶν σκοπῶν του. Ἡ ἀπόφαση καταργήσεως του λαμβάνεται ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο, ὕστερα ἀπό εἰσήγηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, κατόπιν γνώμης τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος καί τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τό Ἰδρυμα καταργεῖται ἀπό τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς ΔΙΣ στήν Εφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί τό περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

2. Σέ περίπτωση διαλύσεως τοῦ Ἰδρύματος, μετά ἀπό αἰτιολογημένη ἀπόφαση τοῦ Δ.Σ. αὐτοῦ, ὀλόκληρη ἡ κινητή καί ἀκίνητη περιουσία του περιέρχεται αὐτοδικαίως στό Νομικό Πρόσωπο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, δύναται ὡστόσο πρό τῆς διαλύσεως τοῦ Ἰδρύματος νά περιέλθει ὀλόκληρη ἢ μέρος τῆς περιουσίας του σέ ἄλλο Ἐκκλησιαστικό Ἰδρυμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μέ ἀπόφαση τῆς

Διαρκούς Ίερᾶς Συνόδου, κατόπιν εισηγήσεως του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου καί γνώμης του Μητροπολιτικού Συμβουλίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἄρθρο 10ο
Ἰσχύς τοῦ Κανονισμοῦ

Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ἀρχίζει ἀπό τή δημοσίευσή του στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ παρών Κανονισμός νά δημοσιευθεῖ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί στό ἐπίσημο Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἄρθρο 11ο
Πρόκληση δαπάνης

Ἀπό τίς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ δέν προκαλεῖται δαπάνη σέ βάρος τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς Ίερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Κάθε μελλοντική δαπάνη θά προβλεφθεῖ ἀπό τίς οἰκείες διοικητικές πράξεις καί θά ἐγγραφεῖ στόν οἰκεῖο προϋπολογισμό.

Ἡ ἀπόφαση αὐτή νά δημοσιευθεῖ στήν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καί στό ἐπίσημο Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἀθήνα, 14 Μαρτίου 2018
Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἀκριβές ἀντίγραφον
Ἀθήνα, 1η Αὐγούστου 2018
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Μεθώνης ΚΛΗΜΗΣ

Ἀναρτήθηκε στήν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τήν 20.9.2018

Άριθ. 3956/1748

Διαπιστωτική πράξις
Αναγνώρισις συστάσεως
τῆς Ἱ. Μονῆς «Ἄξιόν Ἔστιν» Βαρνάβα Ἀττικῆς
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,
συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Ν. 4301/2014

Ἡ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν:

1. τὸ ἄρθρον 25 παρ. 1 τοῦ Ν. 4301/2014,
2. τὴν ὑπ' ἀριθ. 5894/1.8.2018 εἰσήγησιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου,
3. τὴν ἀπὸ 28.8.2018 Ἀπόφασιν τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου,

διαπιστοῦμεν τὴν σύστασιν, πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ Νόμου 590/1977, τῆς Ἱερᾶς Μονῆς «Ἄξιόν Ἔστιν» Βαρνάβα Ἀττικῆς τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, μὲ ἔδραν τὴν Τοπικὴν Κοινότητα Βαρνάβα τῆς Δημοτικῆς Ἐνότητος Βαρνάβα τοῦ Δήμου Μαραθῶνος, τῆς Περιφερειακῆς Ἐνότητος Ἀνατολικῆς Ἀττικῆς τῆς Περιφερείας Ἀττικῆς, συσταθείσης τὸ ἔτος 1959 ὑπὸ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κυροῦ Κλεόπα, ὡς ἐμφαίνεται ἐξ ἰδιοχείρου αὐτοῦ εὐχετηρίου ἐπιστολῆς τοῦ ἔτους 1973.

Ἡ παρούσα Διαπιστωτικὴ Πράξις νά δημοσιευθῆ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28ῃ Αὐγούστου 2018

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ὁ Μεθώνης Κλήμης

Ἀκριβὲς Ἀντίγραφον
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ὁ Μεθώνης ΚΛΗΜΗΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 20.9.2018

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ - ΚΛΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΚΡΙΜΑΤΑ

Ίερά Μητρόπολις Ξάνθης καί Περιθεωρίου

Κλητήριον Ἐπίκριμα

Πρός τόν ἱερολογιώτατον Διάκονον
π. Σεβαστιανόν Χατζημιχαήλ τοῦ Πέτρου
(κατά κόσμον Μιχαήλ)
Κληρικόν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ξάνθης καί Περιθεωρίου
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ π. Βασιλείου Λεοντιάδη, ἐνεργοῦντος ὡς Ἀνακριτοῦ συνωδᾶ τῆ ὑπ' ἀριθ. 400/27-6-2018 ἐντολῆ τοῦ Σεβασμιώτατου Μητροπολίτου Ξάνθης καί Περιθεωρίου κ. Παντελεήμονος τῆ 11ῃ Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ., ἡμέρα Πέμπτη καί ὥρα 11 π.μ. ἐν τοῖς Γραφεῖοις τοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Ξάνθης, ἵνα ἐξετασθῆς ἐπί ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν, αἵτινες κρίνεται σκόπιμον ὅπως μή ἀναγραφῶσιν εἰς τήν παροῦσαν κλήσιν δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 110 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περί ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό αὐτῶν διαδικασίας».

Προσεπιδηλοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπειθείας σου καί μή ἐμφανίσεώς σου τῆ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καί ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ὁ Ἀνακριτής
π. Βασίλειος Λεοντιάδης

Ὁ Γραμματεὺς
π. Νικόλαος Μαυρίδης

Ίερά Μητρόπολις Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου

Κλήσις

Πρός τόν Αἰδεσιμώτατον Πρεσβύτερον
π. Πασχάλην Τζέκον
κληρικόν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου
(νῦν ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Βαμβακίδη ἐνεργοῦντος ὡς Ἀνακριτοῦ συνωδᾶ τῆ ὑπ' ἀριθ. 145/27-6-2018 ἐντολῆ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ζιχνῶν καί Νευροκοπίου κ. Ἱεροθέου τῆ 15ῃ Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ. ἡμέρα Δευτέρα καί ὥραν 12ην μεσημβρινήν, ἐν τοῖς Γραφεῖοις τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Ν. Ζίχνης, ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπί ἀποδιδομένων σοι κατηγοριῶν, αἵτινες κρίνεται σκόπιμον ὅπως μή ἀναγραφῶσιν εἰς τήν παροῦσαν κλήσιν.

Προσεπιδηλοῦμεν ὑμῖν ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπειθείας σου καί μή ἐμφανίσεώς σου τῆ ὡς ἄνω ἡμέρα τε καί ὥρα, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ζίχνη τῆ 29ῃ Ἰουνίου 2018

Ὁ Ἀνακριτής
Πρωτ. Γεώργιος Βαμβακίδης

Ὁ Γραμματεὺς
Πρωτ. Βασίλειος Παπαδόπουλος

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα ἵνα καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου, Τ.Κ. Ἀναστάσεως Ἀροανίας Δήμου Καλαβρύτων, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὡς ἄνω κενῆς θέσεως.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 10ῃ Ἰουλίου 2018

† Ὁ Καλαβρύτων καί Αἰγιαλείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καί Σπάρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 4-7 τοῦ Κανονισμοῦ 305/2018 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» καί προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν Ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν:

- Ἁγίας Εἰρήνης τῆς ὁμωνύμου Ἑνορίας (Βάρσοβας)
- Ἁγίων Ἀποστόλων τῆς ὁμωνύμου Ἑνορίας Βοιῶν
- Ἁγίου Δημητρίου Ἑνορίας Βάρβιτσας
- Ἁγίων Πέτρου καί Παύλου Ἑνορίας Βασιλικῆς
- Ἁγίου Δημητρίου Ἑνορίας Κάμπου Βοιῶν
- Ἁγίου Γεωργίου Ἑνορίας Λιαντίνας
- Ἁγίου Κωνσταντίνου Ἑνορίας Καστανέας Βοιῶν
- Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου Ἑνορίας Πλατάνας

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα ὅπως ἐντὸς ἐνός μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ὡς ἄνω κενῶν θέσεων.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 10ῃ Αὐγούστου 2018

† Ὁ Μονεμβασίας καί Σπάρτης ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Τρίκκης καί Σταγῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 καί 67 τοῦ Νόμου 590/1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καί τῶν ἄρθρων 4-7 καί 20 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περί Ἐφημερίων καί Διακόνων» προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ:

- Ἁγίας Παρασκευῆς Τρικάλων καί τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς:
- Παναγίας Ἐπισκέψεως Τρικάλων
- Ἁγίου Ἀθανασίου Μπάρας Τρικάλων
- Ἁγίου Οἰκουμενίου Χαϊδεμένης
- Ἁγίου Νικολάου Πύλης
- Ἁγίου Γεωργίου Γριζάνου

- Ἁγίου Κωνσταντίνου Διασελλοῦ
 - Ἁγίων Ἀναργύρων Λιλῆ
 - Κοιμήσεως Θεοτόκου Μεσοχώρας
 - Ἁγίας Παρασκευῆς χωρίου Ἁγία Παρασκευή (Τζιούρτζια)
 - Ἁγίας Παρασκευῆς Ἀθαμανίας
 - Κοιμήσεως Θεοτόκου Γαρδικίου
 - Προφήτου Ἡλιοῦ Δέσης
 - Κοιμήσεως Θεοτόκου Ν. Πεύκης
- τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς ἐνδιαφερομένους καί ἔχοντας τὰ κανονικά καί νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΚΚΛΗΣΙΑ ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά πρὸς κάλυψιν τῶν ἀνωτέρω θέσεων.

Ἐν Τρικάλοις τῇ 4ῃ Σεπτεμβρίου 2018

† Ὁ Τρίκκης καί Σταγῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 20.9.2018

Ίερά Μητρόπολις Αργολίδος

Έχοντες υπόψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38, παρ. 2 τοῦ Ν. 590/77 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 4-7 καὶ 20 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 305/2018 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περί Ἐφημερίων καὶ Διακόνων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις Διακόνων τῶν Ἑνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν:

- Ἁγίου Γεωργίου Ναυπλίου
- Ἁγίου Πέτρου Ἄργους
τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 6.9.2018

† Ὁ Ἀργολίδος ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 28.9.2018

**Ίερά Μητρόπολις Γουμένισσης,
Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου**

Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον

Κλήσις

Ἀρ. Πρωτ.: 1

Πρὸς τόν

Διάκονον Ραφαήλ (κατὰ κόσμον Βλάσιον)

Γκουρβέλον,

Κληρικὸν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γουμένισσης,

Ἀξιουπόλεως & Πολυκάστρου

καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς

Καλεῖσαι ἵνα ἐμφανισθῆς αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου καὶ δὴ ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Ἀγαθαγγέλου Σφονδυλιᾶ, ἐνεργούντος ὡς ἀνακριτοῦ συνωδᾶ

τῆ 432/20.9.2018 σεπτῆ ἐντολῆ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γουμένισσης, Ἀξιουπόλεως καὶ Πολυκάστρου κ. Δημητρίου καὶ συμφώνως μὲ τὰ ἄρθρα 55, 109 καὶ 110 τοῦ Ν. 5383/1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», τῆ 12ῃ Νοεμβρίου, ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 11.00 π.μ. ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως ὁδὸς Κοιμήσεως Θεοτόκου 1, 613 00 Γουμένισσα, ἵνα ἀπολογηθῆς ἐπὶ τῶν κατηγοριῶν αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸ κατηγορητήριον.

Προσεπιδηλοῦμεν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει ἀπειθείας σου καὶ μὴ συνεργασίας σου εἰς τὴν ὡς ἄνω προδιαδικασίαν, θέλουσιν ἐφαρμοσθῆ τὰ ἐν ἄρθρῳ 112 τοῦ Ν. Ν. 5383/1932 προβλεπόμενα, ὡς οὗτος ἰσχύει κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 44 παρ. 1 Ν. 590/1977.

Γουμένισσα, 20.9.2018

Ὁ Ἀνακριτῆς

Ἀρχιμανδρίτης Ἀγαθάγγελος Σφονδυλιᾶς

Ἀναρτήθηκε στὴν ἰστοσελίδα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τὴν 28.9.2018

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

*Οἱ ἐργασίες τῆς πρώτης συνεδρίας
τῆς ΔΙΣ γιά τόν μῆνα Αὐγούστο,
27.8.2018*

Συνῆλθε τή Δευτέρα 27 Αὐγούστου 2018 ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 161ης Συνοδικῆς Περιόδου, γιά τόν μῆνα Αὐγούστο, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου.

Κατ' ἀρχάς ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος ἐξέφρασε καί πάλι τή συμπαράστασή της στούς πυροπαθεῖς, οἱ ὁποῖοι προσφάτως ἐπλήγησαν ἀπό τίς πυρκαϊές στίς περιοχές τῆς Ἀττικῆς καί τῆς Κορίνθου.

Ἐνημερώθηκε ἀπό τά μέλη τῆς ἀντιπροσωπείας της γιά τή συνεργασία τους μέ τήν Ἐπιτροπή Ἐκκλησίας καί Πολιτείας στήν Συνεδρία τῆς 19ης Ἰουλίου 2018, κατά τήν ὁποία μετεῖχε καί ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, καθώς καί γιά τίς ὑποβληθεῖσες θέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ δύο σχετικά ὑπομνήματα.

Ἐνημερώθηκε ἐπίσης καί γιά τίς ἐπελθοῦσες μεταβολές στόν Καταστατικό Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μέ τόν νόμο 4559/2018, οἱ ὁποῖες ἀφοροῦν τά Ἑσυχαστήρια, περὶ τῶν ὁποίων ἐκκρεμεί ἡ ἔκδοσις Κανονισμοῦ ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας, ἐνῶ θεσπίζουν καί νομοθετικές ἐξουσιοδοτήσεις πού ἐπιτρέπουν στήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος τή σύστασις διαρκοῦς μητροῦ τῶν κληρικῶν

προσβάσιμου ἀπό ὅλες τίς Μητροπόλεις καί τήν ἔκδοσις κανονισμοῦ διοικητικῆς διαδικασίας καί πολιτικῆς διαχειρίσεως δεδομένων. Διευκρινίζεται σχετικῶς μέ ἐρωτήματα, προκληθέντα ἐξ αἰτίας προσφάτως δημοσιευθείσης ἀνακοινώσεως, ὅτι ἅπασες οἱ ἀνωτέρω νομοθετικές ἀλλαγές εἶχαν ζητηθεῖ ἀπό τό Ὑπουργεῖο Παιδείας, Ἑρευνας καί Θρησκευμάτων, εἶχαν μελετηθεῖ καί ἐγκριθεῖ μέ ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ἱεράς Συνόδου (Δ.Ι.Σ.) σέ δύο Συνεδρίες (τῆς 19.6.2015 καί τῆς 1.2.2016) καί στό πλαίσιο τῆς νόμιμης ἀρμοδιότητος τῆς Δ.Ι.Σ. κατά τό ἄρθρο 9 παρ. 2 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τέλος, ἡ Δ.Ι.Σ. ἀσχολήθηκε μέ θέματα ὑποβληθέντα ἀπό Συνοδικές Ἐπιτροπές καί ἔλαβε ἀποφάσεις σχετικές μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα.

Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ τῆς 28.8.2018

Συνῆλθε τήν Τρίτη 28 Αὐγούστου, ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 161ης Συνοδικῆς Περιόδου, στή δεύτερη Συνεδρία Της γιά τόν μῆνα Αὐγούστο, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου. Κατά τή Συνεδρία: ἡ Διαρκής Ἱερά Σύνοδος ἐπικύρωσε τά Πρακτικά τῆς προηγουμένης Συνεδρίας. Στό τέλος τῆς Συνεδρίας ὁ Μακαριώτατος εὐχαρίστησε τά Συνοδικά Μέλη τῆς ἀπερχόμενης 161ης Συνοδικῆς Περιόδου γιά τήν ἀριστην συνεργασία καί τόν τρόπο πού ἀπό κοινοῦ ἀντιμετώπισαν τά ἀνακύφοντα θέματα.

Λαμβάνοντας τόν λόγο, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος εξέφρασε εκ μέρους των Σεβασμιωτάτων Συνοδικών προς τόν Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Γερώνυμο τίς ευχαριστίες αὐτῶν γιά τόν ψύχραμο καί συνετό τρόπο διαχείρισης τῶν κατά καιρούς ἀνακυψάντων ζητημάτων καί γιά τόν διδακτικό καί καθοδηγητικό λόγο του. Ἐπίσης εὐχαρίστησε τόν Θεοφιλέστατο Ἀρχιεπίσκοπο καί τούς Γραμματεῖς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἡ ἐπόμενη Συνεδρία τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 162ας Συνοδικῆς Περιόδου, ὑπό τή νέα σύνθεσή της, ὠρίσθηκε γιά τό χρονικό διάστημα ἀπό τῆς 4ης ἕως καί τῆς 6ης Σεπτεμβρίου 2018.

Τέλος, ἡ Δ.Ι.Σ. ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα.

Οἱ ἐργασίες τῆς ΔΙΣ τῆς 4.9.2018

Τήν Τρίτη 4 Σεπτεμβρίου 2018, συνῆλθε στήν πρώτη Συνεδρία της, ὑπό τήν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνῶν καί πάσης Ελλάδος κ. Γερωνύμου, ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ελλάδος τῆς 162ας Συνοδικῆς Περιόδου.

Στήν ἀρχή τελέσθηκε ἡ εἰδική Ἱερά Ακολουθία ἐπί τῆ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί στή συνέχεια ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καλωσόρισε τά νέα Μέλη τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου καί εὐχήθηκε εὐδoση τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνόδου σέ πνεῦμα ἀγάπης καί συνεργασίας.

Μετά ἀπό τόν Μακαριώτατο Πρόεδρο, ἐκ μέρους τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Συνέδρων, ἀντιφώνησε ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου, Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ εὐχαρίστησε

τόν Μακαριώτατο γιά ὅσα εἶπε, ἀνέφερε ὅτι κατά τή διάρκεια τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῆς Συνοδικῆς Περιόδου θά ὑπάρξει συνεργασία μέ πνεῦμα συμποίας καί ὁμοοίας.

Μετά ἀπό τήν ἐπικύρωση τῶν Πρακτικῶν τῆς Ἐξουσιοδοτήσεως ἀπό τή λήξη τῆς προηγουμένης Συνόδου ἕως σήμερα, συγκροτήθηκαν τά Συνοδικά Δικαστήρια σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Νόμου 5383/1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό αὐτῶν διαδικασίας». Στή συνέχεια διορίσθηκαν οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Σύνδεσμοι – Μέλη τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν κατά τίς διατάξεις τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἀρθροῦ 10 τοῦ Νομοῦ 590/1977, καθῶς καί τά Συνοδικά Μέλη στά Διοικητικά Συμβούλια Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί Ὑποεπιτροπῆς «Διπτύχων». Ἐπίσης, ἔγινε ἡ συγκρότηση τοῦ Α.Υ.Σ.Ε. καί τῶν λοιπῶν Ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων.

Εἰδικότερα, ὡς Συνοδικοί Σύνδεσμοι τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, ὠρίσθηκαν:

1. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος.
2. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης καί Μουσικῆς ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεώργιος.
3. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Θείας Λατρείας καί Ποιμαντικοῦ Ἔργου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Μάξιμος.
4. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν Ζητημάτων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωσίας καί Κομοτηνῆς κ. Παντελεῖμων.
5. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ Μοναχικοῦ Βίου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμᾶς.
6. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Χριστιανικῆς

Αγωγής της Νεότητας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Δαβίδ.

7. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καί Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος.

8. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως καί Ἐπιμορφώσεως Ἐφημεριακοῦ Κλήρου ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καί Ἀρδαμερίου κ. Θεόκλητος.

9. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων καί Διαφωτίσεως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος.

10. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως κ. Ἱερεμίας.

11. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή Κοινωνικῆς Προνοίας καί Εὐποίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυθήρων κ. Σεραφεῖμ.

12. Στή Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος κ. Χαρίτων.

Ἐκπρόσωπος Τύπου τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου ὠρίσθηκε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Χρυσόστομος.

Κατόπιν ἀνεγνώσθη ὁ Κανονισμὸς Ἐργασιῶν τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου.

Μετά ἀπὸ τὸ πέρασ τῆς Συνεδρίας πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ ἡ τελετὴ παράδοσης ὑποτροφῶν σὲ 33 Ἑλληνας φοιτητὲς γιὰ μεταπτυχιακὲς σπουδὲς σὲ Πανεπιστήμια τοῦ Ἐξωτερικοῦ καί σὲ 40 ἀλλοδαποὺς φοιτητὲς γιὰ προπτυχιακὲς καί μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὴν Ἑλλάδα. Τὸ συνολικὸ ποσὸ τῶν ὑποτροφῶν, τὸ ὁποῖο θὰ διαθέσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸ Ἔτος 2018-2019 ἀνέρχεται σὲ 262.800 εὐρώ. Ἡ τελετὴ αὐτὴ πραγματοποιήθηκε κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Συνεδρίας τῆς Δ.Ι.Σ. τῆς 8ης Ἰουνίου 2017.

Στὴν τελετὴ ἦσαν παρόντες ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοί Ἱεράρχες, τὰ Μέλη τῆς Ὑποεπιτροπῆς Χορήγησης Ὑποτροφῶν καί ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μεθώνης κ. Κλήμης.

Ἀρχικὰ ὁ Θεοφιλέστατος Ἀρχιγραμματεὺς ἀναφέρθηκε στὸν θεσμὸ τῶν ὑποτροφῶν, παρέχοντας στοιχεῖα γιὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸ Ἔτος 2018-2019 καί τονίζοντας ὅτι ἦτο προσωπικὴ ἐπιθυμία τοῦ Μακαριωτάτου Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ μὴν ἀποστέλλονται οἱ ὑποτροφίαι ἀπρὸς ὄψωπα δι' ἀλληλογραφίας, ἀλλὰ νὰ δίδονται κατὰ τὴ διάρκεια σεμνῆς τελετῆς, οὕτως ὥστε νὰ ἀναπτύσσεται προσωπικὸς καί πνευματικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ὑποτρόφων τῆς.

Κατόπιν δύο ὑπότροφοι (ἓνας Ἑλληνας καί ἓνας ἀλλοδαπός) ἔλαβαν τὸν λόγο καί ἐξέφρασαν ἐκ μέρους ὄλων τῶν ὑποτρόφων τὴς εὐχαριστίαι τους στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο καί τὴν Ἱερά Σύνοδο γιὰ τὴν χορήγηση τῶν ὑποτροφῶν, τονίζοντας τὴ σημασία πού αὐτὲς ἔχουν γιὰ τοὺς ἴδιους καί γιὰ τὴν πορεία τῶν σπουδῶν τους.

Ὁ Μακαριώτατος πρὶν ἐπιδώσει τὴς ὑποτροφίαι εὐχήθηκε στοὺς ὑποτρόφους καλὴ ἐπιτυχία καί καλὴ πρόοδο στὴς σπουδὲς τους, τονίζοντας ὅτι «δεχόμεστε μὲ χαρὰ τὰ παιδιά ἐκεῖνα πού ἀγωνίζονται νὰ δημιουργήσουν τὴ δική τους ζωὴ, ἀλλὰ καί νὰ βάλουν τὴν προσωπικὴ τους σφραγίδα στὰ πολυποικίλα προβλήματα τῆς κοινωνίας μας. Ὁ ἀγώνας αὐτῶν τῶν παιδιῶν εἶναι ἓνα μῆνυμα αἰσιοδοξίας καί ἐλπίδας γιὰ τὸ αὔριο καί σὲ αὐτὴν τὴν προσπάθεια πού καταβάλλουν ἡ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἀποῦσα. Βέβαια, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ ἐξαντλεῖται σὲ

αυτή την μικρή οικονομική ενίσχυση. Είναι όμως μία προσπάθεια να μετατρέψουμε τό υλικό σε πνευματικό, μία συμβολική κίνηση που δείχνει σε όλους ότι κατά τό μέτρο του δυνατού Έκείνη είναι κοντά στους νέους, ότι συμπορεύεται μαζί τους και τούς συνοδεύει στον δρόμο της άγωγής και της μόρφωσης».

Κλείνοντας τόν σύντομο χαιρετισμό του προς τούς ύποτροφους της Ί. Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος, ό Μακαριώτατος, αφού τόνισε ότι μέ μεγάλη χαρά ή Έκκλησία πράττει αυτό τό έργο, τό όποιο και έπιθυμεί να συνεχίσει, τούς εύχίθηκε καλή έπιτυχία και καλή πρόοδο.

Οί έργασίες της ΔΙΣ της 5.9.2018

Τήν Τετάρτη, 5 Σεπτεμβρίου 2018, ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος της 162ας Συνοδικής Περιόδου, υπό τήν Προεδρία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου.

Κατά τή Συνεδρία:

Η Διαρκής Ίερά Σύνοδος επικύρωσε τά Πρακτικά των προηγουμένων Συνεδριών και έν συνεχεία άσχολήθηκε μέ τά θέματα της Ήμερησίας Διατάξεως.

Λαβούσα ύπ' όψιν τήν από 25.7.2018 έπιστολή του Διευθυντού του Κέντρου Μοριακής Βιολογίας του 401 Γενικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου, διά της οποίας παρακαλείται ή Έκκλησία να συμβάλει στην προσπάθεια ταυτοποίησης μέσω DNA των όστων των πεσότων του έπους του 1940 στη Βόρειο Ήπειρο, ή Δ.Ι.Σ. αποφάσισε τήν άποστολή στις Ίερες Μητροπόλεις Έγκυκλίου έννημερωτικού Σημειώματος, διά του οποίου θά έννημερώνονται δεόντως οί συγγενείς των πεσότων για να προσέρχονται στα ειδικά κέντρα προκειμένου να δώσουν γενετικό υλικό για τήν ταυτοποίηση.

Έπίσης αποφάσισε τή δημιουργία πάρκου στην περιοχή «Μάτι» Αττικής, ή όποία έπληγη από τίς πυρκαϊές, σε έκταση που άνήκει στην Ίερά Μονή Κοιμίσεως Θεοτόκου Πεντέλης προς όφελος των κατοίκων, σε συνεργασία της Έκκλησίας μέ τήν Περιφέρεια Αττικής, αφού ή έκταση προηγουμένως δενδροφυτευθεί.

Η Δ.Ι.Σ. ένέκρινε τήν πρόταση της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Ειδικών Ποιμαντικών Υποθέσεων και Καταστάσεων περί της διεξαγωγής πιλοτικού Συνεδρίου στην Άλεξανδρούπολη από 28ης έως 30ης Σεπτεμβρίου 2018 μέ θέμα: «Γυναίκες στή σκιά της βίας: ή Ποιμαντική ευθύνη και ή όπτική των Θρησκειών».

Έπίσης ή Δ.Ι.Σ. έννημερώθηκε από τίς Έκθέσεις εκπροσώπων της Έκκλησίας της Ελλάδος, οί όποιοι συμμετείχαν στις έργασίες διαφόρων Συνεδριών και Έπιτροπών στην άλλοδαπή και άσχολήθηκε μέ τρέχοντα ύπηρεσιακά θέματα.

Οί έργασίες της ΔΙΣ της 6.9.2018

Τήν Πέμπτη, 6 Σεπτεμβρίου 2018, συνήλθε ή Διαρκής Ίερά Σύνοδος της Έκκλησίας της Ελλάδος της 162ας Συνοδικής Περιόδου, στην τρίτη Συνεδρία της για τόν μήνα Σεπτέμβριο, υπό τήν Προεδρία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου.

Κατά τή Συνεδρία:

Η Διαρκής Ίερά Σύνοδος επικύρωσε τά Πρακτικά της προηγουμένης Συνεδρίας.

Λαβούσα γνώση των προσφάτων αποφάσεων του Συμβουλίου της Έπικρατείας για τά άκίνητα της Συμβάσεως Έκκλησίας - Πολιτείας της 18.9.1952 και προς σχηματισμό πλήρους εικόνας, διευκρινίζει ότι οί άποφάσεις άφορούν φόρους εισοδήματος για

μία ειδική κατηγορία ακινήτων, τούς οποίους έχει ήδη εξοφλήσει η Έκκλησία της Ελλάδος (ως κεντρικό νομικό πρόσωπο με έδρα την Αθήνα).

Ειδικότερα, τό 1952 η Έκκλησία παραχώρησε στην Πολιτεία τεράστιες εκτάσεις αγροτολιβαδικής περιουσίας των Ίερων Μονών (770.000 στρέμματα) προς αποκατάσταση των πληγέντων από την Κατοχή και τον Έμφύλιο. Έν ὄψει τῆς μεγίστης ἐθνικῆς ἀνάγκης ἡ Έκκλησία τότε δέχθηκε νά μὴν ἀποζημιωθῆ πλήρως ἀπὸ τό Κράτος, ἀλλά νά λάβει μειωμένο ἀντάλλαγμα, σέ γῆ καί χρῆμα, ἴσο μέ τό 1/3 τῆς ἀξίας τῆς παραχωρουμένης περιουσίας τῆς. Ἡ Πολιτεία παραχώρησε στήν Έκκλησία μερικά δημόσια ἀκίνητα ὡς μειωμένο ἀντάλλαγμα καί, πρὸς ἀντιστάθμισμα τῆς ἀνισοβαροῦς σύμβασης, δεσμεύθηκε μέ νόμο ὅτι τοῦλάχιστον τά ἔσοδα ἀπὸ τά ἀκίνητα αὐτά δέν θά φορολογοῦνται.

Αργότερα ἡ Πολιτεία μετέβαλε γνώμη καί κατήργησε τὴν ἀπαλλαγὴ. Τό ΣτΕ μέ τίς πρόσφατες ἀποφάσεις του ἔκρινε ὅτι ἡ ὑπαναχώρηση αὐτή καί ἡ φορολόγηση δέν εἶναι ἀντισυνταγματική, τοῦλάχιστον ἀπὸ πλευρᾶς φορολογικοῦ δικαίου. Φυσικά ἡ Έκκλησία τῆς Ελλάδος συμμορφώθηκε καί ἔχει ἤδη καταβάλλει τούς προαναφερθέντες φόρους.

Παραμένει βεβαίως τό ζήτημα ὅτι ἡ Πολιτεία δέν τήρησε ἐκ τῶν ὑστέρων τίς ὑποχρεώσεις τῆς σχετικά μέ τή Σύμβαση τοῦ 1952 ἀπέναντι στήν Έκκλησία. Ὅπως ἐπίσης παραμένει τό ἐρώτημα ἐάν ἡ Πολιτεία τήρησε καί τίς ὑποχρεώσεις τῆς ἀπέναντι στόν Ἑλληνικό Λαό, ἐπειδή μέχρι σήμερα δέν εἶναι γνωστό ἐάν καί πόσα ἀπὸ τά μοναστηριακά ἀκίνητα πού ἀπέκτησε τό Δημόσιο ἔφθασαν πράγματι στά χέρια τῶν ἀκτημόνων Ἑλλήνων ἐκείνης τῆς εποχῆς ἢ συνεχίζουν νά παρακρατοῦνται ἀπὸ τό Δημόσιο.

Πάντως οἱ πρόσφατες ἀποφάσεις ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἀπὸ 19.7.2012 ἐπιστολή τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ελλάδος κ. Ἱερωνύμου πρὸς τά Κόμματα (http://ecclesia.gr/greek/holysynod/print_it.asp?id=1550&what_sub=d_τυρου) ὅτι ἡ Έκκλησία ὑπόκειται κανονικά σέ φόρους εἰσοδήματος, ἐνῶ ὅλες οἱ φοροαπαλλαγές, πού προβλέπονταν εἰδικά γιά τὴν Ὀρθόδοξη Έκκλησία, ἔχουν ἐδῶ καί χρόνια καταργηθεῖ.

Ἀκολούθως ἡ Δ.Ι.Σ. ἀποφάσισε τή σύγκληση ἀπὸ 21ης ἕως 23ης Σεπτεμβρίου 2018 τοῦ Γ' Μοναστικοῦ Συνεδρίου στήν Ἱερά Μονή Φανερωμένης Λευκάδος μέ θέμα: «Ὁ ὀρθόδοξος Μοναχισμός καί σύγχρονες μορφές Μοναχικῆς Πολιτείας» καί ἐνέκρινε τή διοργάνωση Ἡμερίδος, στίς 23 Οκτωβρίου 2018, κατόπιν Εἰσηγήσεως τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Χριστιανικῶν Μνημείων, στό Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Μονῆς Πεντέλης, μέ θέμα: «Κίνδυνοι τῶν Χριστιανικῶν Μνημείων στή σημερινή ἐποχή».

Ἐπίσης ἡ Δ.Ι.Σ. ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα τῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν Ίερῶν Μητροπόλεων, μέ Κανονισμούς Ἱερῶν Μονῶν καί ἐνέκρινε ἀποσπάσεις Κληρικῶν στό ἐξωτερικό.

Ἱερά Σύνοδος τῆς Έκκλησίας τῆς Ελλάδος

«Πρόγραμμα Συνοδικῶν καί Περιφερειακῶν Ἐκδηλώσεων γιά τὴν ἐπέτειο τῶν διακοσίων (200) ἐτῶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση (1821 - 2021), ὡς καί Πρόγραμμα τῶν Καλλιτεχνικῶν Ἐκδηλώσεων Νεότητος καί τῶν Διαγωνισμῶν γιά τό ὡς ἄνω γεγονός»

Ἡ Διαρκῆς Ἱερά Σύνοδος, στή Συνεδρία

της 8ης μηνός Ιουνίου 2018, αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών και τις Ίερες Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος τό Πρόγραμμα τών Συνοδικών και Περιφερειακών Έκδηλώσεων, καθώς και της διοργάνωσης τών Διαγωνισμών και τών Καλλιτεχνικών Έορτιών Παρουσιάσεων νεολαίας, μέ τήν εύκαιρία της συμπληρώσεως διακοσίων (200) έτων από της Έλληνικής Έπανάστασης, οί όποίες θά λάβουν χώρα κατά τό έτος 2021.

Α) Τό Πρόγραμμα τών Συνοδικών και Περιφερειακών Έκδηλώσεων για τά διακόσια (200) χρόνια από τήν Έλληνική Έπανάσταση (1821-2021) έχει ως έξής:

Παρασκευή 1η Ιανουαρίου 2021:

Έναρξη τών Έορτασμών.

Ανάγνωση Έγκυκλίου της Ίερας Συνόδου σέ όλους τούς Ίερούς Ναούς.

Τηλεοπτικό Μήνυμα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου προς τόν λαό μέ έμφαση στή σημασία της Έπετείου.

Κυριακή 3 Ιανουαρίου 2021:

Συνοδική Έκδήλωση: Μετάβαση του Αρχιεπισκόπου και τών Μελών της Δ.Ι.Σ. στό Ναύπλιο και τήν Επίδαυρο.

Πανηγυρική Θεία Λειτουργία στόν Ίερό Ναό Αγίου Σπυρίδωνος Ναυπλίου.

Μνημόσυνο είς μνήμην του πρώτου Κυβερνήτου της Ελλάδος Ιωάννου Καποδίστρια και τών μελών της Α΄ έν Έπιδάυρω Έθνικής Συνελεύσεως.

Πανηγυρική Ανάγνωση της Διακηρύξεως της Άνεξαρτησίας υπό της Α΄ Έθνικής Συνελεύσεως (Επίδαυρος 1.1.1822).

Δευτέρα 4 Ιανουαρίου 2021:

Έπίδαυρος-Ναύπλιο: Διοργάνωση της Έθνοσυνελεύσεως τών νέων μέ τή συμμετοχήν μαθητών Λυκείου και φοιτητών-έκπροσώπων όλων τών Ίερών Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Σάββατο 30 Ιανουαρίου 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Κυκλάδων μέ διοργανώτρια τήν Ίερά Μητρόπολη Σύρου, Τήνου, Άνδρου, Κέας και Μήλου και μέ τή συμμετοχή τών τριών Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών τών Κυκλάδων.

Διοργάνωση Έπιστημονικής Ημερίδος τών τριών Ίερών Μητροπόλεων μέ θέμα τήν Πίστη τών Άγωνιστών.

Δευτέρα 22 Φεβρουαρίου 2021:

Συνοδική Έκδήλωση στην Θεσσαλονίκη.

Πανηγυρικός έορτασμός της κηρύξεως της Έπανάστασης στην Μολδοβλαχία υπό του Άλεξάνδρου Ύψηλάντη (22.2.1821).

Δοξολογία στόν Ίερό Ναό του Αγίου Δημητρίου.

Έπιστημονικό Συνέδριο της Ίερας Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης και τών όμόρων Ίερών Μητροπόλεων μέ θέμα τή συνεισφορά τών Ποντίων (λόγω ποντιακής καταγωγής του Ύψηλάντη), τών Μικρασιατών και τών Έλλήνων της Διασποράς στόν Άγώνα.

Πέμπτη 4 Μαρτίου 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Θράκης.

Έκδηλώσεις στην Όρεστιάδα για τήν έπέτειο της έκλογής στόν Πατριαρχικό Θρόνο του Αγίου Έθνομάρτυρος Πατριάρχου Κυρίλλου ΣΤ΄, του από Άδριανουπόλεως (+ 1821).

Έπιστημονική Ημερίδα τών τεσσάρων Ίερών Μητροπόλεων της Θράκης μέ θέμα τή συμβολή της Θράκης στόν Άγώνα.

Τρίτη 23 έως και Πέμπτη 25 Μαρτίου 2021:

Τριήμερος Πανελλήνιος Έορτασμός με σημαιοστολισμό όλων των Ι. Ναών και πραγματοποίηση τοπικών Έκδηλώσεων φροντίδι των Ίερών Μητροπόλεων.

Ανάγνωση Έγκυκλίου της Ίερᾶς Συνόδου σέ όλους τούς Ίερούς Ναούς τήν ἡμέρα της Έορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ της Θεοτόκου.

Κυριακή 28 Μαρτίου (Β΄ Νηστειῶν) 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Στερεᾶς Ελλάδος (πλήν Ἀττικῆς).

Συγκέντρωση τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν της Στερεᾶς Ελλάδος στήν Ίερά Μονή Ὁσίου Λουκά Βοιωτίας καί μετά ἀπό τή Θεία Λειτουργία Μνημόσυνο τοῦ Ἐθνομάρτυρος Ἐπισκόπου Σαλώνων Ἡσαΐα.

Διοργάνωση Ἡμερίδος στήν πόλη της Λειβαδιάς γιά τή συμμετοχή της Ρούμελης στήν ἔναρξη της Ἐπαναστάσεως.

Σάββατο 10 Ἀπριλίου 2021:

Συνοδική Έκδήλωση.

Μέ ἐπίκεντρο τόν Καθεδρικό Ναό τῶν Ἀθηνῶν καί τή Δημητσάνα, πραγματοποίηση Έκδηλώσεων μνήμης γιά τόν ἀπαγχονισθέντα στίς 10.4.1821 Ἅγιο Ἐθνομάρτυρα Πατριάρχη Γρηγόριο Ε΄.

Μετάβαση Μελῶν της Δ.Ι.Σ στή Δημητσάνα, γενέτειρα τοῦ Ἁγίου.

Ἰπό τήν Αἰγίδα της Ίερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διοργάνωση διήμερου Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου γιά τή συνεισφορά τοῦ Ι. Κλήρου στόν Ἄγωνα.

Παρασκευή 23 Ἀπριλίου 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Ἀττικῆς.

Τέλεση Μνημοσύνου γιά τόν Γεώργιο Καραισκάκη στόν Ίερό Ναό τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Νέου Φαλήρου, πλησίον τοῦ σημείου ὅπου ἐφρονεύθη ὁ ἥρωας στίς 23.4.1827.

Ἐπιστημονική Ἡμερίδα τῶν Ίερῶν Μητροπόλεων της Ἀττικῆς μέ θέμα τόν ἄγωνα γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν Ἀθηνῶν καί μέ ἔμφαση στή συμβολή τοῦ Γεωργίου Καραισκάκη καί τοῦ Ἰωάννου Μακρυγιάννη.

Κυριακή τῶν Βαΐων 25 Ἀπριλίου 2021:

Συνοδική Έκδήλωση.

Ἐξοδος τοῦ Μεσολογγίου.

Μετάβαση τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ελλάδος κ. Ίερωνύμου καί Μελῶν της Δ.Ι.Σ. στό Μεσολόγγι γιά τόν Πανηγυρικό Έορτασμό.

Τρίτη της Διακαινησίμου 4 Μαΐου 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Βορείου Αἰγαίου στή Χίο.

Μνήμη της Σφαγῆς της Χίου (1822) μέ τή συμμετοχή τῶν πέντε Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τοῦ Βορείου Αἰγαίου.

Πολυαρχιερατική Θεία Λειτουργία καί Ἐπιμνημόσυνη Δέηση στήν Ίερά Μονή Ἁγίου Μηνᾶ.

Κατά τήν ἴδια περίοδο, διοργάνωση Ἡμερίδος στήν Χίο μέ θέμα τόν Ἄγωνα τοῦ 1821 στή θάλασσα καί τίς ἐπιτυχίες τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου. Πιθανή συνδιοργάνωση μέ τό Πολεμικό Ναυτικό.

Κυριακή τοῦ Θωμᾶ, 9 Μαΐου 2021:

Περιφερειακή Έκδήλωση Κεντρικῆς Μακεδονίας μέ ἐπίκεντρο τή Νάουσα.

Μνήμη τοῦ Ὁλοκαυτώματος καί τῶν Νεομαρτύρων της Νάουσας τοῦ 1822.

Λατρευτικές καί ἐπιστημονικές Έκδηλώσεις μέ τή συμμετοχή ὅλων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν της Κεντρικῆς Μακεδονίας.

Πραγματοποίηση Ἡμερίδος μέ θέμα τούς ἔθνικούς ἄγῶνες τῶν Μακεδόνων ἀπό τοῦ ἔτους 1453 ἔως καί τοῦ ἔτους 1878.

Πέμπτη 20 Μαΐου 2021:

Συνοδική Έκδίλωση στήν Καλαμάτα καί στό Μανιάκι εἰς μνήμην τοῦ Παπαφλέσσα καί τῶν σὺν αὐτῷ ἀναιρεθέντων μαχητῶν (20.5.1825).

Πραγματοποίηση Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδος τῶν δύο Ἱερῶν Μητροπόλεων Μεσσηνίας καί Τριφυλίας καί Ὀλυμπίας, γιά τόν Ἐπίσκοπο Ἀνδρούσης Ἰωσήφ καί τόν Ἀρχιμανδρίτη Γρηγόριο Δικαῖο (Παπαφλέσσα).

Κυριακή 30 Μαΐου 2021:

Περιφερειακή Έκδίλωση Ἰονίων Νήσων.

Ἐκδηλώσεις στήν Κέρκυρα γιά τήν ἐπέτειο συνθέσεως τοῦ Ὕμνου εἰς τήν Ἐλευθερίαν, (Μάιος 1823), μέ τή συμμετοχή ὄλων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν τῶν Ἰονίων Νήσων.

Πραγματοποίηση Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδος γιά τό ἔργο τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ καί τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια.

Β' Δεκαπενθήμερον Ἰουνίου 2021:

Συνοδική Έκδίλωση στό Γύθειο καί στόν Διρό.

Ἀνάμνηση τῶν ἀγώνων τῶν Μανιατῶν καί τῶν Μανιατισσῶν κατά τοῦ Ἰμπραήμ.

Ἀναπαράσταση τῆς Μάχης τοῦ Διροῦ (23-25.6.1826), κατά τήν ὁποία οἱ γυναῖκες κατεδίωξαν μέ τά δρεπάνια τούς Αἰγυπτίους.

Μέ φροντίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Μάνης διοργάνωση Ἡμερίδος γιά τή συμβολή τῶν γυναικῶν στήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση.

Παρασκευή 9 Ἰουλίου 2021:

Πραγματοποίηση στήν Ἀθήνα Ἐκδηλώσεων εἰς μνήμην τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανοῦ καί τῶν Ἐπισκόπων καί τῶν Ἠγουμένων, οἱ ὁποῖοι ἐσφαγιάσθησαν στή Λευκωσία στίς 9 Ἰουλίου 1821.

Στόχος τῶν Ἐκδηλώσεων εἶναι νά καταδειχθοῦν οἱ ἐθνικοί καί πνευματικοί δεσμοί

μεταξύ Ἑλλάδος καί Κύπρου. Δύναται νά ζητηθεῖ καί ἡ συνεργασία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, τῆς Πρεσβείας τῆς Κύπρου καί τῶν Κυπριακῶν Σωματείων τῶν Ἀθηνῶν.

Τετάρτη 18 Αὐγούστου 2021:

Περιφερειακή Έκδίλωση Δυτικῆς Μακεδονίας.

Μέ ἐπίκεντρο τά Γρεβενά τέλεση Πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Δημητρίου ἐκ Σαμαρίνης (†1808), μέ τή συμμετοχή τῶν τεσσάρων Σεβ. Μητροπολιτῶν τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας.

Στήν Κοζάνη διοργάνωση Ἡμερίδος γιά τή συμβολή τῶν Νεομαρτύρων στή διαφύλαξη τῆς Ἑλληνορθοδόξου ταυτότητος ἐπί Τουρκοκρατίας.

Τρίτη 24 Αὐγούστου 2021:

Περιφερειακή Έκδίλωση Ἡπείρου στήν Κόνιτσα (ὄπου φυλάσσεται καί ἱερό λείψανο τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ).

Πανηγυρική Θεία Λειτουργία εἰς μνήμην τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, μέ τή συμμετοχή ὄλων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν τῆς Ἡπείρου.

Στά Ἰωάννινα διοργάνωση Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου, φροντίδι τῶν πέντε Ἱ. Μητροπόλεων τῆς Ἡπείρου, μέ θέματα:

- α) τήν ἐθνική καί τήν πνευματική προσφορά τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ καί
- β) τούς ἀγῶνες τῶν Σουλιωτῶν γιά τήν Ἐλευθερία.

Τετάρτη 8 Σεπτεμβρίου 2021:

Συνοδική Έκδίλωση στίς Σπέτσες.

Ἐπέτειος τῆς νικηφόρου Ναυμαχίας τῶν Σπετσῶν (8-13 Σεπτεμβρίου 1822).

Πραγματοποίηση ἐπιμνημόσυνης δέησης γιά τόν Ἀνδρέα Μιαούλη, τήν Μπουμπουλίνα καί ἄλλους θαλασσομάχους.

Μέ φροντίδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης διοργάνωση Ἡμερίδος γιά τή συμβολή τῆς Ὑδρας, τῶν Σπετσῶν, τῶν Ψαρῶν καί ἄλλων ναυτικῶν πόλεων καί νήσων στόν Ἀγῶνα (Γαλαξειδί, Κάσος, Μύκονος κ.ἄ.).

Πέμπτη 23 Σεπτεμβρίου 2021:

Περιφερειακή Ἐκδήλωση Πελοποννήσου στήν Τρίπολη.

Ἐπέτειος 200 ἐτῶν ἀπό τῆς Ἀλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς τό ἔτος 1821.

Πραγματοποίηση Ἐκδηλώσεων μέ τή συμμετοχὴ ὅλων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς Πελοποννήσου.

Τέλεση ἐπιμνημόσυνης δέησης γιά τοὺς Ἐπισκόπους καί τοὺς Προκρίτους, οἱ ὅποιοι ἐθανατώθησαν στίς φυλακές τῆς Τριπόλεως, ἀπό τόν μῆνα Μάρτιο ἕως τόν μῆνα Σεπτέμβριο τοῦ ἔτους 1821.

Πραγματοποίηση ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδος γιά τήν προσωπικότητα καί τά γραπτά κείμενα τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη.

Α' Δεκαπενθήμερο Ὀκτωβρίου 2021:

Διοργάνωση τοῦ δέκατου καὶ τελευταίου Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος ὑπὸ τόν τίτλο: «Ἡ ἐπίδραση τοῦ 1821 στήν πεζογραφία, τήν ποίηση καί τήν τέχνη».

Β' Δεκαπενθήμερο Ὀκτωβρίου 2021:

Περιφερειακή Ἐκδήλωση Ἀν. Μακεδονίας.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπετείου τῆς ἐκδημίας τοῦ Σερραίου Ἐμμανουήλ Παππᾶ (τέλη Ὀκτωβρίου 1821), πραγματοποιήθηκε Ἐκδηλώσεως στίς Σέρρες, μέ τή συμμετοχὴ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῶν Ν. Σερρῶν, Δράμας καί Καβάλας.

Πραγματοποίηση Ἡμερίδος ἀφιερωμένης στήν ἐξέγερση τῆς Μακεδονίας, μέ πρωτα-

γωνιστή τόν Ἐμμανουήλ Παππᾶ.

Νοέμβριος 2021:

Κοινή Ἐκδήλωση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαβρυτῶν καί Αἰγιαλείας καί τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν. Μέ τήν παρουσία Ἀντιπροσωπείας τῆς Δ.Ι.Σ. Διοργάνωση Συνεδρίου μέ θέμα: «Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἀχαΐας στόν Ἀγῶνα», μέ ἔμφαση στόν ρόλο τῶν Ἱερῶν Μονῶν Ἁγίας Λαύρας καί Μεγάλου Σπηλαίου καί στήν προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ.

Κυριακή 28 Νοεμβρίου 2021:

Περιφερειακή Ἐκδήλωση Θεσσαλίας, μέ ἐπίκεντρο τόν Βόλο.

Πραγματοποίηση Ἐκδηλώσεων ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπετείου ἐκδημίας τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ (28.11.1823) καί μέ τή συμμετοχὴ ὅλων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν τῆς Θεσσαλίας.

Πραγματοποίηση Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου ἀφιερωμένου στόν Ρήγα Βελεστινλή, στόν Ἄνθιμο Γαζῆ καί στόν Θεσσαλό (ἐξ Ἀμπελακίων Λαρίσης) Ἐθνομάρτυρα Ἐπίσκοπο Ρωγῶν Ἰωσήφ.

Α' Δεκαπενθήμερον Δεκεμβρίου 2021:

Λαμία: Πανελλίνιο Συνέδριο Κατηχητῶν μέ θέμα: «Πῶς θά μεταδώσουμε στους νέους μας τό πνεῦμα καί τό ὄραμα τοῦ 1821». Συνδιοργάνωση τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος μετά τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Β' Δεκαπενθήμερον Δεκεμβρίου 2021:

Ἀθήνα: Συναυλία γιά τή λήξη τῶν ἐορταστικῶν Ἐκδηλώσεων μέ τή συμμετοχὴ Χορωδιῶν καί Μουσικῶν Συνόλων τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καί τῶν ὁμῶρων Ἱερῶν Μητροπόλεων.

Β) Τό Πρόγραμμα τῶν Καλλιτεχνικῶν Ἐκδηλώσεων Νεότητος καί τῶν Διαγωνισμῶν γιά τά διακόσια ἔτη ἀπό τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως τοῦ 1821 (1821-2021) ἔχει ὡς γενικό τίτλο: «Τῆς πίστεως καί τῆς λευτεριᾶς» καί ἀποτελεῖ τριετῆ κύκλο Ἐκδηλώσεων, ὁ ὁποῖος περιλαμβάνει:

1) ΠΕΝΤΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ, ΩΣ ΕΞΗΣ:

1. Χριστούγεννα 2018, Περιφέρεια Στερεᾶς Ἑλλάδος καί Νήσων, μέ κέντρο τήν Ἀθήνα.

2. Ἄνοιξη 2019, Περιφέρεια Μακεδονίας, μέ κέντρο τήν Θεσσαλονίκη.

3. Χριστούγεννα 2019, Περιφέρεια Πελοποννήσου, μέ κέντρο τήν Πάτρα.

4. Ἄνοιξη 2020, Περιφέρεια Νήσων Ἀνατ. Αἰγαίου, μέ κέντρο τή Σάμο καί Περιφέρεια Δ. Ἑλλάδος, μέ κέντρο τό Μεσολόγγι.

5. Χριστούγεννα 2020, Περιφέρεια Θεσσαλίας, μέ κέντρο τή Λάρισα.

Οἱ Περιφερειακές Ἐκδηλώσεις θά ἔχουν διαγωνιστικό χαρακτήρα ἐνώπιον Ἐπιτροπῶν μέ Μέλη Καλλιτέχνες ἐγνωσμένης ἀξίας.

Οἱ κατηγορίες τῶν Διαγωνισμῶν θά εἶναι:

- α. Χορωδιῶν
- β. Χορευτικῶν Συγκροτημάτων
- γ. Νεανικῶν Βυζαντινῶν Χορῶν
- δ. Ζωγραφικῆς
- ε. Ποίματος
- στ. Τραγουδιοῦ (σύνθεσης καί ἑρμηνείας)

2) ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ - Καλοκαίρι 2021

Τό καλοκαίρι τοῦ ἔτους 2021 θά πραγματοποιηθεῖ ἡ Κεντρική συναυλία τῶν νέων σέ μεγάλο συναυλιακό χῶρο τῆς Ἀθήνας, μέ τή συμμετοχή περίπου 3.000 ἐφήβων καί νέων ἀπό τίς παιδικές χορωδίες καί τά παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα, τά

ὁποῖα κατέκτησαν βραβεῖα στούς Περιφερειακοῦς Διαγωνισμούς. Οἱ χορωδίες, μέ 2.000 μέλη, θά καταλάβουν τό κεντρικό πέταλο τοῦ Σταδίου καί τά παραδοσιακά χορευτικά συγκροτήματα θά παρουσιάσουν τό πρόγραμμά τους στόν ἀγωνιστικό χῶρο, καθ' ὁμάδες.

Θα περιλαμβάνει:

α. Κοινό πρόγραμμα τραγουδιῶν ἀπό τίς χορωδίες, μέ διασκευασμένα τραγούδια ἐπώνυμων συνθετῶν, καθώς καί γνωστά δημοτικά τραγούδια μέ θέμα τήν Ἐπανάσταση τοῦ 1821, μέ συνοδεία συμφωνικῆς καί παραδοσιακῆς ὀρχήστρας. Ἐνδέχεται νά συμμετάσχουν ἐπώνυμοι καλλιτέχνες.

β. Κοινό πρόγραμμα παραδοσιακῶν χορῶν.

γ. Ἑρμηνεία τῶν τραγουδιῶν, τά ὁποῖα βραβεύτηκαν.

(Μετά ἀπό τήν ανακοίνωση τῶν ἀποτελεσμάτων θά ἀποστείλουμε στίς χορωδίες καί στά παραδοσιακά συγκροτήματα, τά ὁποῖα θά διακριθοῦν σέ κάθε Περιφέρεια, τό πρόγραμμα κοινῶν τραγουδιῶν ἢ χορῶν μέ τίς ἀπαραίτητες ὁδηγίες, ὥστε νά ἔχουν χρόνο νά προετοιμασθοῦν ὡς τήν Κεντρική Συναυλία).

3) ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Παράλληλα μέ τήν Κεντρική Συναυλία ἢ σέ χρόνο ὁ ὁποῖος θά ἀποφασιστεῖ, θά πραγματοποιηθεῖ Συνέδριο.

Στούς χώρους τοῦ Συνεδρίου θά λειτουργήσει Ἡ Ἐκθεση τῶν βραβευμένων ἔργων.

Στή λήξη τῶν ἐργασιῶν θά πραγματοποιηθοῦν καί οἱ βραβεύσεις τῶν περιφερειακῶν Διαγωνισμῶν.

4) ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΕΩΣ

Τά Χριστούγεννα τοῦ ἔτους 2021 θά πραγματοποιηθεῖ στήν Ἀθήνα Μεγάλη Τελετή Λήξεως τοῦ Προγράμματος.

Κάθε Ίερά Μητρόπολις δύναται νά διοργανώσει οποιαδήποτε άλλη έκδήλωση κρίνει, ώστε νά προβάλλει καί ιστορικά τοπικά γεγονότα καί τά πρόσωπα, τά όποια διαδραμάτισαν σημαίνοντα ρόλο στήν έθνική παλλιγεννεσία. Έξ άλλου πολλές έκ τών Έκδηλώσεων αυτών λαμβάνουν χώρα καί κατ' έτος, ως έξόχως σημαντικά σημεία ιστορικής τιμής, μνήμης, άφυπνίσεως, μελέτης καί γνώσεως.

Πρός τοϋτο, κάθε Ίερά Μητρόπολις θά όρίσει έναν ύπεύθυνο Έκπρόσωπο αυτης, μετά τοϋ όποίου θά δύναται νά έχει επικοινωνία ή Ίερά Σύνοδος για τον εύρυθμο προγραμματισμό τών ως άνω Έκδηλώσεων.

Όποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μπορεί νά επικοινωνήσει μέ τον Γραμματέα της Ειδικής Συνοδικής Έπιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας Αρχιμ. Βαρθολομαίο Αντωνίου-Τριανταφυλλίδη (τηλ. επικοινωνίας: 210 7272214/5, 6983792300).

Έκ της Ειδικής Συνοδικής Έπιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητας

**ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ
(11.9.2018)**

*Πρός τούς μαθητές καί μαθήτριες
των Δημοτικών Σχολείων*

Άγαπημένα μου παιδιά,
ό Άγιασμός πού σήμερα κάναμε όλοι μαζί είναι ή επιβεβαίωση της παρουσίας τοϋ Θεοϋ στή ζωή μας. Ό Χριστός σās αγαπά πολύ καί θέλει νά είναι μαζί σας καί στό σχολείο καί στό σπίτι καί στήν πλατεία. Όμως καλούμαστε καί έμεις νά Τόν ζητάμε

στήν παρέα μας. Νά Τόν έχουμε πατέρα, φίλο καί άδερφό.

Νά χαίρεστε πού κάθε πρωί κάνετε προσευχή όλοι μαζί στό σχολείο σας. Έκείνη τήν ώρα οι Άγγελοι σās σκεπάζουν, χαρούμενοι για τον καθένα από σας. Νά κάνετε καί στό σπίτι σας προσευχή, αλλά καί στον δρόμο όταν περπατάτε νά θυμάστε τον Θεό. Είναι κι αυτό προσευχή.

Ήθελα νά σας πω μόνο λίγα λόγια χαράς καί αγάπης για τό ξεκίνημα αυτης της νέας σχολικής χρονιάς, όμως τό μυαλό καί ή καρδιά μου είναι γεμάτα από τον ανθρώπινο πόνο. Αυτό τό καλοκαίρι πού πέρασε, χάσαμε αγαπημένους συνανθρώπους μας στις φωτιές. Ανάμεσά τους δάσκαλοι, καθηγητές καί μαθητές, πού δέν θά τούς δοϋμε ανάμεσά μας. Αυτός ό βίαιος χωρισμός μάς πονάει.

Νά κοιταχθοϋμε λοιπόν καί νά ευχαριστήσουμε τον Θεό πού βλέπουμε ό ένας τον άλλο, κάτι πού τελικά δέν είναι δεδομένο, καί νά Τόν παρακαλέσουμε μέ όλη μας τή δύναμη νά έχουμε ένα ειρηνικό σχολικό ξεκίνημα γεμάτο αγάπη, αλληλεγγϋή καί όλη ή σχολική χρονιά νά είναι δημιουργική καί γαλήνια.

Σās αγαπώ πολύ καί προσεύχομαι συνεχώς για σας, τούς γονείς σας καί τούς καλούς σας δασκάλους καί δασκάλες, τούς διευθυντές καί διευθύντριες σας, πού κάθε χρόνο δίνουν τον καλύτερό τους έαυτό για νά λειτουργεί το καλό σας τό σχολείο σαν μία αληθινή οικογένεια.

Καλή καί εύλογημένη σχολική χρονιά!

**Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ,
† Ο Άθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**

*Πρός τούς μαθητές και τίς μαθήτριες
τῶν Γυμνασίων καί Λυκείων*

Ἀγαπημένα μου παιδιά,
βρεθήκατε ξανά, μετά ἀπό τίς καλοκαιρινές
σας διακοπές, στήν αὐλή τοῦ σχολείου καί
συναντήσατε φίλους ἀγαπημένους. Εἶναι
ὁμορφες καί γλυκές αὐτές οἱ στιγμές, γλυκαί-
νουν ὅμως ἀκόμη περισσότερο, γιατί ἀπό
σήμερα ξεκινᾶτε ἕνα νέο ταξίδι μάθησης καί
δημιουργικότητας. Ἐνδεχομένως στό ταξίδι
αὐτό νά συναντήσετε φουρτοῦνες καί σκοπέ-
λους, ἀλλά μέ ἐπιμονή καί ὑπομονή θά κατα-
φέρετε νά ἐξερευνήσετε νέους ὀρίζοντες
καί τελικά θά πλουτίσετε σέ ἐμπειρίες καί
ικανότητες.

Τό ἀγαθό τῆς γνώσης ὅμως δέν εἶναι αὐ-
τόνομο, ἀλλά ἐνισχύεται ἀπό τή σοφία καί
τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό στήν πορεία
σας αὐτή ἡ Ἐκκλησία εἶναι παροῦσα, γιά νά
σᾶς στηρίξει καί νά σᾶς ἐμψυχώσει μέ τήν
ἐγκάρδια προσευχή της. Μέσω τοῦ ἁγιασμοῦ
πού μόλις τελέσαμε, προσευχηθήκαμε κάθε
προσπάθειά σας νά εἶναι καρποφόρα,
ἔχοντας τή βοήθεια τῶν γονιῶν σας, τῶν
καθηγητῶν σας καί ὄλων ἐμᾶς πού εἴμαστε
διαρκῶς πλάι σας.

Ὁ ἁγιασμός ὥστόσο δέν εἶναι μιά μαγική
τελετή, διότι τίποτε στήν Ὀρθόδοξη πίστη
δέν γίνεται αὐτόματα καί χωρίς τή θέληση
τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι ἀναγκαῖος μαζί μέ τίς
δικές μας εὐχές καί ὁ δικός σας ἀγώνας γιά νά
πετύχετε τούς στόχους σας. Στόχοι πού δέν
πρέπει νά ἐγκλωβίζονται μόνο στή μόρφωση,
ἀλλά νά ἐκτείνονται στή διαμόρφωση ἡθους
καί στήν τελική μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου
σέ πρόσωπο ἀγάπης καί προσφορᾶς.

Εὐχομαι ἀπό καρδιάς νά ποθήσετε καί νά
κερδίσετε τόν πολύτιμο θησαυρό τῆς γνώσης
καί ταυτόχρονα νά καλλιεργήσετε τό αἶσθημα
τῆς συνεργασίας, τῆς εὐγενοῦς ἀμύλλας, τῆς

ἐπικοινωνίας καί τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἄλλου!
Ὁ Θεός καί ἡ Παναγία νά σᾶς εὐλογοῦν
καί νά σᾶς φωτίζουν!

Μετά πατρικῶν εὐχῶν καί ἀμέτρητης ἀγά-
πης.

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

*Πρός τούς Ἐκπαιδευτικούς
τῶν Σχολείων τῆς Ἀθήνας*

Ἀγαπητοί μου Ἐκπαιδευτικοί,
ἡ σκέψη μου ἀδυνατεῖ νά μείνει μακριά ἀπό
τόν πόνο πού προκάλεσε σέ ὄλους μας ἡ
ἀπώλεια τόσων ἀνθρώπων κάθε ἡλικίας. Ὁ
θρῆνος καί τά δάκρυα εἶναι πραγματικότητες
βαθεῖα χαραγμένες στήν καρδιά μου.

Ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας δέν ἐξω-
ραῖζει τόν θάνατο. Οὔτε θεωρεῖ ὡς «θεομη-
νίες» τίς καταστροφές πού συμβαίνουν ὄλο-
ένα καί περισσότερο συχνά στόν πλανήτη
μας, μεταθέτοντας τήν εὐθύνη μας σέ μιά
ἀντιχριστιανική συχνά μεταφυσική.

Μᾶς καλεῖ νά παλέψουμε γιά τή μεταμόρ-
φωση τοῦ κόσμου, ἔχοντας ὡς κέντρο τῆς
ζωῆς μας τήν Ἀνάσταση. Αὐτό εἶναι χρέος
ὄλων μας. Εἶναι χρέος καί τῆς ἀγωγῆς πού
προσφέρετε ἐσεῖς στά παιδιά μας.

Ἡ μνήμη μας πρέπει νά παραμείνει ἄλυστος,
ἂν θέλουμε νά γίνει προζύμι πού θά γεννήσει
τό μέλλον. Δημιουργίσαμε κοινωνίες μέ τά
χαρακτηριστικά τῆς Βαβέλ. Διδαχθήκαμε
ὅμως ὅτι, μέ τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
μποροῦν νά καρπίσουν τήν ἐνότητα.

Καλούμαστε νά μὴν ξεχάσουμε, νά μὴν
παραδοθοῦμε στή «δικτατορία» τοῦ ἀνέφι-
κτου. Καλούμαστε νά ἀντισταθοῦμε, δημιουρ-
γώντας ζωή ἀπό τή Ζωή.

Αὐτή νά εἶναι ὁ σπόρος τῆς Παιδείας πού
θά γεννήσει ἀνθρώπους, πού θά τούς χαρα-

κτηρίζει ή αγάπη, ή ένότητα, ή άλληπλεγγύη και ό σεβασμός.

Εύχομαι σέ όλους σας εκ μέσης καρδιάς καλή και εύλογημένη χρονιά!

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ό Αθηνών ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ίερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών

*Αρχιεπίσκοπος: Δώρο τής Παναγίας
ή άπελευθέρωση τών δύο στρατιωτικών*

Δώρο τής Παναγίας προς τήν πατρίδα και τίς μπτέρες τους πού υπέφεραν χαρακτήρισε τήν άπελευθέρωση τών δύο Έλλήνων στρατιωτικών ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερώνυμος και τούς εύχίθηκε νά συνεχίσουν νά προχωροϋν μέ σύνεση, ήρωισμό και άξιοπρέπεια. (15.8.2018).

*Ό Μακαριώτατος στή Μονή Νταού
Πεντέλης για τήν πρώτη Παράκληση
προς τήν Παναγία*

Στήν Ί. Μονή Παντοκράτορος Ταώ/ Νταού Πεντέλης, σημείο όπου ξεκίνησε ή φονική πυρκαγιά στήν Πεντέλη και κατέκαψε τό Μάτι, χοροστάτησε στήν Άκολουθία του Έσπερινού και τής πρώτης Παρακλήσεως προς τήν Ύπεραγία Θεοτόκο ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερώνυμος, συνευχομένου του Πρωτοσυγκέλλου τής Αρχιεπισκοπής, Έπισκόπου Θεσπιών κ. Συμεών (1.8.2018).

Σέ δηλώσεις του σέ δημοσιογράφους ό Αρχιεπίσκοπος τόνισε πώς «πραγματοποιήσαμε μία επίσκεψη στά μέρη πού δοκιμάστηκαν από τί φονική πυρκαγιά και καταλήξαμε

στή Μονή, όπου ξεκίνησε ή φωτιά, για τήν πρώτη παράκληση προς τήν Παναγία μας. Αυτό πού χρειάζεται αυτές τις ώρες είναι λίγα λόγια, περισσότερη σιωπή, περίσκεψη, προσευχή, ψάξιμο μέσα μας και κυρίως έμπρακτη συμπαράσταση».

Ίερά Μητρόπολις Κηφισίας,
Άμαρουσίου και Ώρωποϋ

*Ό Μακαριώτατος
στό πυρόπληκτο Λύρειο Ίδρυμα*

Τήν Ίερά Μονή Αγίας Τριάδος στήν περιοχή μεταξύ Ραφίνας και Νέας Μάκρης (Μάτι), όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Λυρείου Ίδρυματος, έπισκέφθηκε τήν Κυριακή 23.9.2018 ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ίερώνυμος.

Τό μυστήριο τής Θείας Ευχαριστίας τέλεσε ό Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κηφισίας, Άμαρουσίου και Ώρωποϋ κ. Κύριλλος, ενώ άμέσως μετά ό Αρχιεπίσκοπος τέλεσε έπιμνημόσυνη δέηση υπέρ άναπαύσεως τών ψυχών τών ανθρώπων πού χάθηκαν από τήν καταστροφική πυρκαγιά τής 23ης Ίουλίου.

Μετά από τήν επιμνημόσυνη δέηση ό Μητροπολίτης Κηφισίας εξέφρασε για άκόμη μία φορά τί θλίψη του και τήν όδύνη για τήν τραγωδία τής πυρκαγιάς, ενώ αναφέρθηκε και στό σημαντικό έργο του Λυρείου Ίδρυματος.

Ίερά Μητρόπολις Αιτωλίας
και Άκαρνανίας

*Ό Πρόεδρος τής Δημοκρατίας
στις εκδηλώσεις για τόν Άγιο Κοσμά*

Με τήν παρουσία του Προέδρου τής Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκοπίου Παυλοπούλου,

κορυφώθηκαν οί έορτασμοί στήν μνήμη τοῦ Ἁγίου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ στήν ὁμώνυμη Μο- νή στό Μέγα Δένδρο Θέρμου. (24.8.2018)

Στό ἀρχιερατικό συλλείτουργο προεξῆρχε ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλα- σίου κ. Ἰερόθεος καί συλλειτουργήσαν οἱ Μητροπολίτες Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης καί Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμάς.

Τόν Θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Μητροπολίτης Ναυπάκτου Ἰερόθεος, ὁ ὁποῖος τόνισε ὅτι «Στόν ἅγιο Κοσμά καί τούς Νεομάρτυρες ὀφείλουμε τή διατήρηση τῆς ὀρθοδόξου πί- στεώς μας καί τήν ἐλευθερία τῆς πατρίδος μας. Δέν πρέπει νά εἴμαστε ἀχάριστοι καί ἀμνήμονες στό αἷμα τῶν Νεομαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ἐθνομαρτύρων καί τῶν ἀγωνιστῶν τῆς Ἐλευθερίας σέ μιά εποχή μεταχριστιανισμοῦ, μεταμοντερνισμοῦ καί σχετικισμοῦ».

Ἀπό τήν πλευρά του ὁ Σεβ.Μητροπολίτης

Αἰτωλίας καί Ἀκαρνανίας κ. Κοσμάς, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τούς ἀρχιερεῖς καί ὅσους συμ- μετεῖχαν στίς ἐκδηλώσεις, ἀναφέρθηκε στόν Πρόεδρο Προκόπιο Παυλόπουλο καί τήν παρουσία του στήν πανήγυρη καί τήν εὐλά- βειά του καί, ὅπως χαρακτηριστικά εἶπε, αὐτή δίνει δύναμη στόν κόσμο: «Ὁμολογοῦμε ὅτι παίρνουμε δύναμη, κ. Πρόεδρε, μέ τήν παρουσία σας, ἐνισχυόμαστε, δυναμώνουμε τήν ἐλπίδα μας, γιατί ὅταν βλέπουμε τόν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος μας νά ἔρχεται μέ τόση εὐλάβεια μέσα στόν Ἱερό Ναό, νά κάνει καλά τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, νά ἀπαγγέλλει μέ τόση εὐλάβεια τό Σύμβολο τῆς Πίστεως, νά γονατίζει καί νά ἀσπάζεται τό ματωμένο –γιά τόν Χριστό καί τήν Ἑλλάδα– ἀπότμημα τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἁγίου Κοσμά καί τήν ἀγία του εἰκόνα, ὄντως, κύριε Πρόεδρε, παίρνουμε δύναμη καί ἐλπίζουμε καί στηριζόμαστε».

ΔΙΟΡΘΟΔΟΞΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

*Ἡ Ἀγιοκατάταξις
τοῦ π. Ἀμφιλοχίου Μακροῦ (29.8.2018)*

Συνῆλθε σήμερον, 29ην τ.μ. Αὐγούστου (2018), ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος εἰς τὴν πρώτην συνεδρίαν αὐτῆς τοῦ μηνός Αὐγούστου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, καθ' ἣν:

α) Εἰσηγήσει τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς συμπεριελίφθη εἰς τὸ Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ὁ ἐν Πάτμῳ ἀσκήσας καὶ ἀναπτύξας μέγα πνευματικόν καὶ κοινωφελές ἔργον ἐν Δωδεκανήσῳ, Κρήτῃ καὶ ἀλλαχοῦ Ἀρχιμανδρίτης Ἀμφιλόχιος Μακροῦ, διατελέσας Ἡγούμενος τῆς ἱστορικῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ Πατριαρχικός Ἐξαρχος Πάτμου, ὅστις καὶ ἴδρυσεν τὴν ἐν τῇ Νήσῳ γυναικεῖαν Ἱεράν Μονὴν Εὐαγγελισμοῦ Μητρός Ἡγαπημένου.

β) Εἰσηγήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, προήχθη ὁμοφώνως εἰς Μητροπολίτην Λαοδικείας ὁ μέχρι τοῦδε Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Θεοδώρητος, καὶ

γ) εἰς ἀνταπόκρισιν πρὸς σχετικὴν παράκλησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Αὐστρίας καὶ Ἐξάρχου Οὐγγαρίας κ. Ἀρσενίου, ἐξελέγη ὁμοίως παμψηφεὶ βοηθός παρ' αὐτῷ Ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν τίτλον Ἀπαμείας ὁ Πρωτοσύγκελλος αὐτοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Παῖσιος Λαρεντζάκης, ἐδρεύων ἐν Βουδαπέστη.

*Ἐκ τῆς Ἀρχιεραγματείας
τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

*Ἀνακοινωθέν γιὰ τὴ Σύναξη
τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου*

Ἀσμένως διὰ τοῦ παρόντος ἀνακοινοῦται ὅτι συγκαλεῖται ἐν τῷ ἐνταῦθα Ἱερῷ ἡμῶν Κέντρῳ Σύναξις τῶν ἐν ἐνεργείᾳ Σεβασμιῶν Ἱεραρχῶν τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου «ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων», ἀπὸ 1ης μέχρι καὶ 3ης Σεπτεμβρίου ἐ.ἔ., μετὰ ἀπὸ τὴν παρέλευσιν τριῶν ἡδὴ ἐτῶν ἀπὸ τῆς προηγουμένης, μετ' ἀπολύτου ἐπιτυχίας διεξαχθείσης, Συνάξεως συμπίσεως τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου.

Σκοπὸς τῆς Συνάξεως ταύτης εἶναι ἡ ἐνημέρωσις τῶν Σεβασμιωτάτων καὶ Πανιερωτάτων Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ ἐπικαιρῶν ἐκκλησιαστικῶν θεμάτων καὶ ἡ ἐπ' αὐτῶν ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, μάλιστα δὲ ἡ ἐνίσχυσις τῶν ἱερῶν δεσμῶν μεταξύ αὐτῶν καὶ μετὰ τῆς Μητρός Ἐκκλησίας.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνάξεως, αἱ ὁποῖαι θὰ διεξαχθοῦν ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίας Τριάδος Σταυροδρομίου, τὰ μέλη τῆς προσκληθείσης Ἱεραρχίας θὰ ἐγκαινιάσουν ὁμοθυμαδὸν ἐν προσευχῇ ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος καὶ θὰ ἐπικαλεσθοῦν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν εὐστάθειαν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ σύμπαντος κόσμου, ταῖς πρεσβείαις τῆς Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5ῃ Αὐγούστου 2018

*Ἐκ τῆς Ἀρχιεραγματείας
τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

*Ἡ σύνθεσις τῆς Ἁγίας
καί Ἱερᾶς Συνόδου*

Γενομένης τῆς τακτικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου, ταύτην θά ἀποτελέσουν, διά τό ἐξάμηνον 01.09.2018 – 28.02.2019, ὑπό τήν προεδρίαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, οἱ Σεβ. Μητροπολίται:

Βρυούλων κ. Παντελεήμων
Ἰταλίας καί Μελίτης κ. Γεννάδιος
Γερμανίας κ. Αὐγουστίνος
Τρανουπόλεως κ. Γερμανός
Νέας Ἱερσένης κ. Εὐάγγελος
Ρόδου κ. Κύριλλος
Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιος
Κορέας κ. Ἀμβρόσιος
Σιγκαπούρης κ. Κωνσταντίνος
Αὐστρίας κ. Ἀρσένιος
Σύμης κ. Χρυσόστομος
Σικάγου κ. Ναθαναήλ

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 1η Σεπτεμβρίου 2018

*Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου*

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

*Ἀποστολή ἐξάρχων στήν Οὐκρανία
(7.9.2018)*

Ἀνακοινούται ὅτι ἐντός τῶν πλαισίων τῆς προετοιμασίας τῆς ἀποφασισθείσης ἀπονομῆς αὐτοκεφάλου καθεστώτος εἰς τήν ἐν Οὐκρανία Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐξωνόμασεν ὡς Ἐξάρχους αὐτοῦ ἐν Κιέβῳ τόν Πανιερώτατον

Ἀρχιεπίσκοπον Παμφίλου κ. Δανιήλ, ἐξ Ἀμερικῆς, καί τόν Θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον Edmoton κ. Ἰλαρίωνα, ἐκ Καναδά, ἀμφοτέρους διακονοῦντας τοὺς ἐν ταῖς χώραις αὐταῖς Οὐκρανοὺς Ὁρθοδόξους ὑπό τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῆ 7η Σεπτεμβρίου 2018

*Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου*

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

*Ἀνακοινωθέν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
γιά τή νομική ἀναγνώριση
τῆς ταυτότητας τοῦ φύλου*

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου συνήλθε τήν Τρίτην, 11 Σεπτεμβρίου 2018, στήν τρίτην τοῦ ἔτους τακτική συνεδρία, ὑπό τήν προεδρία τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ.κ. Χρυσοστόμου καί ἐργάσθηκε ὡς ἑξῆς:

3) Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀσχολήθηκε μέ τό νομοσχέδιο: «Ὁ περὶ Νομικῆς Ἀναγνώρισης τῆς Ταυτότητας Φύλου Νόμος τοῦ 2018», τό ὁποῖο ἔχει τεθεῖ σέ δημόσια διαβούλευση καί ἀποφάσισε τὰ ἑξῆς:

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖ ὅτι τό φύλο σέ κάθε ἄνθρωπο εἶναι δῶρο δοσμένο ἀπό τόν Θεό, τό ὁποῖο ὑπηρετεῖ τό μυστήριον τῆς ζωῆς. Τό φύλο προσδιορίζεται ἀπό τή φυσιολογία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καί δέν ἀποτελεῖ στοιχεῖο ἐπιλογῆς, αὐτοπροσδιορισμοῦ, ἢ μεταβολῆς κατὰ βούλησιν.

Ἡ Ἁγία Γραφή διακηρύσσει ὅτι δύο φύλα, «ἄρσεν καί θήλυ», «ἐποίησεν» ὁ Θεός. Ἀπορρίπτει ἐπομένως τίς θεωρίες περὶ κοινωνικοῦ φύλου, ἢ ῥευστότητας φύλου, ἢ ὑπαρξῆς τρίτου, ἢ περισσότερων φύλων.

Τὸ νομοσχέδιο «περὶ νομικῆς ἀναγνώρισης τῆς ταυτότητας φύλου», τὸ ὁποῖο παρέχει τὴ δυνατότητα μεταβολῆς τοῦ καταχωρισμένου φύλου μέχρι καὶ δύο φορές, μὲ ἀπλῆ αἴτηση, οὐσιαστικὰ ἀναγνωρίζει ὡς δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ νὰ ἀντιστρατεύεται τὴν ἴδια τὴ φύση του. Νομίζουμε ὅτι τὸ νομοσχέδιο προκαλεῖ τὸ αἶσθημα τῆς κοινωνίας καὶ τορπιλλίζει τὸν ἱερὸ θεσμὸ τῆς οἰκογένειας.

Θεωροῦμε ὅτι σὲ ἐξαιρετικὰ σπάνιες περιπτώσεις, ὅπου ὑπάρχει διαταραχὴ φύλου, καὶ ὕστερα ἀπὸ τὶς ἀναγκαῖες ἰατρικὲς ἐπεμβάσεις, θὰ μπορούσε νὰ γίνει μία νομικὴ διευθέτηση γιὰ καταχώριση μιᾶς διενεργούμενης ἀλλαγῆς στὸ φύλο ποὺ εἶχε πρὶν δηλωθεῖ. Τὸ νὰ ὑπάρξει ὁμως νομοθετικὴ ρύθμιση γιὰ κατοχύρωση τοῦ δικαιώματος ἐπιλογῆς φύλου, ἐκτὸς τοῦ βιολογικοῦ, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν οἱ ἰατρικὲς ἢ ἄλλες προϋποθέσεις, πιστεύουμε ὅτι αὐτὸ

ἀντιστρατεύεται τὰ ἥθη τοῦ λαοῦ, τὶς ἀντιλήψεις του περὶ ἠθικῆς, περὶ φυσικοῦ καὶ φυσιολογικοῦ. Κάτι ποὺ μπορεῖ νὰ περάσει ἀπαρατήρητο ἀπὸ ἄλλους λαοὺς, ποὺ ἔχουν τὶς δικές τους θρησκευτικὲς καὶ φιλοσοφικὲς παραδόσεις, δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει τὴν ἴδια τύχη σ' ἓναν Ὁρθόδοξο λαὸ μὲ μακρὰ Χριστιανικὴ Παράδοση.

Κάνουμε, ὡς ἐκ τούτου, ἔκκληση στοὺς Βουλευτές μας νὰ μὴν ἐκθεμελιώσουν ὅ,τι ὑγιὲς ἀπέμεινε σ' αὐτὸ τὸν τόπο. Ὁ ψυχосоματικὸς ἐκφυλισμὸς τῆς κοινωνίας δὲν εἶναι τὸ καλύτερο γιὰ ἓναν λαὸ ποὺ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἐθνικὴ του ἐπιβίωση.

11 Σεπτεμβρίου 2018

Τετὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Κύπρου